

ACO ŠOPOV in BOGE DIMOVSKI

ЗЛАТЕН КРУГ НА ВРЕМЕТО = ZLATI KROG ČASA

Izbor pesmi ob stoletnici rojstva Aca Šopova in izbor likovnih del Bogeta Dimovskega ob njegovem petdesetletnem umetniškem ustvarjanju

Pesmi: Aco Šopov

Likovne priloge: Boge Dimovski

Izdal in založil: Makedonsko kulturno društvo sv. Cirila in Metoda – Kranj in Zveza MKD v Republiki Sloveniji

Spremna beseda: Namita Subiotto in dr. Milček Komelj

Urejanje: Domen Dimovski in Namita Subiotto

Prevajalci: Sonja Cekova Stojanoska, Maja Kovač, Namita Subiotto, Bogomil Fatur, Ivan Minatti, Severin Šali, Jože Šmit, Ciril Zlobec

Jezikovni pregled novih prevodov in spremnih besed: Maja Kovač in Sonja Cekova Stojanoska

Fotografije: Irena Jeras Dimovska, Domen Dimovski

Grafično oblikovanje: Domen Dimovski

Tisk: Agencija za izseljence Republike Makedonije

Naklada: 300

Knjiga je izšla s pomočjo: donatorji

Kranj, 2024

Aco Šopov in Boge Dimovski

ЗЛАТЕН КРУГ НА ВРЕМЕТО = ZLATI KROG ČASA

Izbor pesmi ob stoletnici rojstva Aca Šopova in izbor likovnih del
Bogeta Dimovskega ob njegovem petdesetletnem umetniškem ustvarjanju

Индекс

Словенечките преводи на поезијата на Ацо Шопов	8	Има долу една крв	112
Златен круг на времето	24	Небиднина	115
Грозомор	26	Песната и годините	120
Гледач во пепелта	28	Тажачка од онаа страна на животот	123
Љубов	34	Ако ти недостасува светлина	126
Очи	38	Невреме	128
Истранка	42	Ноќен извор	130
Јесенице	46	Август	132
Партизанска пролет	50	Црно сонце	134
Praeludium	54	Ноќ над езерото крај манастирот	138
Го барам својот глас	56	Повлекување на огнот	140
Убавината	58	Во сонот на црната жена	144
Кон галебот што кружи над мојата глава	60	Настан на езерскиот брег	148
Лов на езеро	62	Загледан во океанот	154
Добра ноќ	64	Те спомнам ли	160
Чудно прашање	66	Молитва за сињарката — моја наречница	164
Залажување	68	Оздравување на болниот	168
Ќе те сретнам после многу лета	70	Клошарска песна на поетот	174
Долго живеам на ова место	72	Од најстара и најчиста сончевина	178
Кажи ми небо	74	Сонцето и телото	180
Во тишина	76	Телото е неподвижно а крвта не мирува	184
Ветрот носи убаво време	78	Сам со својот пламен во градите	188
Треба да бидеме подобри	80	Како најубави катрени од народната поезија	190
Раѓање на зборот	84	Гнездо во брановите	194
Молитва за еден обичен но уште непронајден збор	86	Езеро на животот	198
Втора молитва на моето тело	88	Патување во родниот крај – средба со светот	206
Трета молитва на моето тело	90	Дрво на ридот	214
Четврта молитва на моето тело	92		
Петта молитва на моето тело	94		
Шеста молитва на моето тело	96		
Седма молитва на моето тело	98		
Осма молитва на моето тело или кој ќе ја смисли таа љубов	100		
Деветта молитва на моето тело	102		
Десетта молитва на моето тело	104		
Последна молитва на моето тело	106		
Лузна	110		

Kazalo

Ob stoletnici rojstva pesnika Aca Šopova	8	Nebivanje	115
Zlati krog časa	24	Pesem in leta	120
Grozomor	26	Žalostinka z onkraj življenja	123
Videc, ki gleda v pepel	29	Če ti primanjkuje svetlobe	126
Ljubezen	34	Neurje	128
Oči	38	Nočni izvir	130
Istranka	42	Avgust	132
Jesenice	46	Črno sonce	134
Partizanska pomlad	50	Noč ob samostanu nad jezerom	138
Preludij	54	Tleči ogenj	140
Iščem svoj glas	56	V snu črne žene	145
Lepota	58	Dogodek na obali jezera	149
Galebu, ki mi kroži nad glavo	60	Zagledan v ocean	155
Lov na jezeru	62	Če te omenim	161
Lahko noč	64	Prošnja za signaro - mojo sojenico	165
Čudno vprašanje	66	Ozdravljenje bolnega	169
Prevara	68	Pesnikova klošarska pesem	175
Ko te srečal bom čez mnoga leta	70	Iz najstarejše in najbolj čiste sončave	178
Dolgo živim v tem kraju	72	Sonce in telo	181
Nebo mi reci	74	Telo je negibno, kri pa ne miruje	185
V tišini	76	Sam s svojim plamenom v prsih	188
Veter nosi lepe dneve	78	Kot najlepše štirivrstičnice ljudske pesmi	191
Moramo biti boljši	80	Gnezdo v valovih	195
Rojevanje besede	84	Jezero življenja	199
Prošnja za navadno vendar še ne najdeno besedo	86	Potovanje v rojstni kraj – srečanje s svetom	207
Druga prošnja mojega telesa	88	Drevo na hribu	215
Tretja prošnja mojega telesa	90		
Četrta prošnja mojega telesa	92		
Peta prošnja mojega telesa	94		
Šesta prošnja mojega telesa	96		
Sedma prošnja mojega telesa	98		
Osma prošnja mojega telesa ali kdo si je izmislil to ljubezen	100		
Deveta prošnja mojega telesa	102		
Deseta prošnja mojega telesa	104		
Poslednja prošnja mojega telesa	106		
Brazgotina	110		
Tam spodaj je težka kri	112		

Сто години од раѓањето на Ацо Шопов
Ob stoletnici rojstva pesnika Aca Šopova

Намита Субиото

Сто години од раѓањето на поетот Ацо Шопов

„Во светот не постои антологија на македонската поезија без песни на Ацо Шопов, а преведени се и некои негови цели збирки“, пишува Драги Стефанија во некрологот „Вечната починка на вечниот поет“, објавен во словенечкиот весник „Naši razgledi“ на 28 мај 1982 година. Како професор по македонски јазик и книжевност на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Љубљана, Стефанија ги запознаваше своите студенти со совршеноста и енигматичноста на поетското писмо на Шопов, па така во некрологот тој го нарече „вечен поет“.

„Вечниот поет“ Ацо Шопов е роден во Штип, на 20 декември 1923 година. Детството го поминува во родниот град. Неговото детство носи белег од болеста на мајка му, на која ѝ ги должи љубовта кон поезијата и творечката дарба. На само десетгодишна возраст, тој сам се грижи за неа и за помалиот брат, бидејќи постариот е испратен во Призренската семинарија, а таткото е речиси секогаш отсутен. Така, сеништето на неизлечивата болест и на смртта, грозоморот, тагата и осамата ќе се вовлечат уште во првите песни напишани од четиринаесетгодишниот Шопов и ќе останат сè до последните творби.

Како гимназијалец, Ацо Шопов во 1940 година влегува во СКОЈ (Сојуз на комунистичка омладина на Југославија), а две години подоцна се вклучува во анти-фашистичката борба, во редовите на Третата македонска ударна бригада. Член на истата бригада е и неговата љубена Вера Јоциќ, која загина на 22 мај 1944 година и на која

Namita Subiotto

Ob stoletnici rojstva pesnika Aca Šopova

»Ni antologije makedonskega pesništva na svetu, kjer Šopov ne bi bil zastopan s svojimi pesmimi, prevedene pa so tudi nekatere njegove zbirke,« je v nekrologu pesniku 28. maja 1982 v časopisu *Naši razgledi* (v prilogi *Razgledi po domovini*) zapisal Dragi Stefanija, ki je kot profesor makedonskega jezika in književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani svoje študente in študentke seznanjal z dovršenostjo in enigmatičnostjo pesniške pisave Aca Šopova, ki ga je v nekrologu poimenoval »večni pesnik«.

»Večni pesnik« Aco Šopov se je rodil 20. 12. 1923 v Štipu. Otroštvo, ki ga je preživel v rojstnem kraju, je zaznamovala bolezen njegove matere, po kateri je podedoval ljubezen do poezije in nadarjenost za ustvarjanje. Ko je bil star deset let, je sam skrbel zanjo in za mlajšega brata, saj je bil starejši brat poslan v prizrensko semenišče, oče pa je bil skoraj ves čas odsoten. Senca neozdravljive bolezni, grozomor, žalost in osamljenost tako prežemajo že prve pesmi, ki jih je napisal pri štirinajstih, in ostanejo v njih vse do zadnjih.

Kot gimnazijec se je leta 1940 včlanil v SKOJ (Zvezo komunistične mladine Jugoslavije), dve leti kasneje pa se je pridružil narodnoosvobodilnemu boju v vrstah tretje makedonske udarne brigade. V isti brigadi je bila tudi njegova izvoljenka Vera Jocić, ki je padla 22. maja 1944 in ji je posvetil pesem Oči.

Po vojni se je Šopov vpisal na Filozofsko fakulteto v Skopju in doštudiral filozofijo. Postal je urednik literarnih revij in časopisov *Nov den*, *Mlad borec*, *Idnina*, *Horizont*, *Sovremenost*, pa tudi glavni urednik

Шопов ѝ ја посветува песната „Очи“.

По војната, Ацо Шопов студира филозофија на Филозофскиот факултет во Скопје. По дипломирањето станува уредник во литературните списанија и весници „Нов ден“, „Млад борец“, „Иднина“, „Хоризонт“, „Современост“, а и главен уредник на сатиричниот неделник „Остен“, што ќе го поттикне да објави серија сатирични песни, подоцна собрани во збирката „Јус-универзум“ (1968), во која не ги поштедува ниту „политички јус коректните“ политичари, ниту пак таквите писатели, критичари или новинари:

Јус-политичар

1

Постои јус-поет,
постои јус-критичар,
постои јус-прозаист,
но постои и јус-политичар.

2

Секој јус-политичар
е одличен аналитичар:
тој анализира,
бира,
комбинира
и нема мира
сè додека со прогресивните процеси
себеси не се идентифицира.

3

Тој принципите доследни ги пази
во лушпа од пароли и фрази.

сатиричnega tednika Osten, kar ga je vzpodbudilo k objavi serije satiričnih pesmi, kasneje zbranih v zbirki Top-univerzum (1968), v kateri je okrcal tako »top politično korektnе« politike kot pisatelje, kritike in novinarje:

Top-politik

1

Obstaja top-pesnik,
obstaja top-kritik,
obstaja top-prozaist,
obstaja pa tudi top-politik.

2

Vsak top-politik
je odličен analitik:
analizira,
izbira,
kombinira
in je v vrtincu nemira,
vse dokler s progresivnimi procesi
sam sebe ne identificira.

3

Na načela dosledna pazi
v lupini parol in v frazi.

4

Vse se spreminja, vse ima svojo logiko in pot,
le on bo ostal funkcionar,
da bo svojemu življenju bot.

5

Kot strasten mecen
vedno za umetnost svoj glas poda,
a ne s svojimi sredstvi,

4
Сè се менува, сè има своја логика и тек,
само тој ќе остане функционер
до крајот на својот век.

5
Како страсен мецена
секогаш за уметноста гласа,
но не со свои средства
туку со државната каса.

6
Тој најдалеку гледа, иднината ја чита,
опколен со свита
на одбрана општествена елита.

7
Занего системот на работничкото самоуправање
е систем на красноречиво надмудрување.

8
Секаде е присутен, делува во секоја сфера
влечејќи го опашот на својата кариера.

9
Работниот човек секогаш на срце му лежи,
но често
место аргументи
наивните ги лови во своите мрежи.

Збирката „Стихови за маката и радоста“ (1952) предизвика остра полемика во македонските литературни кругови. Токму таа збирка како и следната „Слејсесотишината“ (1955) претстауваат историски пресврт во македонската поезија. Во трудот „Меѓу сетилното и езотеричното“ (1985) Ефтим Клетников така пишува дека по темите

темвеќ з државними sredstvi blaga.

6
Најdlje vidi, prihodnost čita,
obdajajo ga podaniki
izbrani, družbena elita.

7
Zanj sistem delavskega samoupravljanja
je sistem leporečne modrosti javljanja.

8
Povsod je prisoten, njegove vse so sfere,
pri tem pa vleče rep svoje kariere.

9
Delovni človek vedno mu na duši leži,
pogosto pa
namesto argumentov
naivne v svoje mreže lovi.

Prevedla Sonja Cekova Stojanoska

Zbirka *Verzi o trpljenju in veselju* (1952) je v makedonskih literarnih krogih izzvala ostro polemiko, skupaj z zbirko *Zlij se s tišino* (1955) pa sta zaznamovali zgodovinski obrat v makedonski poeziji. Eftim Kletnikov (Клетников, 1985) je zapisal, da se je po fazi tematiziranja narodnoosvobodilnega boja in kolektivnega navduševanja nad izgradnjo nove domovine, ki je minila kot blisk, v makedonski poeziji v začetku petdesetih let dvajsetega stoletja razmahnil intimizem in da je Aco Šopov eden najvidnejših predstavnikov te introvertne lirske linije, stkane iz mehkih občutij, ki jo preveva vonj nekakšne jeseninovske boemskosti in melanholije. Aco Šopov je dosledno gradil svoj pristen pesniški

на борбата и колективниот занес од изградбата што ќе минат како луња, во македонската поезија во почетокот на педесеттите години ќе земе замав интимизмот и дека Ацо Шопов е еден од најзабележителните претставници на оваа интровертна лирска линија исткаена од меки штимунзи, во која што се чувствува мирис на извесна есенинска боемија и меланхолија.

Доследен во однос на своите идеи, Ацо Шопов изградува автентичен поетски универзум, непорозен од императивите на соц-реализмот, а притоа не влегува во дисиденција. „Јас сум еден од оние поети што остануваат верни на самите себе од првите поетски обиди па сè до зрелото творештво”, изјавува Шопов во еден разговор со Ненад Радановиќ (1978). „Никакви книжевни ветрови не успеаа да ме обвијат со туѓа наметка која би се косела со мојата поетска природа. Тие ветрови ме корегираа, поправаа и доведуваа до сè попотполно поетско изразување, но не ме оддалечија од патот по кој чекорам. Поетот го открива неговата песна, а не потписот што го става под неа”.

Почнувајќи од неговата прва збирка „Песни“ којашто е воедно и првата книга објавена на македонски јазик во слободна Македонија во 1944 год., па сè до последната „Дрво на ридот“ што ќе излезе од печат две години пред неговата смрт, Ацо Шопов ги гради темелите на една решително современа поезија – особено со збирките „Небиднина“ (1963) и „Гледач во пепелта“ (1970) – којашто се потпира на родната земја со единствена цел за истата да ја внесе во катастарот на светот. Клетников (1985) смета дека овие две збирки се врв на неговото творештво, а воедно и едни од

универзум, ki je bil nepropusten za imperative socrealizma, ne da bi pri tem zapadel v disidentstvo. »Jaz sem eden tistih pesnikov, ki ostajajo zvesti sami sebi od prvih pesniških poskusov pa vse do zrele pisave,« je izjavil v pogovoru z Nenadom Radanovićem (Радановиќ 1978) in dodal: »Nobeni literarni vetrovi me niso uspeli zaviti v tujo pelerino, ki bi bila v nasprotju z mojo pesniško naravo. Ti vetrovi so me popravljali in me vodili do vse popolnejšega pesniškega izraza, niso pa me oddaljili od poti, po kateri stopam. Pesnika odkriva njegova pesem, ne pa njegovo ime, zapisano ob njej.«

Vse od prve zbirke *Pesmi* iz leta 1944, ki je obenem tudi prva knjiga v makedonskem jeziku, objavljena v Makedoniji, pa vse do zadnje, *Drevo na hribu* (1982), Šopov gradi temelje izrecne sodobne poezije, posebej z zbirkami *Nebivanje* (1963) in *Videc, ki gleda v pepel* (1970), ki tematizira rodno grudo le zato, da bi jo vpisal na zemljevid sveta. Kletnikov (Клетников 1985) meni, da sta ti zbirki vrhunec njegovega opusa, sodita pa tudi med vrhunce sodobne makedonske poezije. To je poezija, ki ji uspe mojstrsko povezati pesnikova osebna doživljanja in usodo človeštva.

Šopov je objavil dvanajst samostojnih pesniških zbirki:

1. *Pesmi*. Kumanovo: Okoliski NOMSM, 1944.
2. *Proga mladosti* (s Slavkom Janevskim). Skopje: Glaven odbor na Narodnata mladina na Makedonija, 1946.
3. *Znašimi rokami*. Skopje: Državno knigoizdatelstvo na Makedonija, 1950.
4. *Na Gramosu*. Skopje: NaPoK, 1950.
5. *Verzi o trpljenju in veselju*. Skopje: Kočo Racin, 1952.
6. *Zlij se s tišino*. Skopje: Kočo Racin, 1955.
7. *Veter nosi lepe dneve*. Skopje: Kočo Racin, 1957.

врвовите на современата македонска поезија. Тоа е поезија што успева личните доживувања на поетот и судбината на човештвото да ги соедини во едно чисто интимно искуство.

За време на животот, Шопов има објавено дванаесет оригинални збирки:

1. „Песни“, Куманово, Околиски НОМСМ, 1944.
2. „Пруга на младоста“ (со Славко Јаневски), Скопје, Главен одбор на Народната младина на Македонија, 1946.
3. „Со наши раце“. Скопје, Државно книгоиздателство на Македонија, 1950.
4. „На Грамос“. Скопје, НаПоК, 1950.
5. „Стихови за маката и радоста“, Скопје, Кочо Рацин, 1952.
6. „Слеј се со тишината“, Скопје, Кочо Рацин, 1955.
7. „Ветрот носи убаво време“, Скопје, Кочо Рацин, 1957.
8. „Небиднина“, Скопје, Кочо Рацин, 1963.
9. „Јус-универзум“, Скопје, Мисла, 1968.
10. „Гледач во пепелта“, Скопје, Македонска книга, 1970.
11. „Песна на црната жена“, Скопје, Мисла, 1976.
12. „Дрво на ридот“, Скопје, Мисла, 1980.

На 18 август 1967 година Ацо Шопов е избран меѓу првите членови на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), а препораката ја пишуваат словенечките писатели и академици Цирил Космач и Братко Крефт кои истакнуваат дека за Шопов зборот не е само израз на некоја мисла или чувство, туку и манифестација на звукот, додека стихот е манифестација на ритмот и мелодијата (Kosmač, Kreft, 1967).

8. *Nebivanje*. Skopje: Kočo Racin, 1963.
9. *Top-univerzum*. Skopje: Mislа, 1968.
10. *Videc, ki gleda v pepel*. Skopje: Makedonska kniga, 1970.
11. *Pesem črne žene*. Skopje: Mislа, 1976.
12. *Drevo na hribu*. Skopje: Mislа, 1980.

18. avgusta 1967 je Šopov postal eden prvih članov Makedonske akademije znanosti in umetnosti, priporočilo za njegovo imenovanje pa sta napisala prav slovenska pisatelja in akademika Ciril Kosmač in Bratko Kreft ter o njegovi pesniški veščini zapisala: »Beseda zanj ni samo izraz neke misli ali čustva, nekega pojma, marveč tudi manifestacija zvoka, kakor je nato stih manifestacija ritma in melodije.« (Kosmač, Kreft 1967)

Aco Šopov je dobitnik številnih priznanj: najvišjega jugoslovanskega priznanja AVNOJ (1970), literarnih nagrad Kočo Racin za zbirki *Zlij se s tišino* (1956) in *Videc, ki gleda v pepel* (1970), priznanja 11. oktober za prevod *Hamleta* (1960) in za življenjsko delo (1981) ter nagrad Zmajeve otroške igre za prevod pesmi Jovana Jovanovića-Zmaja (1967) in Brata Miladinova za zbirko *Pesem črne žene* (1976).

Zbirko *Pesem črne žene* je navdihnilo njegovo bivanje v Senegalу, kjer je leta 1971 nastopil mandat jugoslovanskega veleposlanika, potem ko se je dolga leta posvečal založniški dejavnosti, predvsem kot direktor in glavni urednik založbe Makedonska kniga. V času službovanja v Afriki je prevedel izbor poezije senegalskega predsednika Léopolda Sédarja Senghorja, člana Francoske akademije, ki je leta 1975 prejel nagrado zlati venec poezije na festivalu Struški večeri poezije.

Istega leta je bil Šopov imenovan za predsednika

Ацо Шопов е добитник на највисокото југословенско признание АВНОЈ (1970), како и на литературните награди: „Кочо Рацин“ за збирките „Слеј се со тишината“ (1956) и „Гледач во пепелта“ (1970); „11 октомври“ за препевот на „Хамлет“ (1960) и за животното дело (1981); „Змаеви детски игри“ за препевот на песните на Јован Јовановиќ-Змај (1967); и „Браќа Миладиновци“ за збирката „Песна на црната жена“ (1976).

„Песна на црната жена“ е инспирирана од неговиот престој во Сенегал во Западната Африка, каде што тој е упатен во 1971 година како амбасадор на Југославија, по долги години посветени на издавачката дејност, претежно како директор и главен уредник на Македонска книга. За време на престојот во Африка тој ќе преведе и избор од поезијата на сенегалскиот претседател Леополд Седар Сенгор, член на Француската академија, добитник на Златниот венец на Струшките вечери на поезијата во 1975 година.

Истата година Ацо Шопов во Скопје е именуван за претседател на Републичката комисија за културни врски со странство. Но, три години подоцна во неговите песни веќе одамна насетената болест ќе го натера да го напушти активниот јавен живот.

Како татко на Владимир, роден во 1948 година во бракот со Благородна, а починат во јануари 2000 година, и на Јасмина, родена во 1960 година во бракот со Светлана, Ацо Шопов доживеа да ги види и внуците Александар и Леонардо, но, не ги дочека Мила и вториот Александар. По неколкугодишната болест тој почина на 20 април 1982 година во Скопје.

republiške komisije za kulturne stike s tujino v Skopju. Tri leta kasneje se je bil zaradi bolezni, ki je kot slutnja naseljevala že njegove zgodnje pesmi, primoran umakniti iz aktivnega življenja.

Šopov je bil oče dveh otrok: Vladimirja (1948–2000) iz prvega zakona z Blagородno, in Jasmine (1960) iz zakona s Svetlano, ter dedek Aleksandra in Leonarda ter Mile in drugega Aleksandra, ki sta rojena po njegovi smrti. Po nekajletni bolezni je umrl v Skopju 20. aprila leta 1982.

Ta življenjepis je objavljen na spletnem portalu Lirski dom Aca Šopova (Aco Šopov – Poesis (acosopov.com)), za katerega skrbi fundacija Aco Šopov – Poesis, ki omogoča raziskovalcem, študentom in drugim zainteresiranim brezplačen dostop do številnih dokumentov v različnih jezikih. Na njem je objavljen celotni opus Aca Šopova, sekundarna literatura o njegovem življenju in ustvarjanju in drugo.

Leto 2023 je bilo v Makedoniji posvečeno stoletnici rojstva enega njenih največjih pesnikov, čigar poezijo je preko prevodov ažurno spremljala tudi slovenska kulturna javnost, zato se nam je zdelo prav, da njegov jubilej slovesno obeležimo tudi mi z objavo dvojezičnega izbora njegove poezije in s tem spomnimo na odlične prevode, ki jih je v 20. stoletju objavilo pet slovenskih pesnikov: Bogomil Fatur, Ivan Minatti, Ciril Zlobec, Severin Šali in Jože Šmit, ter predstavimo še najnovejše prevode, ki so nastali v okviru pesnikovega jubileja.

Aco Šopov sodi med makedonske pesnike, ki so v 20. stoletju, predvsem v petdesetih, šestdesetih in sedemdesetih letih, doživeli največ prevodov v slovenščino. Poleg nedvomne kakovosti njegovega

Оваа биографија на Ацо Шопов е преземена од порталот „Лирскиот дом на Ацо Шопов“ (Асо Šopov – Poesis (acosopov.com)), поставен од Фондацијата „Ацо Шопов – Поезија“, која им дава на располагање на истражувачите и на студентите па и на други заинтересирани голем број на материјали, бесплатно достапни на различни јазици, со цел да го олесни научното истражување во областа на македонската поезија. Освен целокупното творештво на Шопов, на порталот се достапни и бројни огледи и толкувања на поезијата на Шопов.

Во Северна Македонија, 2023 година беше посветена на стогодишнината од раѓањето на еден од нејзините најголеми поети (вклучена и во Календарот на јубилеи кои УНЕСКО ги поддржува во текот на 2022 и 2023 година). Поезијата на Ацо Шопов беше ажурно проследена и од страна на словенечката културна јавност, затоа се решивме и ние да го одбележиме неговиот јубилеј со објавување на двојазичен избор од неговата поезија, а со ова да потсетиме и на одличните препеви на поезијата на Ацо Шопов објавени во XX век, чии автори се петмината словенечки поети Богомил Фатур, Иван Минати, Цирил Злобец, Северин Шали и Јоже Шмит, и да ги претставиме и најновите препеви, остварени по повод стогодишнината од раѓањето на големиот македонски поет.

Ацо Шопов е еден од најпреведуваните македонски литературни уметници на словенечки јазик во XX век, пред сè во неговите педесеттите, шеесеттите и седумдесеттите години. Освен несомнителен естетски квалитет на неговото творештво препознаен од поединечни клучни македонско-

pesniškega opusa, ki so jo prepoznali posamezni ključni makedonsko-slovenski medkulturni posredniki, je temu najbrž botrovala tudi kulturna politika v tem obdobju v okviru skupne države SFRJ, oziroma t. i. medrepubliško sodelovanje na področju založniške dejavnosti, ki je vzpodbujalo in podpiralo vzajemno prevajanje reprezentativnih avtorjev iz vseh republik. V tem obdobju so поезију највеќекрат prevajali pesniki.

Tudi Šopov je bil književni prevajalec, med njegovimi prvimi knjižnimi prevodi je prav slovenska поезија, in sicer Župančičev *Ciciban*. Prevod je izšel leta 1951, brale pa so ga številne generacije kot obvezno čtivo v prvem ali drugem razredu osnovne šole.

Slovenski prevodi поезије Aca Šopova so objavljeni v vseh treh antologijah makedonske поезије, leta 1957 pa je izšla tudi njegova samostojna pesniška zbirka *Zlij se s tišino*. Spremno besedo je napisal Fran Petre, ki je bil med prvimi osmimi profesorji na Filozofski fakulteti v Skopju, ustanovljeni leta 1946, kjer je predaval zgodovino slovenske, hrvaške in srbske književnosti. Petre je sestavil in leta 1948 objavil tudi prvo antologijo makedonske поезије v slovenščini in k prevajanju privabil najvidnejše slovenske pesnike. Izšla je kar v 2500 izvodih in v njej sta dve zgodnji pesmi Aca Šopova: *Oči in Istranka* v prevodu Bogomila Faturja, dediča simbolizma in ekspresionizma, ki je k prevajanju najbrž pristopil na podlagi osebne afinitete in v skladu z lastno poetiko (Novak-Popov 2000: 263).

Devet let pozneje je v slovenščini izšla tudi samostojna zbirka *Zlij se s tišino*, ki jo je v celoti prevedel Ivan Minatti. To je obenem prva zbirka makedonskega avtorja v slovenščini in prvi knjižni prevod поезије Šopova. Zbirka vsebuje vse pesmi iz izvornika, dodanih pa je še osem pesmi iz prejšnjih zbirk. Petre je v spremni

словенечки меѓукултурни посредници, причините за тоа треба да се бараат и во културната политика од тој период во рамките на заедничката држава СФРЈ, односно т.н. меѓурепубличка соработка во областа на издавачката дејност, кога се поттикнувало и се поддржувало взаемно преведување на репрезентативни автори од сите тогашни републики. Во тој период како препејувачи најчесто се јавуваат самите поети.

И Шопов бил мошне успешен книжевен преведувач, а еден од неговите први поголеми објавени книжевни препеви е токму поезијата на словенечкиот поет Отон Жупанчич, и тоа прочуената и познатата поетска збирка за деца „Цицибан“ (Кочо Рацин, Скопје, 1951) којашто ја читале бројни генерации како лектира за I или II одделение според наставниот план и програма за основните училишта (во тогашната Социјалистичка република Македонија).

Поетското творештво на Ацо Шопов во словенечката културна средина е претставено во до сега издадените три антологии на македонската поезија, а во 1957 година е препеана и неговата збирка „Слеј се со тишината“. Автор на предговорот на ова издание е Фран Петре, еден од првите осуммина професори на Филозофскиот факултет во Скопје каде што работел како професор по историја на словенечката, хрватската и српската книжевност. Петре е и приредувач на антологијата „Makedonska poezija“ (1948) во којашто словенечкиот читател за првпат можел на свој јазик да се запознае со македонската поезија. Во оваа антологија, објавена во тираж од импресивни 2500 примероци, се вклучени две песни од Ацо Шопов од неговиот ран период:

besedi z naslovom *Makedonski pesnik* izpostavil pesmi *Istranka* in *Jesenice* zaradi njenega slovenskega konteksta, v glavnini pa je predstavil makedonski literarni kontekst, v katerem se je pojavilo in razvijalo pesništvo Šopova, da bi slovenskemu bralcu pojasnil obrat v avtorjevi poetiki, ki je zaznamoval to zbirko: »Na svoji lastni razvojni poti in razvojni poti mlade makedonske poezije je pesnik prišel do spoznanja, da je vir resničnega umetniškega navdiha stopnjevano individualno doživljanje. Namesto velikih kolektivnih idej in gibal stopa v ospredje intimno čustvo, ki odkriva ljudi v njihovih neposrednih, vsakodnevnih odnosih. Prve zbirke so prikazovale Šopova borca in ideologa, teh 34 pesmi odkriva njegovo človeško stran. Pesnik je krenil s temi izpovedmi na pot prave lirike.« (Petre 1957: 72).

Pesem *Prevara* iz zbirke *Zlij se s tišino* je leta 1963 objavljena tudi v deveti številki revije *Ciciban*, tokrat z naslovom *Uspavanka* in s čudovito ilustracijo Marlenke Stupica, ene najplodnejših slovenskih slikark in ilustratork. Zanimivo je, da makedonska literarna veda Šopova (še) ni obravnavala kot pesnika za otroke.

Istega leta, ko je bila v *Cicibanu* objavljena pesem *Uspavanka*, je izšla druga antologija makedonske poezije z naslovom *Sodobna makedonska poezija*. Sestavil jo je Aleksandar Spasov (predavatelj slovenske književnosti na Filozofski fakulteti v Skopju), prevedel pa Ivan Minatti. Vsebuje deset pesmi Aca Šopova: pet iz zbirke *Zlij se s tišino* in pet novih iz zbirk *Veter* nosi lepo vreme ter *Nebivanje*. Na zadnji strani se je prevajalec v kratkem zapisu zahvalil avtorju antologije in Blažetu Ristovskemu, takratnemu (in hkrati prvemu) lektorju makedonskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani, pri katerem se je učil makedonsko: »Na kraju te lepe, a težavne naloge – saj je bilo treba večino

„Очи“ и „Истранка“ во препев на Богомил Фатур. Во поезијата на Фатур можат да се препознаат и некои симболистички и експресионистички искуства, па би можеле да речеме дека тој ја препејувал поезијата на Шопов (и) според личните афинитети на планот на поетското искуство (Novak-Porov, 2000, стр. 263).

Девет години подоцна, поезијата на Шопов во Словенија веќе е претставена и со самостојната збирка „Слеј се со тишината“, целосно препеана од Иван Минати. Тоа е всушност и прва збирка на македонски поет препеана на словенечки, како и прв препев на поезијата на Шопов на странски јазик. Освен препевинасите песни од оригиналната стихозбирка, изданието на словенечки јазик вклучува и осум песни од поранешните збирки на Шопов. Петрè во предговорот со наслов „Makedonski pesnik“ ги истакнува песните „Истранка“ и „Јесенице“ бидејќи се однесуваат на Словенија, а главниот дел од предговорот го претставува македонскиот книжевен контекст во кој се појавува и развива Шопов, за да го воведо словенечкиот читател во пресвртот во поетиката на Шопов, забележан во оваа збирка: „На својот сопствен пат на развој и на патот на развој на младата македонска поезија поетот дојде до сознание дека изворот на вистинската уметничка инспирација е степенуваното индивидуално доживување. Наместо големи колективни идеи и движења, во прв план излегува интимното чувство што ги открива луѓето во нивните непосредни, секојдневни односи. Првите збирки го покажуваа Шопов како борец и идеолог, а тие 34 песни ја откриваат неговата хумана страна. Со тие искажувања поетот тргнал на пат на вистинска лирика.“ (Petrè, 1957, стр. 72)

pesmi превести v čimkrajšem času, če naj bi antologija v resnici bila prerez današnje makedonske poezije, bi se rad zahvalil tovarišema dr. Aleksandru Spasovu, sestavjalcu antologije in prof. Blažetu Ristovskemu, lektorju za makedonsko književnost na ljubljanski Univerzi, ki sta mi požrtvovalno in nesebično svetovala pri prevajanju.« (Minatti v Спасов 1963: 165).

1976 je izšla še tretja antologija z naslovom *Pesmi*. Sestavil jo je Georgi Stalev, pesmi Aca Šopova pa so prevedli kar trije prevajalci. Petnajst pesmi je prevedel Minatti (od tega jih je šest iz zbirke *Zlij se s tišino*, dve iz prejšnje antologije, novi prevodi pa so iz zbirke *Nebivanje*, med njimi tudi naslovna pesem, ki jo je prevedel kot *Brezupnost*), Severin Šali je iz zbirke *Nebivanje* prevedel deset pesmi iz cikla *Prošnje mojega telesa* iz zbirke *Nebivanje* (prvo in zadnjo pesem iz tega cikla je prevedel Minatti), Jože Šmit pa je iz te zbirke prevedel pesem *Tam spodaj je težka kri*, polega tega pa še tri pesmi iz zbirke *Videc, ki gleda v pepel* in eno iz zbirke *Pesem črne žene*. Vsi prevajalci so odlično razumeli poetiko Aca Šopova in uspeli ustrezno preoblikovati njegov sublimen izraz ter tako slovenskim bralcem približati poezijo enega najpomembnejših makedonskih pesnikov.

Eno pesem Aca šopova je prevedel tudi Ciril Zlobec. *To je Partizanska pomlad* iz zbirke *Z našimi rokami*, ki je pravzaprav skrajšana različica oziroma prvi del pesnitve *Kratovo*, objavljene že v prvencu *Pesmi*. Prevod je izšel v časopisih *Borec* (Ljubljana, št. 6, 1958, str. 250) in *Delo* (Ljubljana, št. 1, 1. 1. 1961, str. 2). Zlobčev prevod in priredbo je za moški pevski zbor uglasbil zborovski skladatelj Viktor Mihelčič, partitura pa je leta 1998 izšla v zborniku *Pa da bi znal, bi vam zapel: zbrana dela*.

Iz bogatega opusa Aca Šopova je bilo v slovenščino

Песната „Залажување“ од збирката „Слеј се со тишината“ од 1963 година е објавена и во 9-от број на списанието за деца „Цицибан“. Насловот на песната, содржана во збирката „Zlij se s tišino“, е преведен како „Prevara“ – измама, а во списанието „Цицибан“ (1963/64 г., бр. 9, стр. 235) со наслов „Upravanka“ – приспивна песна, и со прекрасна илустрација на Марленка Ступица, една од најплодните словенечки сликарки и илустраторки со седумдецениска кариера и повеќе од 100 сликовници и илустрирани книги за деца. Ова е единствениот текст на Шопов во списанието „Цицибан“, но сепак, на тој начин во словенечката средина Шопов е претставен и како автор за деца.

Истата година кога песната „Залажување“ се појавува во „Цицибан“, излегува и втората антологија на македонската поезија на словенечки, со наслов „Sodobna makedonska поезија“ (1963), чиј составувач и автор на предговорот е Александар Спасов, а пререјувач е Иван Минати. Шопов е застапен со десет песни: пет претходно објавени во „Слеј се со тишината“ и пет нови препеви на песни од збирките „Ветрот носи убаво време“ и „Небиднина“. На последната страница во кратка забелешка пререјувачот на антологијата Иван Минати им се заблагодарува на составувачот на антологијата Спасов и на Блаже Ристовски – тогашниот (и воопшто првиот) лектор по македонски јазик на Филозофскиот факултет во Љубљана, кај кого Минати учел македонски: „На крајот од оваа убава, но тешка задача, бидејќи требаше повеќето песни да се прпеат во што покусо време, доколку антологијата ќе претставува пресек на денешната македонска

преведениh okrog 60 pesmi iz vseh zbirk razen satirične *Top-univerzum* in zadnje *Drevo na hribu*, objavljeni pa so bile razmeroma kmalu po izidih izvirnikov, včasih celo sočasno. Zadnji prevodi pa so izšli v antologiji Staleva leta 1976.

Januarja 1977 se je Šopov nahajal v ljubljanskem Kliničnem centru, na oddelku za kardiologijo, v sobi št. 10, kot je navedel novinar Bogdan Pogačnik, ki je 28. 1. 1977 v *Delu* objavil intervju s pesnikom z naslovom *Pesniški sobratje*. V njem je Šopov odkrito in iskreno spregovoril o svoji bolezni, o ustvarjalnih načrtih (da bo naslednje zbirka posvečena njegovemu rojstnemu Štipu in otroštvu), o Makedonski akademiji znanosti in umetnosti, literarnih nagradah ter položaju makedonskega pesnika v svetu. Na Pogačnikovo vprašanje, ali bo ostal zvest poeziji, je odgovoril: »Prav gotovo, saj za kako sedlanje drugam je zdaj že prepozno, ker sem za to že prestar,« na vprašanje, kaj mu pomeni poezija, pa: »Skoraj da ne vem, čeprav to delam že trideset let. Zdi se mi pa, da mi je smisel življenja.« (Šopov v Pogačnik 1977).

Od tega intervjuja in zadnje antologije s slovenskimi prevodi pesmi Šopova je minilo skoraj pol stoletja. Januarja 2023 pa se je v okviru pesnikovega jubileja pod pokroviteljstvom predsednika Republike Severne Makedonije in v sodelovanju z Unescom odvila Tretja zimski šola mednarodnega seminarja za makedonski jezik, literaturo in kulturo pri Univerzi sv. Cirila in Metoda v Skopju, kjer so nastali novi prevodi: pesmi iz zadnje zbirke, nekaj pomembnejših doslej neprevedenih pesmi iz prejšnjih zbirk in tudi novi prevodi že prevedenih pesmi. Pesmi smo prevedle Sonja Cekova Stojanoska, Maja Kovač in Namita Subiotto, naši prevodi so izšli v seminarском zborniku *ШОПОВ на 11 јазици: зборник на преводите на семинаристите на*

поезија, би сакал да им се заблагодарам на другарите д-р Александар Спасов, составувачот на антологијата, и на проф. Блаже Ристовски, лекторот за македонска литература при Љубљанскиот Универзитет коишто пожртвувано и несебично делеа совети во врска со препевите.“ (Минати во: Спасов, 1963, стр. 165).

Во 1976 година излегува и третата антологија на македонска поезија со наслов „Pesmi“, составена од Георги Сталев, а во која се јавуваат тројца препејувачи на поезијата на Ацо Шопов. Иван Минати препеа петнаесет песни (шест од нив се повторно објавени препеви од збирката „Zlij se s tišino“, две се од претходната антологија, а нови се препевите на песните од збирката „Небиднина“, меѓу кои е и насловната песна); Северин Шали е препејувач на десет песни од циклусот „Молитви на моето тело“ од збирката „Небиднина“ (првата и последната песна од циклусот се препеани од Минати); а Јоже Шмит од оваа збирка ја препеа песната „Има долу една крв“, а покрај ова и три песни од збирката „Гледач во пепелта“ и една од збирката „Во сонот на црната жена“. Сите препејувачи одлично ја разбрале поетиката на Шопов и успеале соодветно да го трансформираат неговиот сублимен израз и на тој начин на словенечката публика да ѝ ја приближат поезијата на едниот од најзначајните македонски поети.

Една песна на Шопов е препеана и од Цирил Злобец. Станува збор за песната „Партизанска пролет“ од збирката „Со наши раце“ што е всушност кусата верзија, односно првиот дел од поемата „Кратово“, објавена во неговата прва збирка „Песни“. Препевот е објавен во весниците „Ворес“ (Љубљана, бр. 6, 1958, стр. 250) и „Delo“

Третата зимска школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Скопје, 23 – 28 јануари 2023 година), веќино па смо јих вклучили tudi v pričujoči dvojezični izbor Златен круг на времето = Zlati krog časa, pospremljen s čudovitimi likovnimi deli Bogeta Dimovskega.

V izbor so vključene pesmi iz vseh avtorskih zbirk (ena pesem iz zbirke *Top-univerzum* je zaradi njenih specifik umeščena samo v predgovor), razporejene pa so v cikle, kot jih je predlagala pesnikova hčerka Jasmina Šopova, za kar se ji iskreno zahvaljujemo. Zahvaljujemo se tudi imetnikom avtorskih pravic za predhodno objavljene prevode, da so pravice za to izdajo prijazno odstopili založniku.

(Љубљана, бр. 1, 1.1.1961, стр. 2). Според препевот и адаптација на Злобец, прочуениот композитор на хорски песни Виктор Михелчич направил и композиција за машки хор, а партитурата е објавена во зборникот „Pa da bi znal, bi vam zapel: zbrana dela“.

Во XX век од богатиот опус на Ацо Шопов, на словенечки се препеани шеесетина песни од сите збирки освен од сатиричната „Јус-универзум“ и последната „Дрво на ридот“, а се објавуваат релативно скоро по објавувањето на оригиналите, но последните препеви се објавени во споменатата антологија на Сталев од 1976 година.

Во јануари 1977 година Шопов се наоѓа во Љубљана, поточно во Кличники центар, на одделот за кардиологија, соба бр. 10, како што наведува новинарот Богдан Погачник кој на 28 јануари 1977 година во дневниот весник „Delo“ објавува интервју со наслов „Pesniški sobratje“. Во него Шопов искрено и отворено зборува за својата тогашна здравствена состојба, за своите творечки планови (дека следната збирка ќе биде посветена на Штип и на детството), за МАНУ, за литературните награди и за позицијата на македонскиот поет во светот. На прашањето дали ѝ останува верен на поезијата, Шопов одговара дека секако бидејќи е премногу стар за да се нафати на нешто друго, а на прашањето што му значи поезијата вели дека тој речиси не знае, иако со неа се занимава веќе триесет години, но му се чини дека му ја претставува смислата на животот (Шопов во: Pogačnik, 1977).

Од ова интервју и од последната антологија со песните на Шопов на словенечки помина скоро

половина век. Во јануари 2023 г. во рамките на 3-та Зимска школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, во групата за литература, во инспиративна атмосфера поттикната од лекторот Иван Антоновски, конечно започнаа да се создаваат и нови словенечки препеви на поезијата на Шопов: препеани се сите песни од последната збирка „Дрво на ридот“, потоа на неколку значајни, но дотогаш непрепани песни од претходните збирки, како и нови препеви на веќе препеаните песни. Песните ги препеавме Соња Цекова Стојаноска, Маја Ковач и Намита Субиото, а истите се објавени во семинарскиот зборник „ШОПОВ на 11 јазици: зборник на преводите на семинаристите на Третата зимска школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Скопје, 23–28 јануари 2023 година)“, а голем дел од нив се поместени и во овој репрезентативен двојазичен избор со наслов „Златен круг на времето = Zlati krog časa“, придружен со прекрасните избрани ликовни дела на академскиот сликар Боге Димовски.

Во изборот на оваа книга се вклучени песни од сите збирки на Шопов (поради нејзините специфики една од песните од збирката „Јус-универзум“ е поместена само во овој предговор), а песните се распоредени во циклуси според сугестија на г-ѓа Јасмина Шопова, ќерката на Ацо Шопов, за што искрено ѝ благодариме. Голема благодарност и до претходните препејувачи и на нивните наследници коишто ни дадоа согласност и ги отстапија авторските права за објавување.

Literatura / Литература

Клетников, Ефтим, 1985: Меѓу сетилното и езотеричното. *Орион*. Скопје: Наша книга. 7–37. Меѓу сетилното и езотеричното – Клетников | Асо Џоров – Poesis (acosopov.com)

Радановиќ, Ненад, 1978: Ацо Шопов: Границите на слободата се граници на поетското творештво. Ацо Шопов: Границите на слободата се граници на поетското творештво – Интервју, 1978 | Асо Џоров – Poesis (acosopov.com)

Спасов, Александар, 1998: Фран Петрè. *Македонско – словенечки книжевно – културни релации*, Скопје: МАНУ. 109–113.

Субиото, Намита, 2004: Поезијата на Ацо Шопов во Словенија. *XXX Научна конференција на XXXVI меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (Охрид, 11-13 август 2003 г.)*, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”. Скопје: Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура. 585–592.

Чукалиев, Ордан и др. (Ур.), 2023: *ШОПОВ на 11 јазици: зборник на преводите на семинаристите на Третата зимска школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Скопје, 23–28 јануари 2023 година)*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“. https://www.ukim.edu.mk/dokumenti_m/Zbornik_Ssopov_na_11_jazici.pdf

Асо Џоров – Poesis (acosopov.com)

Kosmač, Ciril in Kreft, Bratko, 1967: Recenzija za imenovanje Aca Šopova za člana Makedonske akademije znanosti in umetnosti. Ljubljana, 20. julija 1967. <https://www.acosopov.com/citalnica/literarni-portreti/sopov-kosmac-kreft?lang=sl>

Mihelčič, Viktor, 1998: *Pa da bi znal, bi vam zapel:*

zbrana dela. Ur. Marjan Ribič. Kamnik: Zveza kulturnih organizacij občine. 96–97.

Novak-Popov, Irena, 2000: *Sodobna makedonska poezija v slovenskih prevodih. Македонско-словенечки научен собир (јазичните, литературните и културните релации меѓу Македонија и Словенија, Охрид, 22-23 август 1997)*. Ур. Нада Петковска, Људмил Спасов. Скопје: Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. 261–286.

Petre, Fran, 1948: *Makedonska poezija*. Ljubljana: Slovenski knjižni zavod.

Petre, Fran, 1957: *Makedonski pesnik. Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 67–73. <https://www.acosopov.com/citalnica/vazna-je-izprememba?lang=sl>

Pogačnik, Bogdan, 1977: *Pesniški sobratje. Delo*. Ljubljana, 28. 1. 1977. 9. https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-ZBY71F18/9/index.html#zoom=z Spasov, Aleksandar, 1963 (Ur.): *Sodobna makedonska poezija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

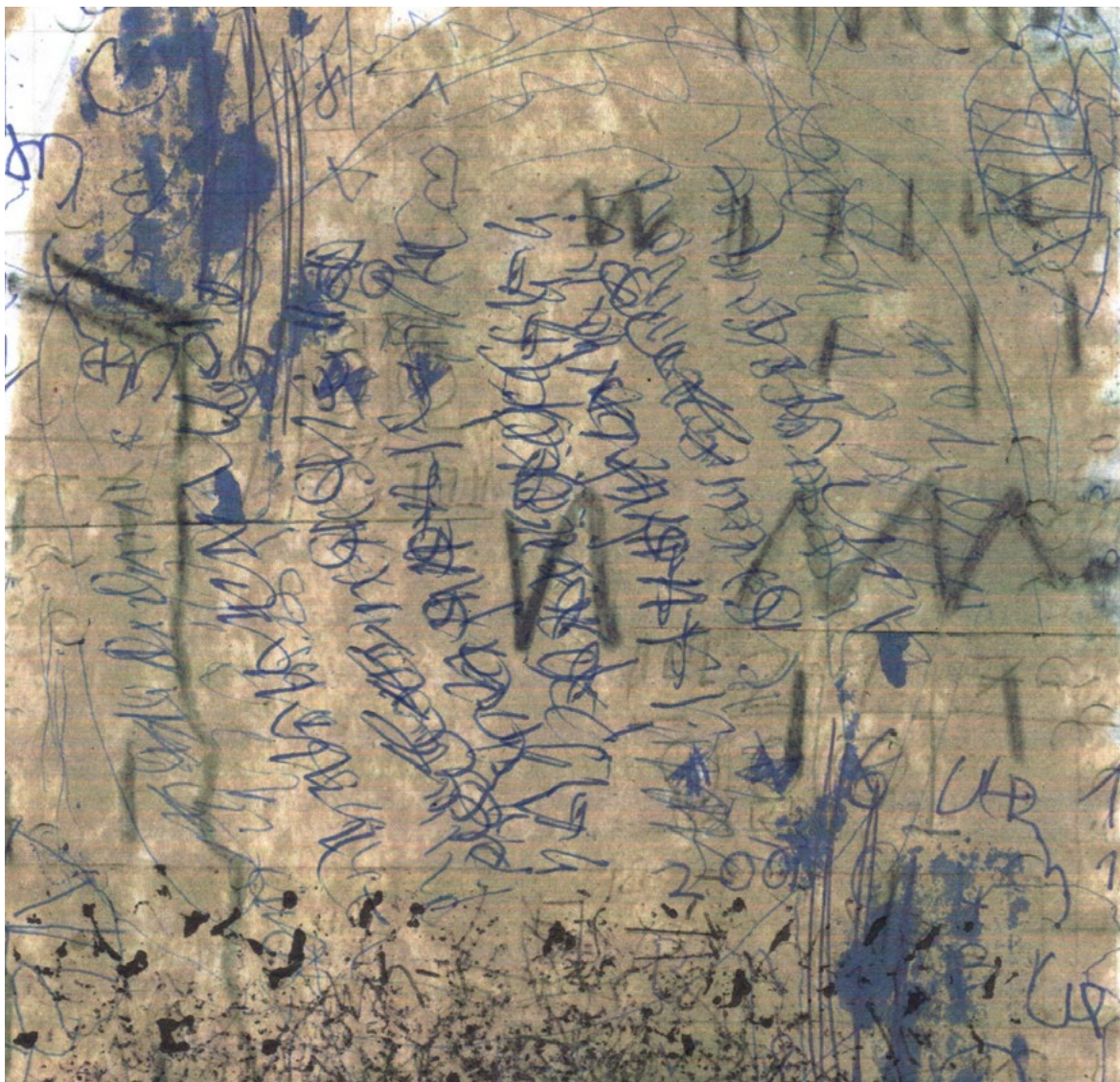
Stalev, Georgi (Ur.), 1976: *Pesmi*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Stefanija, Dragi, 1982: *Večni počitek večnega pesnika. Naši razgledi, priloga Razgledi po domovini*, 28. maja 1982. 303.

Šopov, Aco, 1957: *Zlij se s tišino*. Prev. Ivan Minatti. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Šopov, Aco, 1961: *Partizanska pomlad*. Prev. Ciril Zlobec. *Delo*, Ljubljana, 1. 1. 1961. 2. www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-VTE3YC2L/2/index.html

Šopov, Aco, 1963: *Uspavanka*. Prev. Ivan Minatti. *Ciciban*, št. 9. 235.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29 cm, 2021

Златен круг на времето = Zlati krog časa

Златен круг на времето

Старинска свездо, свездо на пророци и чуда, –
распрсни се во стихот, потони во најцрн мрак.
Повеќе трае во крвта оваа светлина луда
и овој невидлив пламен што нема ни име ни знак.

Сениште свездено, свездо на студена мора, –
исчезни со сите наречници со сите митови падни.
Под ова стебло од зборови зараснати во столетна кора
се пали страшен оган и горат корени гладни.

Кој си ти што идеш со лузни од правта на векот дален,
со едно дамна во неврат отшумено време,
и место лика на некој очајник жален
носиш суров закон за себе и своето племе?

Гласи се со виј од молк, проговори со поглед нем,
засводен во својот говор со јазли семоќно власни,
и како ненужен воин со очи од црнозем
обсрни се во кругот златен и победоносен згасни.

Старинска свездо, свездо на пророци и чуда, –
распрсни се во стихот, потони во најдлабок збор,
додека трае во крвта оваа светлина луда
овој подземен оган, овој непрегор.

Zlati krog časa

Pradavna zvezda, zvezda prerokov in čudes –
razprši se v verz, potoni v temini mraka.
Še vztraja v krvi ta svetlobna prelest
in ta nevidni plamen brez imena ali znaka.

Prikazen zvezdna, zvezda ledenih morij –
izgini z vsemi sojenicami, naj vsak mit pade.
Pod tem ljubjastim drevesom, preraščenim z besedami stoletij,
gori strašen ogenj in gorijo korenine lačne.

Kdo si ti, ki prihajaš z brazgotinami od prahu veka davnega,
ki ga čas davno v nepovrat odnese,
in namesto podobe ubožca pomilovanega
prinašaš strog zakon zase in svoje pleme?

Spregovori z vikom molka, preglasi poglede neme,
obokane v svoj govor, z vozli vsemogočnimi prasni
in kot odvečen vojak z očmi, polnimi zemlje preperele,
ozri se na krog zlat in zmagoslaven ugasni.

Pradavna zvezda, zvezda prerokov in čudes –
razprši se v verz, potoni v najgloblji besedni ponor,
dokler vztraja v krvi ta svetlobna prelest,
ta podzemni ogenj, nepregor.

Boge Dimovski, *brez naslova*, akril na platnu, 110 x 80 cm, 2018

Грозомор

Тука се раѓаат сами и гаснат сите нешта.
Огроман камен. Лузна. Нејасен немушт збор.
Пролетта му е мајка и маќеа зла и вешта.
Пепел на сонот, сон на пепелта. Грозомор.

Го пијат суши, дождови црни го цедат,
ден со ноќ го трупа, пласт со пласт,
а врз неговата кора во 'рбетник се редат
закостенети сенки од диво месо и страст.

Тука ветришта пиштат и темни сеништа вијат,
тука е првиот злочин и грев и казна и прекор.
Тука и човек и свер во едно дувло спијат
и детето го оди својот незаоден чекор.

Врз него расне лебот од горчлив длабок корен,
па затоа е сув, и сладок, и пече како пламен.
Песно, ако те допре некој испосник морен
прими го да ти биде во горењето рамен.

О ружо в грло, о змијогрозд в усни,
див апеж во крвта со себе што спори,
о земјо на отрови смртоносно вкусни,
каменот во пламен се тркала. Гори. Гори. Гори.

Тука се раѓаат сите нешта и тука гаснат сами.
Огроман камен. Лузна. Нејасен немушт збор.
Пролетта му е мајка и маќеа што мами,
пепел на сонот, сон на пепелта. Грозомор.

Grozomor

Tukaj se rojevajo same in ugašajo vse reči.
Ogromen kamen. Brazgotina. Besedni ponor.
Pomlad je njegova mati in mačeha, premeten hudič.
Pepel v sen, sen v pepel. Grozomor.

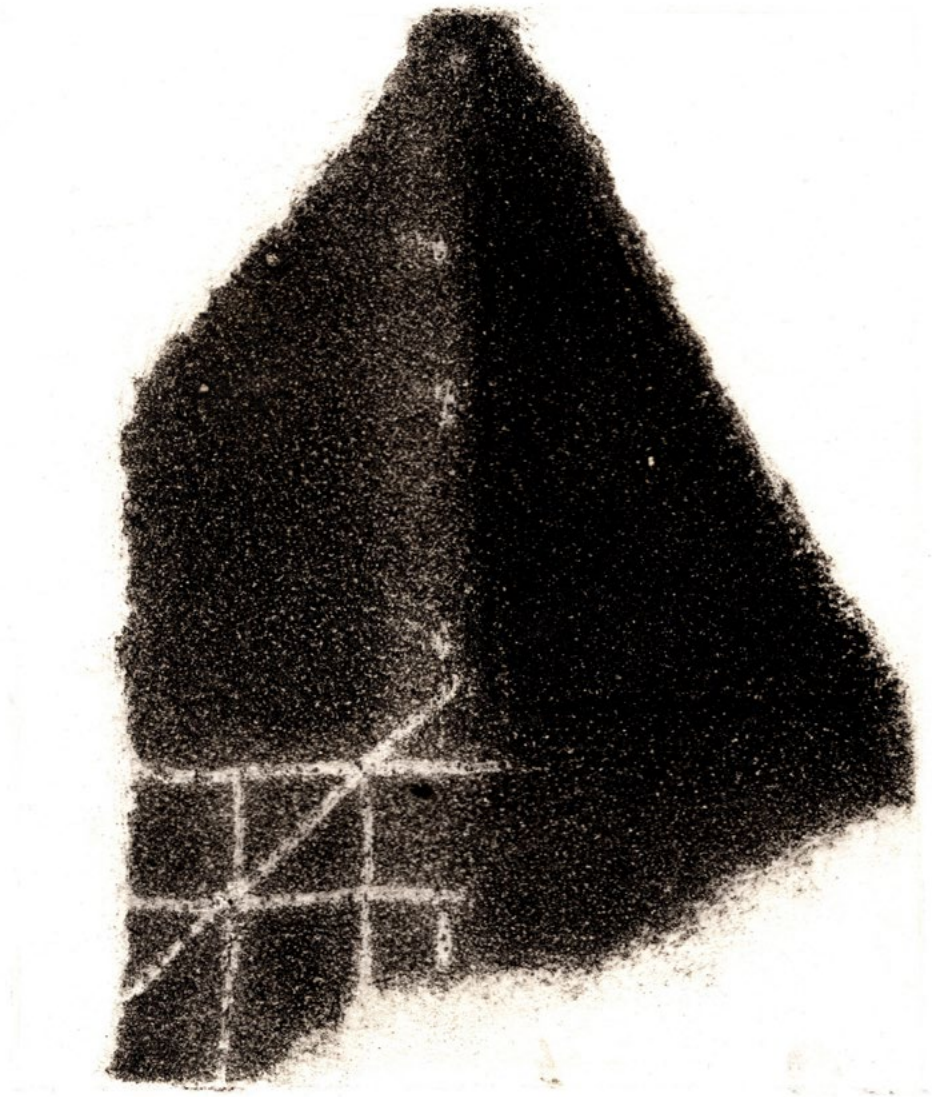
Srkajo ga suše, črni dežji ga dovajajo,
dan z nočjo ga zasipa, plasti s plastmi,
čez njegovo skorjo v sredico se zasajajo
okostenele sence izrastlin in strasti.

Tu vetrovja piskajo in zavijajo temni prividi,
tu je prvi zločin in greh in kazen in opomin.
Tu tako človek kot zver spita v isti duplini
in otrok stoji na začetku neshojenih stopinj.

Čezenj raste kruh iz grenkega globokega korena,
zato je suh in sladak in kot ogenj peče.
Pesem, če naletiš na kakšnega iztrošenega asketa,
sprejmi ga goreče, da iste bosta sreče.

O, vrtnica v grlu, o, kačjegrozd na ustnih,
divji ugriz v kri, ki s seboj se sporeka,
o, zemlja z okusom strupov smrtonosnih,
kamen v plamen se kotali. Gori. Gori. Gori.

Tukaj se rojevajo in same ugašajo vse reči.
Ogromen kamen. Brazgotina. Besedni ponor.
Pomlad je mati in mačeha, ki mami vse njih,
pepel v sen, sen v pepel. Grozomor.

Boge Dimovski, brez naslova, kolagrafija, 28 x 22,5 cm, 2016

Гледач во пепелта

Изгасни песно во огнот што го запали сама.
Прска зборот и исчезнува во пепел од кремен.
Гледачу во пепелта, ја препозна ли во неа искомската драма
што доаѓа од дното на овој извор темен.

Песно, те откинав од клунот на птица во крвта што ми лета,
од црвеното небо на запалените вени,
од тие далноводи на два непомирливи света,
тие изгрејсонца со неодгатнати мени.

Те откинав од гневот на иконите, тие неразбирливи гами,
од громот врз копјето на воинот со камен што е сраснат,
од сонот на тие повисоки што се од сонот што ги мами,
и што се раѓаат пак откако еднаш згаснат.

Сега сме два света, два врага, две завојувани страни,
сега сме војна без излез и кама против кама.
Кој е победен? Кој победник? Кој со изгрев на осмислени рани?
Изгасни песно во огнот што го запали сама.

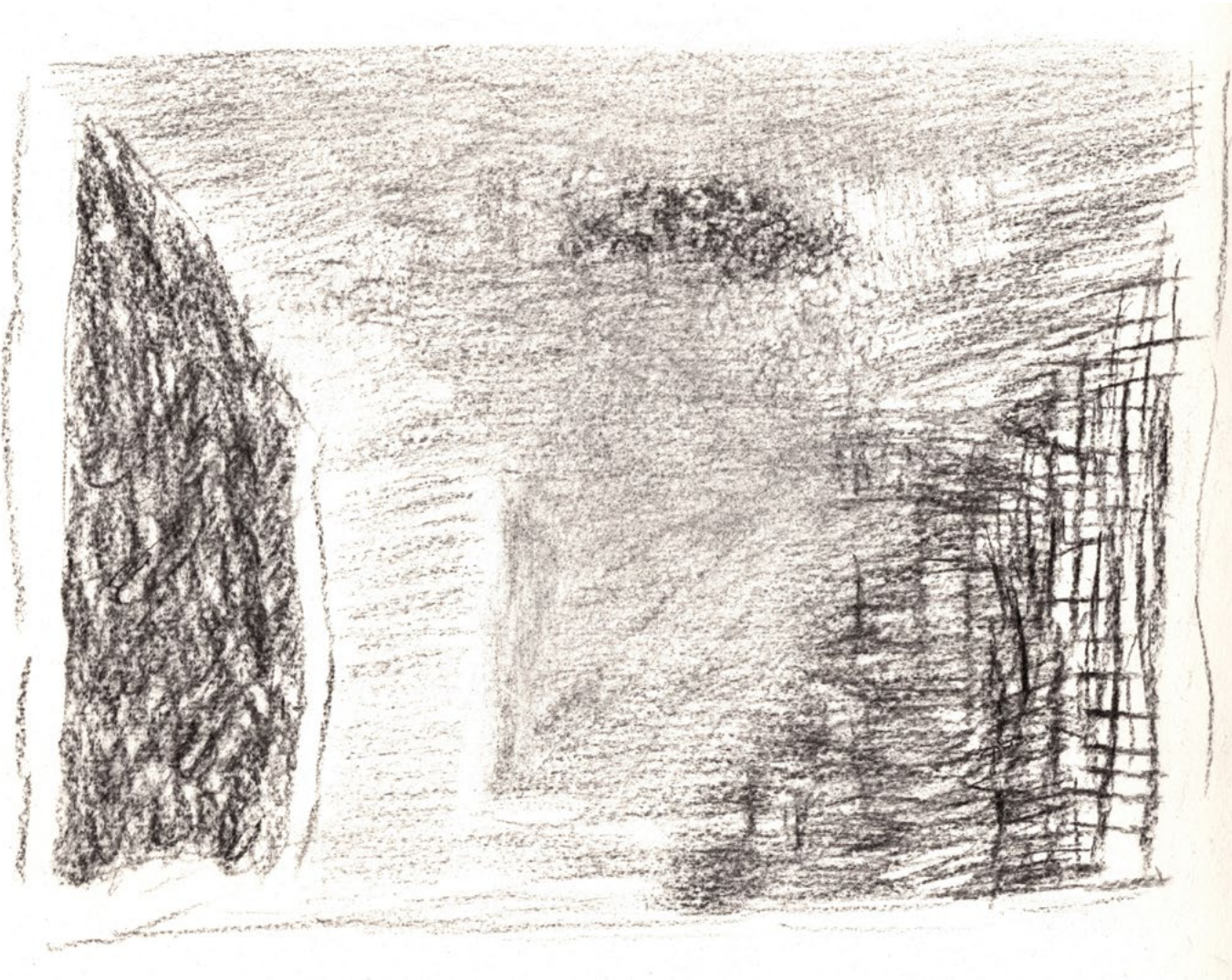
Videc, ki gleda v pepel

Ugasni, pesem, v ognju, ki si ga vnela sama.
Brizga beseda in izginja v pepelu iz kremena.
Videc, ki gledaš v pepel, bi v njem lahko se prepoznala izvorna drama,
ki prihaja z dna tega temnega prapočela?

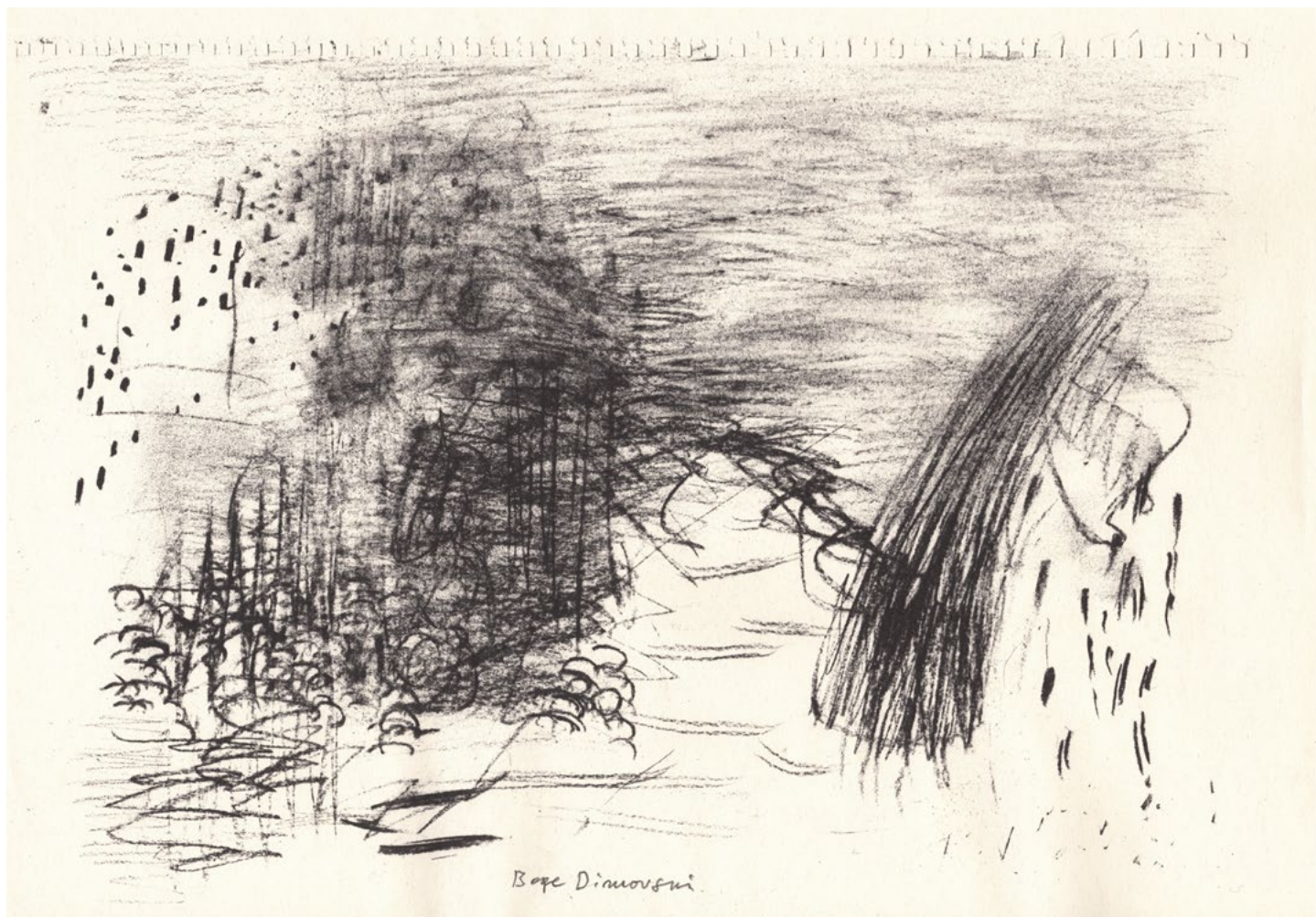
Pesem, iztrgal sem te iz kljuna ptice, ki leta v moji krvi,
iz rdečega neba z razžarjenimi venami,
iz daljnovodov dveh nepomirljivih ravni,
teh sončnih vzhodov z nedognanimi menami.

Iztrgal sem te iz gneva ikon, teh nerazumljivih sosledij,
iz groma, ki je oplazil s kamnom zraslo vojščakovo kopje,
iz sna tistih višjih iz mamljivih sanjarij,
ko enkrat ugasnejo, se rojevajo zopet.

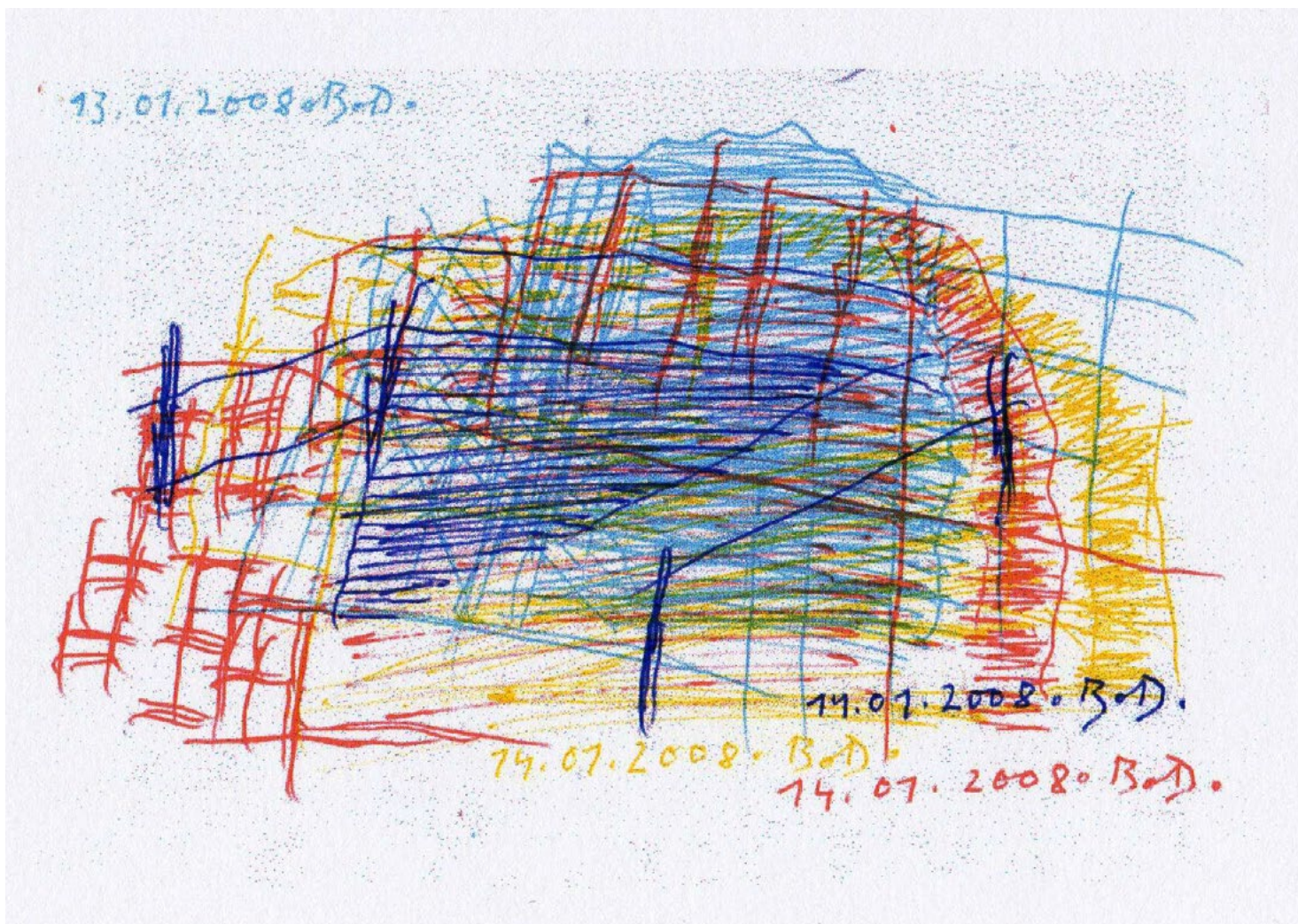
Zdaj sva dva svetova, dva vruga, dve sprti strani,
zdaj sva bodalo proti bodalu in vojna brez prestanka.
Kdo je premagan? Kdo zmagovalec? Kdo z zarjo na osmišljeni rani?
Ugasni, pesem, v ognju, ki si ga vnela sama.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 29 x 22 cm, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 42 x 29,5 cm, 2005

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,5 cm, 2009

Песни од младоста = Pesmi iz mladosti

Љубов

Очи ти сакам, молња да режат,
кипнати гради оган да горат,
врели ти усни жар да се сторат,
под твоите раце
под твојата сила,
врагој да мрзнат
и да се ежат,
другарко моја другарко мила!
Не за љубовни песни ти пеам,
не за вечери неспани тлеам,
оваа песна за бунт ти збори,
во неа крвта моја гори!

Таму –
кај пламен народен пламти,
и пушки грмат
и долој ечат,
таму –
кај борци за зори јасни
за живот
во смрт без жалба минат, –
другарко, таму љубовта расне!

Сред тие бури,
в планини сури,
другарко моја, другарко мила,
прва да идеш,
прва да бидеш,
а ако куршум младост ти зграби,
немој да тажиш,
немој да жалиш –
огнени очи не ќе ти свенат:
илјади срца со жар ќе палиш,
илјади борци во борба ќе кренат.

Ljubezen

Tvoje oči naj žgo kakor bliski,
kakor plameni prsi kipeče,
žgo naj ko ogli ustnice rdeče,
tvoja moč mlada stre naj sovraga,
da obnemogel, klonil bo v stiski,
deklica moja, deklica draga.
Ne več k ljubezni strastni in vroči
v mesečno noč ob meji cvetoči,
v borbo te moja pesem poziva,
zanjo le v žilah utriplje kri živa.

Tam, kjer iz ljudstva sinil je zubelj,
puške grme in skale ječijo,
tam, kjer najboljši ljudstva sinovi
s pesmijo mro za svobodo zlato,
dèkle, tam rase lepša ljubezen.

V metež besneči
v gori šumeči
prva poleti, prva med borci!
Če pa mladost ti krogla ugrabi,
kaj bi tožila, obžalovala,
iskra v očeh ne bo ti ugasnila –
tisoče novih src bo užgala,
tisoče borcev v borbi združila!

Tvoje oči naj žgo kakor bliski,
kakor plameni prsi kipeče,
žgo naj ko ogli ustnice rdeče,
tvoja moč mlada stre naj sovraga,
da obnemogel, klonil bo v stiski,
deklica moja, deklica draga.

Очи ти сакам, молња да режат,
кипнати гради оган да горат,
врели ти усни жар да се сторат,
под твоите раце
под твојата сила,
врагој да мрзнат
и да се ежат,
другарко моја другарко мила!

Ацо Шопов: *Песни*. Белград: Млад борец, 1944.

Ацо Шопов: *Со наши раце*. Скопје: Државно книгоиздателство на Македонија, 1950.

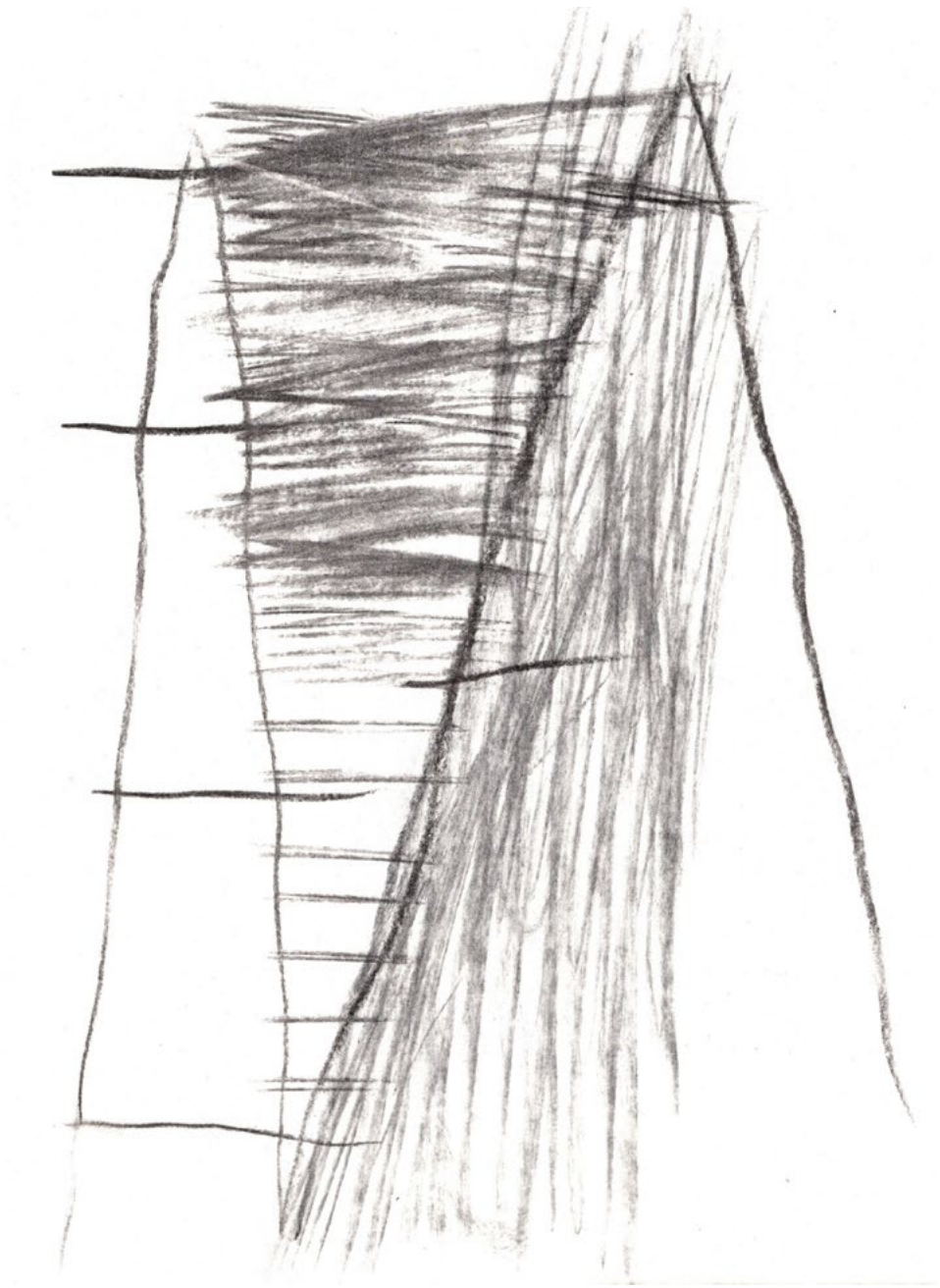
Tu je objavljena različica iz zbirke *Со наши раце* iz leta 1950, na podlagi katere je verjetno nastal Minattijev prevod.

Prevedel Ivan Minatti v

Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 35,5 x 25,5 cm, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 23,8 x 29,8 cm, 2023

Очи

Три дена на раце те носевме збрана,
со тага и болка во погледот срчен,
и секоја капка од твојата рана
ко крвава жар ми капеше в срце.

Другарите беа и морни и гладни
со згорени грла и свиени плеќи
со тап бол се впија во очите ладни
и жалеа оти не ќе пламнат веќе.

Но јас знаев оти пак ќе вивнат в жарој
и борците под нив ќе цветат и раснат,
в студените утра ќе греат ко сонце
и никогаш нема да стивнат и згаснат.

Последната вечер в планинското село,
кај борците беа во дрипава дреа,
со пликови жешки на стапалки тешки,
и смрштени чела – згасени, мразни
ко нивните пушки уочени, празни,
и нечујно, глуво, ко здушена река
се точеше шепот од уво до уво:
“Утре, друже, в зори, страшен бој нè чека,
а ние сме малку – сал неколку души...”

И кога ко игла ти прободе уши –
ти растресе снага и размолска тага,
со луњени очи широки и волни
ги расече в ноќта здивените молњи! –
Ко тогаш, ко тогаш, о другарко, помниш –

в смрзнатата вечер на пролетта рана,
кај нашата младост и првата радост
ја косеше луто куршумната слана,
а ти чело збрчка, ко тигрица рипна
и летна во ноќта крвава и црна, –
со своите очи што ригаа пламен
ги растопи часкум челичните зрна...

Очи

Tri dni na rokah čez gore in tokave,
tri dni smo te žalostni, grenki nosili
in mene so pekle te rane krvave,
ko da bi žerjavko v srce mi trosili.

Tovariši trudni bili so in lačni,
razpokala grla, se rame upognile,
obupani zrlji v obraz so tvoj mračni,
v oči tvoje blodne, ki bodo ugasnile.

Jaz pa sem vedel, spet bodo vzplamtele,
borcem svetile in jih bodrile,
v jutrih premrlih jih grele ko sonce,
ne bodo umrle in nas zapustile.

Večer, tvoj poslednji, v planinski vasi.
Tovariši zbrani. Bosi, razcapani,
namrščenih čel, malodušni v nadlogi,
kot njihove puške prazni, ubogi.
Neslišno ko reka, ki leno pretaka
se, šlo od človeka je do človeka:
»Boj krvav, tovariši, nas jutri čaka,
a nas je le malo, le drobna peščica! . . .«

Tedaj so uporno zardela ti lica.
Moči si nam vlila, obup razpršila
z očmi kakor mesec, ki svetle in mile
so temno, pošastno no v hipu zjasnile.

Kot takrat, kot takrat, se spomniš, o, draga,
večera prezeblega zgodnje pomladi,
ko najino srečo, nesluteno, spečo,
zbudili so ostri, svinčeni rafali?
Nagubala čelo, ko tigra planila
razjarjena v noč si krvavo, grozečo,
z očmi, ki sijale so srd in sovraštvo,
sejale pravico v sovragov si gnečo.

И после! И после – в последната вечер...
Јас нејќам да мислам што потаму стана!
Сал помнам те изви крвавата рана,
прошталниот шепот ти замрзна в усни,
но гореа очи под веѓите густе!
Со нивниот пламен и со клетва света,
на заседа тргнав сред мојата чета.

А утринта кога зрив чела ни спраши
ти не беше веќе в редовите наши,
но скипеа борци со одмазда жолчна,
и видов! о видов – кога бојот почна
развихреа сите со твојата сила –
ко елени брзи и лесни ко птица.

А твоите очи се искреа гневно
на нивните потни, распалени лица...

Три дена на раце те носевме збрана,
со тага и болка во погледот срчен,
а секоја капка од твојата рана
ко крвава жар ми капеше в срце.

Nato pa ... nato pa večer tvoj poslednji.
Z bolestjo sem slutil, zdaj zdaj boš ugasnila ...
Še pomnim: v krvavem si krču se zvila,
utihnilе ustne so v trudnem šepetu,
oči zasijale v predsmrtnem lesketu.
Z očmi temi v duši, s prisego sveto,
ponoči v zasedo sem šel s svojo četo.

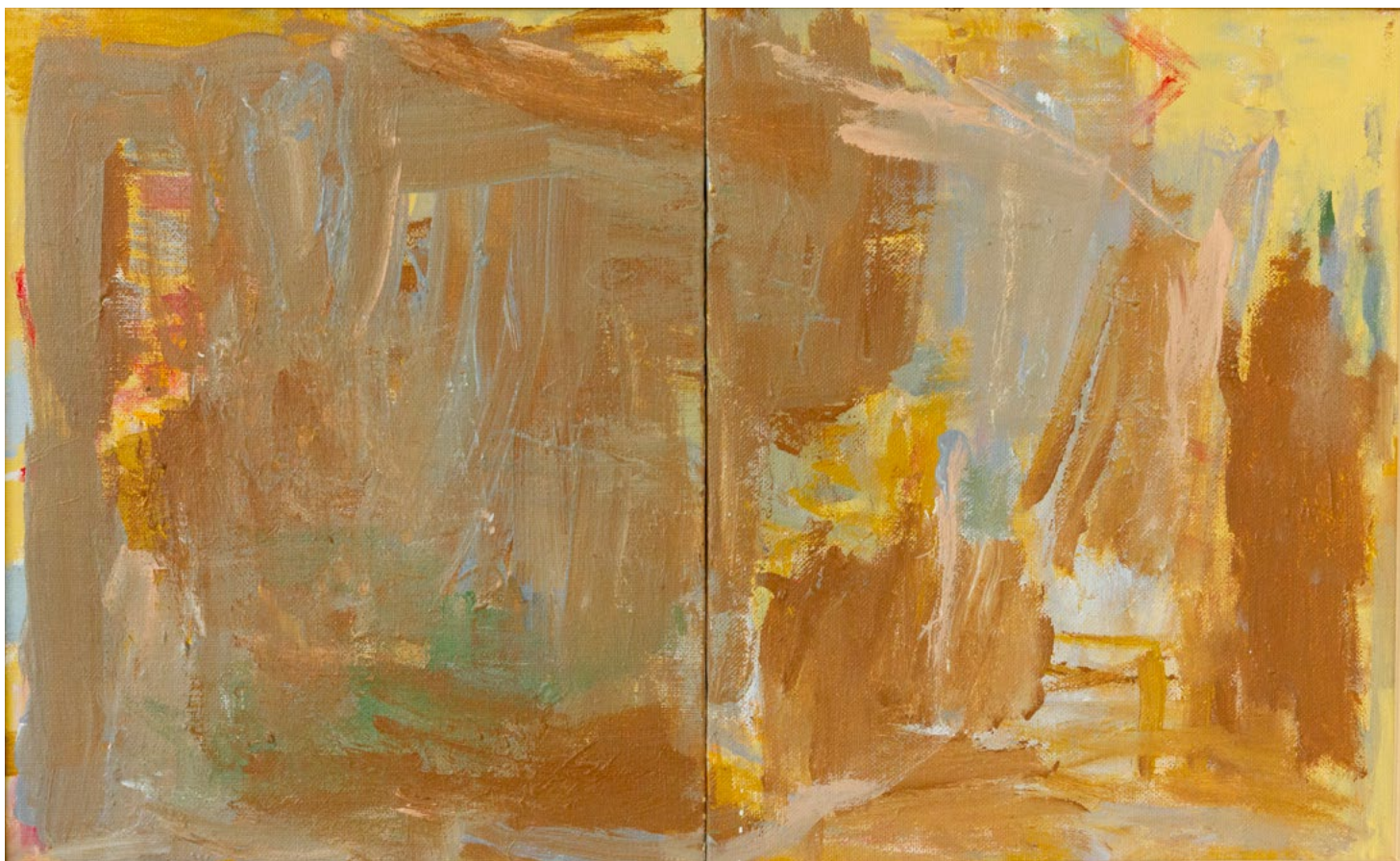
Ob zori, ko smrt je krožila nad nami,
pogrešil sem tvojo ob svoji rami ...
A borci hlepeli so po maščevanju.
O, videl sem, videl v neusmiljenem klanju,
kako so se tvoje vere navzeli
jeleni ti brzi in lahni ko ptica.

In tvoje oči so s srditim iskrenjem
obžarjale njihova prašna lica.

Tri dni na rokah čez gore in tokave,
tri dni smo te žalostni, grenki nosili,
in mene so pekle te rane krvave,
ko da bi žerjavko v srce mi trosili.

Boge Dimovski, *Krajina*, akril na platnu, diptih, 48 x 30 cm, 2009

Boge Dimovski, *Krajina*, akril na platnu, diptih, 48 x 30 cm, 2010

Истранка

Штом закрепна мостот со радоста нова
и искрејќи возот загрме и здими,
од далечно место мома писмо прими
и прокапа солзи на мајкини слова:

„Убавице моја, – галабинке бела,
на мргоден Триглав, соколинке смела,
ти не ми се срти што пишувам вака,
што в писмото капе и тага и мака;
знам – твојата радост во сонце се злати
а мајкина тага веднаш ќе ја смати;
ој, в болката штукам безумна и слепа
и срце ми тежи ко камена крепа.

Јаребице моја, вчера в зора рана
над нашата куќа в крв напаѓа слана;
загинаа, ќерко, и Митја и Вера
и татко ти падна во стачката вчера.

Ој, сираче мое, – прва љубов наша,
кој в утрини млечни за тебе ќе праща,
кој твоите коси милно ќе ги гали
кога мирен Јадран в залез води пали! ...

Но не тажи долго, галабинке бела,
пак заплискај радост ко кладенец бистра,
и биди пак тврда и биди пак смела
како што ми беше во бојот за Истра.”

Потекоа солзи и радост се смати,
Истранката млада писмо дома врати:
„Мајко моја тажна ... и в далека Босна
ми попрска лице крв таткова росна,
мраз срце ми стегна, ... и не мене само –
бол сите ги души што станува тамо.

Istranka

Motiv s proge

Mostù z radostjo še zalili nismo,
Ko v dimu isker čezenj šel je vlak,
deklè od doma je dobilo pismo,
solzè mu nanj tekó kot črn trak.

»Krasotica moja – golobička bela,
z mrkega Triglava sokolica smela,
ne huduj se name, ker tako ti pišem,
kot da celim rane, kot da solze brišem,
vem, da radost tvoja ti kot sonce sije,
moja bol se vanjo kakor madež vpije,
ali jaz brez uma sem od njé postala,
srce mi je težko v prsih kakor skala ...

Jerebica moja, včeraj je zarana
padala nad hišo, nam krvava slana,
brata ti in sestro, hčerka, pomorila,
starega očeta puška pokosila ...

Oj, ti nada naša, moja sirotica,
kdo bo v mlečnih jutrih ti umival lica,
kdo bo razčesaval tvoje zlate láse,
kadar mirni Jadran zadnje žarke pase? ...

A ne trósi tuge, golobička bela,
spet zaplavaj v radost, kot studenec bistro,
spet postani trda, spet postani smela,
kot bila si smela, ko je šlo za Istro!«

Solze so potekle, radost se skalila,
Mlada je Istranka pisanje vrnila:

»Mati moja tužna, tudi v daljno Bosno
kri očetovo sem začutila rosno,
led srcé mi stiska in ne samo meni,

Крај јаблани, мајко, разлистени млади,
Младинската пруга со песни се гради,
а денеска рано в зори светло-сини,
првиот воз мина по нашите шини.

Во Брчко тој тргна, од широка Сава,
кај започна, мајко нашта бојна слава,
и нема да сопре, крила не ќе свие
кај рудникот богат црно злато крие,
тој напред ќе јурне низ целата земја,
о, мајко, за пречек и ти биди спремна,
и в некоа зора ко езеро бистра
ќе пристигне таму – в непокорна Истра,
и в секое срце што страда и жали
Свет огин ко факел разгорен ќе пали!

Мајко моја тажна, дур тука во Босна
нè попрска сите крв таткова росна,
но земјата наша бујна младост разви...
О, Истро, ќе бидеш во мајкини пазви!”

vsi od tuge vaše so razžaloščeni.

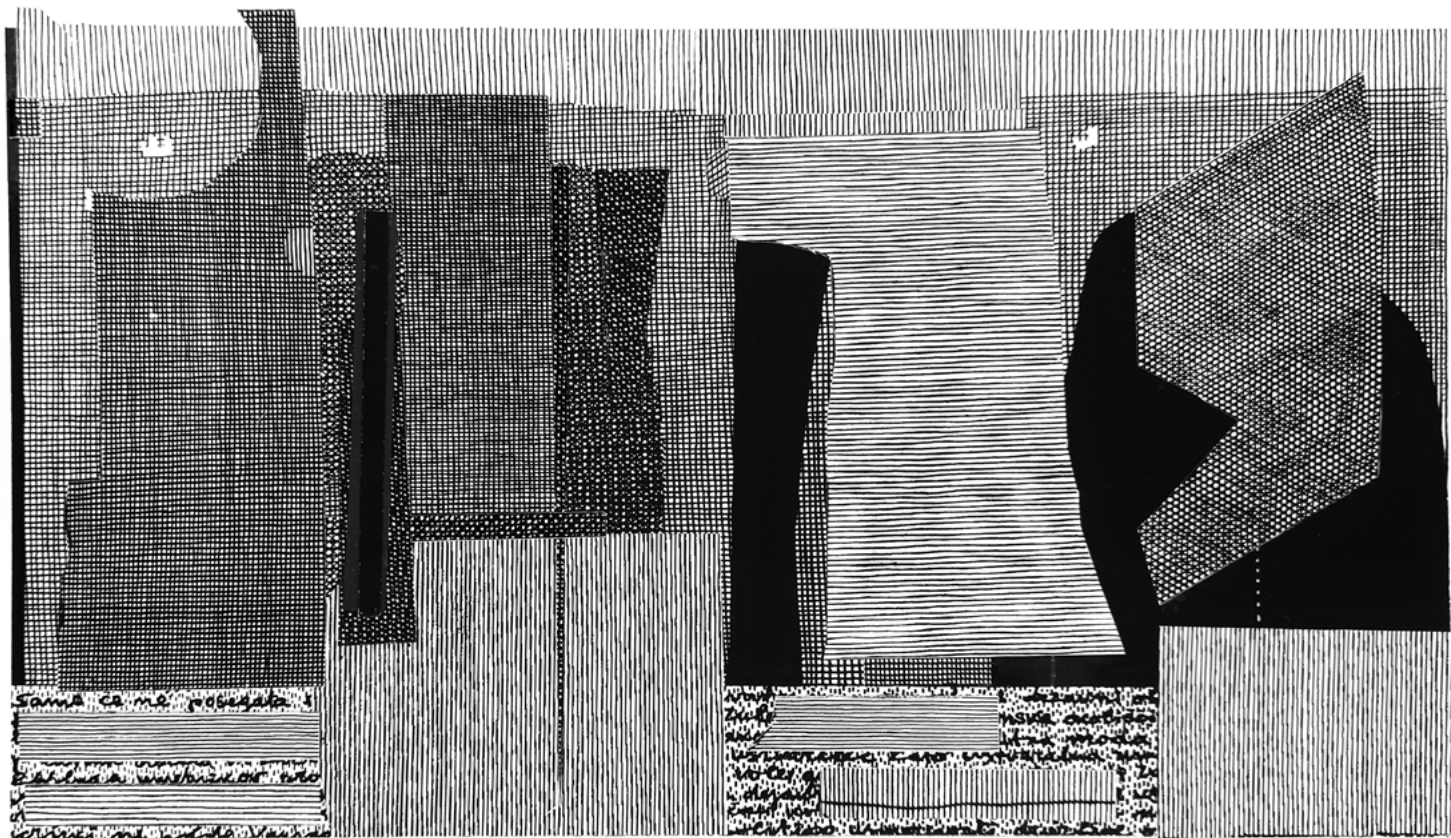
Mati, mimo jablan, razcvetelih snoči,
mi gradimo progo, mladi in pojoči,
po srebrnem tiru navsezgodaj davi
prvi vlak je stekel v sinji sončni slavi.

Odpeljal je v Brčko, od Save spokojne,
kjer so se pričele naše zmage bojne,
zdaj več ne miruje, kril nikdàr ne zviije,
niti tam, kjer zemlja črno rudo krije,
létel bo kot ptica, več se ne ustavi,
mati, na sprejem se tudi ti pripravi:
neko jutro rosno, kot jezero čisto,
bo prispel tja v našo neuklonljivo Istro,
s src se bo odvalil tuge črni kamen,
v njih se bo razpalil silni, svetli plamen! ...

Mati moja tužna, sredi Bosne drage,
so nas poškopile vaše smrtne srage,
a nad domovino se mladost razcveta:
v njeno se naročje vrneš, Istra sveta!«

Ацо Шопов, Славко Јаневски: *Пруга на младоста*. Скопје: Главен одбор на Народната младина на Македонија, 1946.

Prevedel Bogomil Fatur v
Fran Petre (ur.): *Makedonska poezija*. Ljubljana: Slovenski knjižni zavod,
1948.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 64,5 x 31 cm, 1981

Јесенице

Јесенице,
Јесенице,
челик – срце,
пламен – лице!

Еј ти Саво, еј Долинко,
весница се пролет јави,
Ко долина блага денес
ти ја мој'та душа плавиш!

Да ли извор – сини очи,
или ветер што те гони,
шепотења да ли нежни
на брегови што ги рониш,
да ли, реко, кога минеш
низ градови и низ села –
за нивните збориш дела?

Еј, Долинко, брза водо –
ко крв млада што се пени,
на бранови – галебови
ти ги денес сите крени!
Во висини сонце само
вртник рамен да им биде
да ги видат,
чуат, реко, –
на далеку,
на далеку!

За корави раце кажи,
разиграни како сокол,
и радоста неискрена
в работничко светло око,
и како се в оган јаглен
што челично срце пали –
човек кали!

Jesenice

Jesenice,
Jesenice,
jeklo – srce,
plamen – lice!

Hej, ti, Sava, hej, Dolinka,
vestnica pomlad se je oglasila,
kot dolino sladko danes
ti dušo mojo poplavljaš!

Izvir – modre oči
ali veter, ki za tabo se podi,
morda šepetanja nežna
na bregovih, ki jih dereš,
ali ti, reka, ko skozi
mesta in vasi potuješ –
o njihovih delih modruješ?

Hej, Dolinka, hitra reka –
kot kri mlada, ki se peni,
na valovih – galebe
danes ti vse ponesi!
V višave, da le sonce
vrstnik njihov je lahko,
da jih vidijo,
slišijo, ti, reka –
daleč tja,
daleč tja!

O žuljavih rokah govôri,
razigranih kot sokol,
in o radosti neiskreni
v delavskem očesu svetlem,

За љубовта нивна кажи
што предели не ја спират, –
пролетерска верност гласи
со победи што се шират,

и в болката тврда како
нараснуват сили млади –
да се гради,
да се гради!

Јесенице,
Јесенице,
челик – срце,
пламен – лице!

Клеветите што се дивни
спрема твоите очи живи
и младоста разлистена
под јаблани што се вие?!

Иднината наша светла
в железара што се лие –
не ќе можат да ја скријат,
не ќе можат да ја свијат
границите, што ни срца
со телени делат жици,
Јесенице,
Јесенице!
Работници,
за вас
пеам,
леам
стихој
челик – птици,
и ги греам

in kako se v ognju oglenem,
ki jekleno srce vneto vali –
človek kali!

O ljubezni njihovi govôri,
ki nobeno področje ne ustavi je –
proletarsko zvestobo najavi,
ki z zmagami širi se,

in v bolečini trdi, kako
naraščajo sile mladé –
naj le grade,
naj le grade!

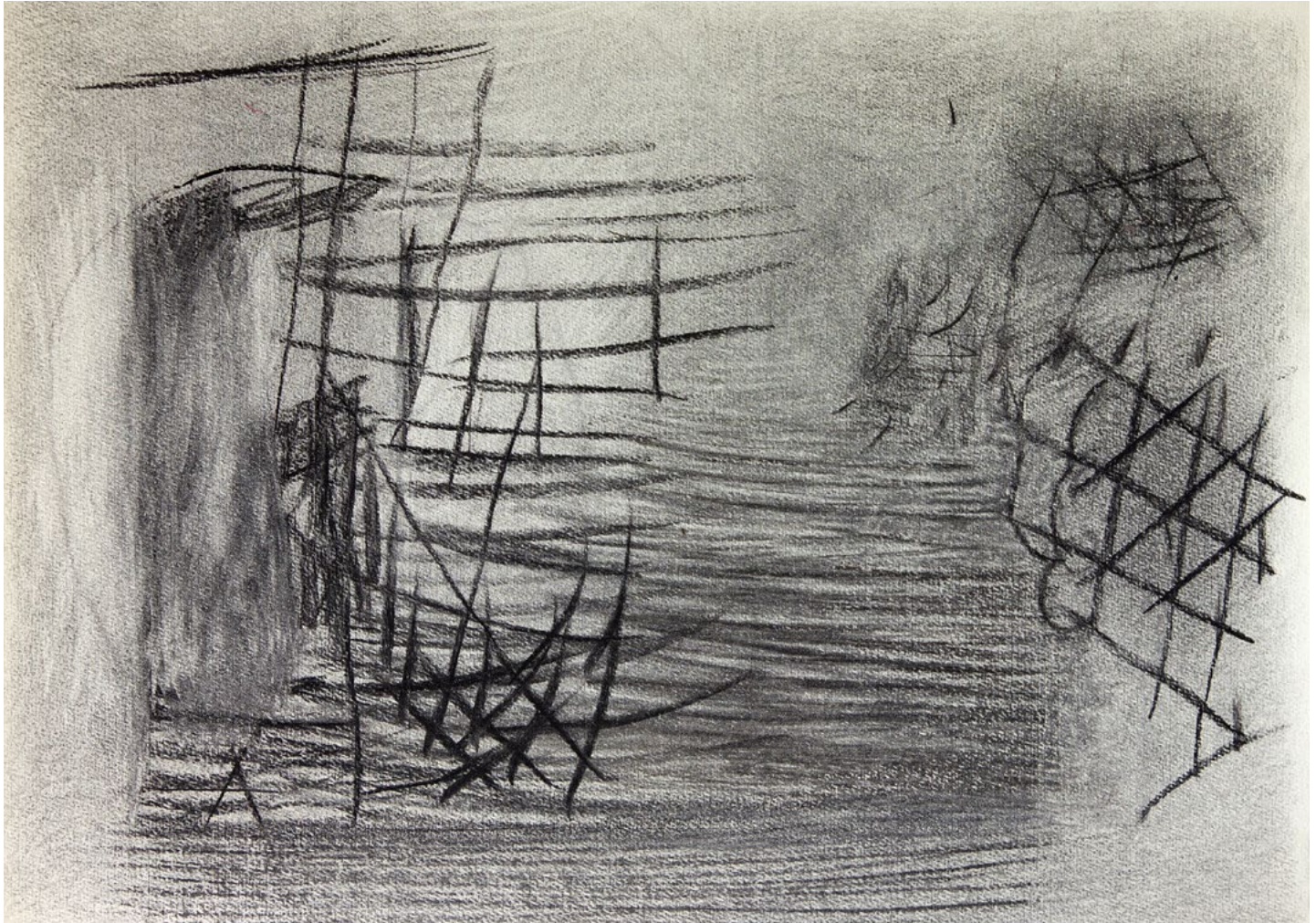
Jesenice,
Jesenice,
jeklo – srce,
plamen – lice!

Klevete divje dahne,
ker tvoje oči so bolj živahne
in mladost ozelenela
pod topoli, ki se vije?!

Prihodnosti naše svetle,
ki v železarni se lije –
ne bodo je mogle skriti,
ne bodo je mogle zviti
meje, ki srca naša
ločujejo s tankimi žicami,
Jesenice,
Jesenice!
Delavci,
o vas

топло в гради
сите,
сите
в Јесенице!

pojem,
kalim
verzno
jeklo – ptice
in jih grejem
toplo v prsih
vse,
vse
to so Jesenice!

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 50 x 70 cm, 2011

Партизанска пролет

Вечер е тиха, дремлива,
нечујно гора шумоли,
месец сред гранки сонува
свездите солзат на небо,
а рана пролет пргава,
раскрила убост моминска –
снага ѝ – шума борова,
очи ѝ – бистри кладенци,
лице ѝ – пупка трендафил,
а коси – трева зелена.

Еј море, радост голема,
партизан в пролет да бидеш,
кога се шума разлишти
и зажуборат извори,
еј море, среќа бескрајна
в пролет низ гора да одиш,
грлото да го извиеш,
песни да пееш бунтовни
и врагот да го прогониш!...

Вечер е тиха, дремлива,
нечујно гора шумоли,
месец сред гранки сонува,
и свезди солзат на небо.

Не оди долга колона,
не гази снага моминска,
на лесни крила пркнати,
вила ја носи планинска!

Ацо Шопов: *Со наши раце*. Скопје: Државно
книгоиздателство на Македонија, 1950.

Partizanska pomlad

Tih je in dremav večer,
gora brez glasu šumi,
mesec med vejami – sonce
zvezde se solze na nebu.

Hej, ta radost radostna,
biti partizan na pomlad,
ko se gora v popju drami
in zažubore studenci.

Hej, neskončna sreča ta,
peti čez goro na pomlad,
peti pesmi puntarske,
narod z njimi dramiti.

Tih je in dremav večer,
gora brez glasu šumi,
mesec med vejami – sonce
zvezde se solze na nebu.

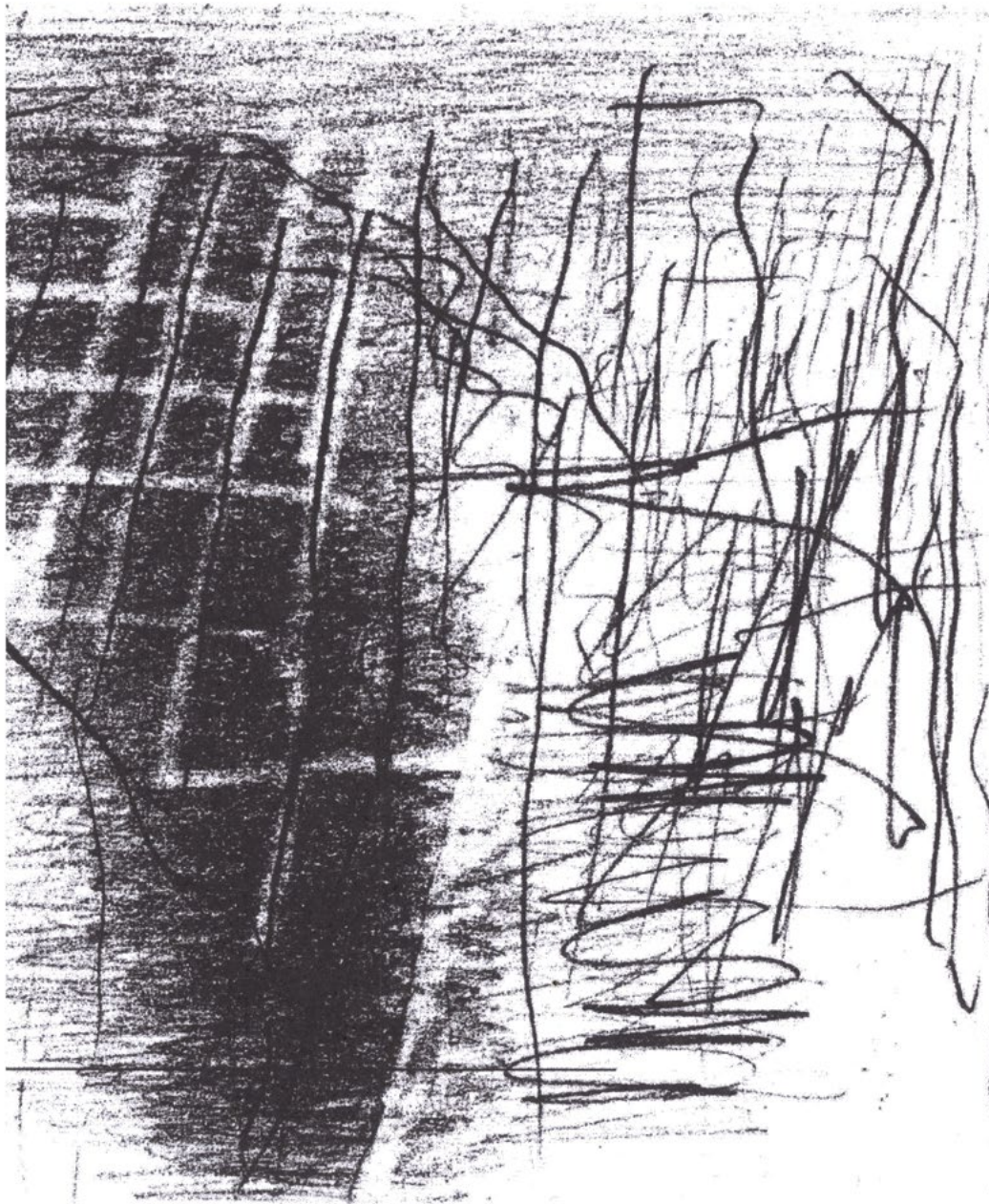
Ne dotika tal se četa,
ne deviškega telesa,
niti svojih krhkih kril,
vila nosi jo planinska.

Prevedel in priredil Ciril Zlobec.

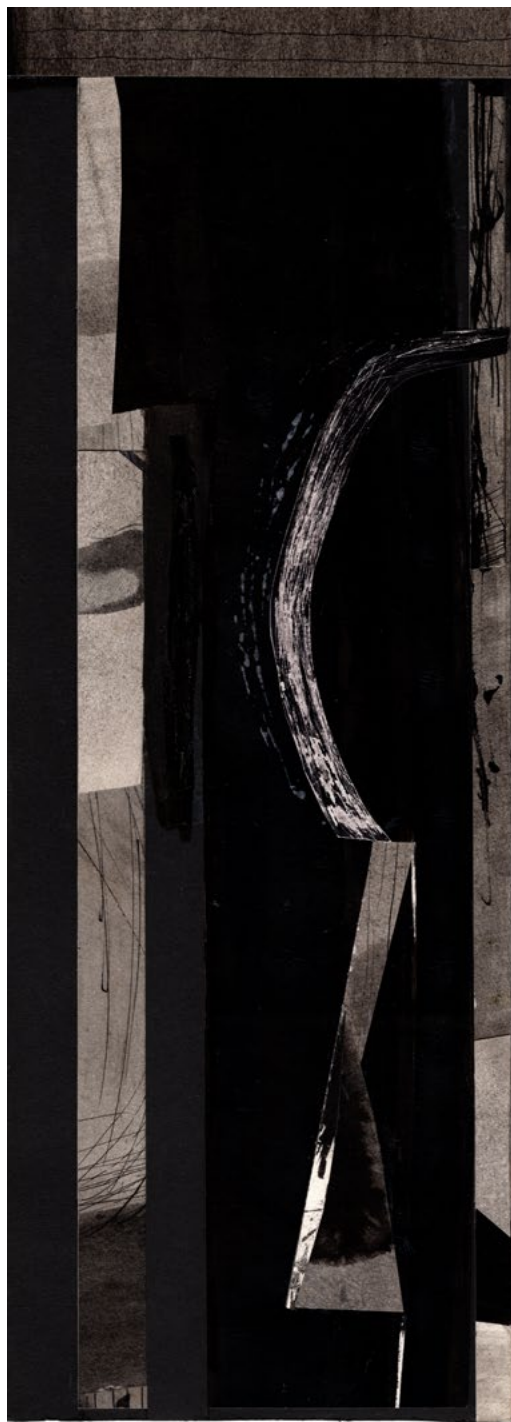
Objavljeno v reviji *Borec*, št. 6, 1958, str. 250, nato pa še v časopisu
Delo, št. 1, 1. 1. 1961, str. 2.

Prevod Cirila Zlobca je za zborovsko petje uglasbil skladatelj Viktor
Mihelčič, partitura je objavljena v

Viktor Mihelčič: *Pa da bi znal, bi vam zapel: zbrana dela*. Ur. Marjan
Ribič. Kamnik: Zveza kulturnih organizacij občine, 1998, str. 96–97.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 18 x 21 cm, 2021

Boge Dimovski, brez naslova,
kolaž, 14 x 40 cm, 2023

Го барам својот глас = Iščem svoj glas

Praeludium

Има еден ветар, овој ветар.
Името му е добрина.
Он не ги ни познава сите свои корени.
Иако е прокопсан само од една трепетлика
овој ветар не знае за никакво мирување.
Овој ветар ги лечи тие што се изморени.

Има еден ветар, овој ветар.
Името му е можеби добрина.
Он не е ни северец ни блага југовина.
Иако се кршел од грбникот на орканите
овој ветар ретко останува дома.
Овој ветар нема татковина.

Ацо Шопов: *Ветрот носи убаво време*. Скопје: Кочо Рацин, 1957.

Preludij

Obstaja neki veter, ta veter.
Ime mu je dobrotа.
On sploh ne pozna vseh svojih korenin.
Čeprav ga je vzgajala le ena trepetlika,
ta veter sploh ne pozna mirovanja.
Ta veter vrača moč utrujenim.

Obstaja neki veter, ta veter.
Ime mu je morda dobrotа.
On ni ne severnik ne blaga jugovina.
Čeprav se je prelamljal na hrbtu orkanov,
ta veter skoraj nikoli ne ostane doma.
Ta veter ne ve, kaj je domovina.

Prevedla Namita Subiotto

Boge Dimovski, brez naslova, kolaž, 17,5 x 27,5 cm, 2023

Го барам својот глас

Го барам својот глас во молкот див на морето,
оно се скаменува.

Во жолтата пустина на есента го барам,
она зазеленува.

Моите раце не се мои раце
(моите раце се прсти на месечината).

Моите очи не се мои очи
(моите очи, очи за далечината).

Мојот збор е тврда вилица на времето
што 'рти по нивјето со заби на семето.

Iščem svoj glas

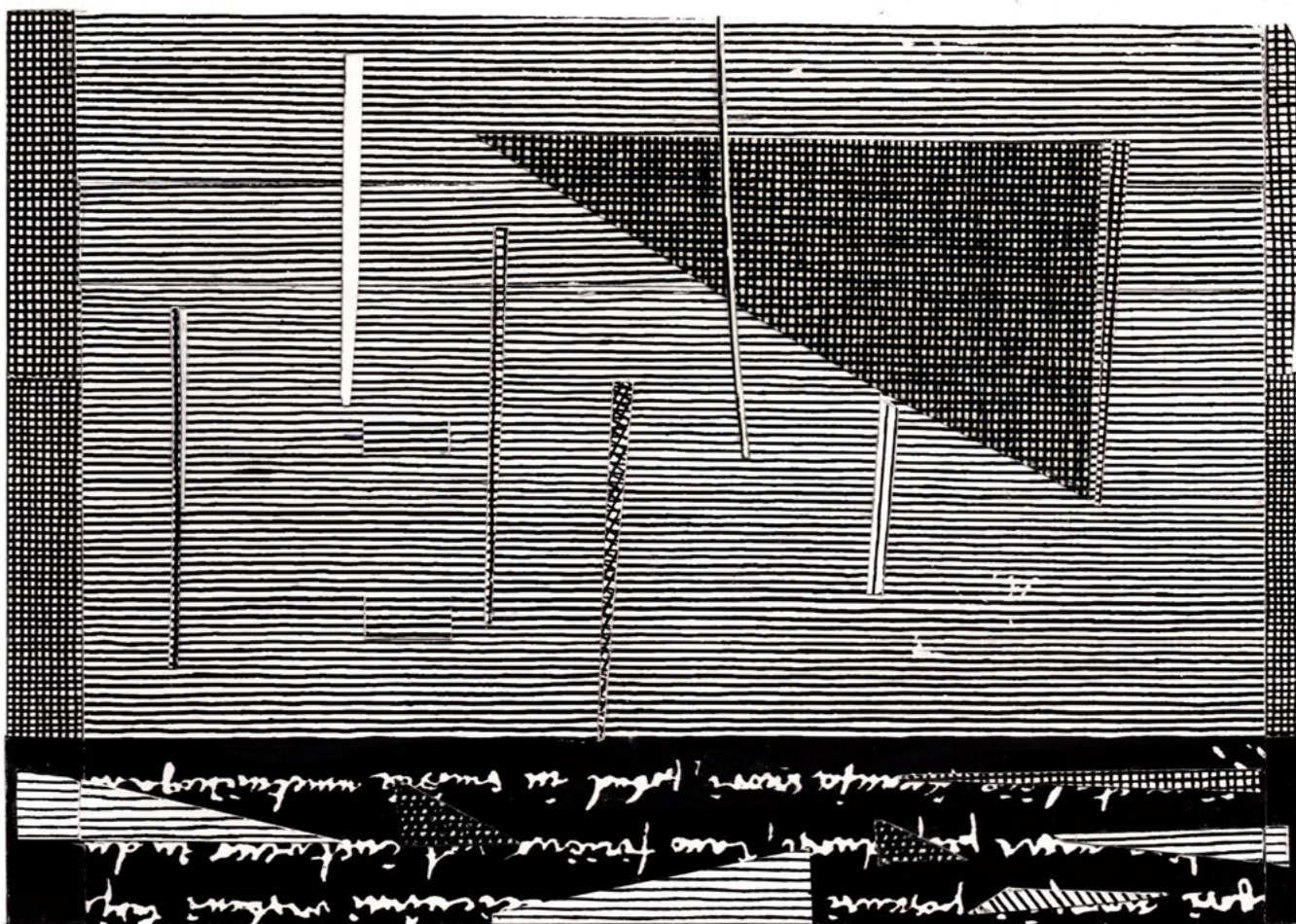
V divjem molčanju morja iščem svoj glas,
more okameni.

Iščem ga v žolti jesenski pustinji,
pustinja zazeleni.

Moje roke niso moje roke
(moje roke s prsti mesečine).

Moje oči niso moje oči
(moje oči, oči za daljine).

Moja beseda je trda čeljust teh dni,
ki rije po njivah s semen zobmi.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 20,5 x 15 cm, 1982

Убавината

На Л. Личеноски

Ме прогони како жена блудна,
ненаситна, похотна, осамена.
Ме грабнува во прегратка пламена
неизбежно и со сила судна.

И ме фрла со дланката лесна
в чудна игра, в чудно компонирање,
изгаснувам во грч и умирање
и се враќам в живот како песна.

Па со поглед што блика и зрачи,
потонувам до дно во модрината,
й кликнувам пак на убавината:
Прострелај ме со своите лачи!

Прострелај ме, па сè нека стивне
без расудок, без празно умување,
и блесокот на тоа лудување,
само твојот блесок нека вивне.

Ацо Шопов: *Слеј се со тишината*. Скопје: Кочо Рацин, 1955.

Lepota

L. Ličenoskemu

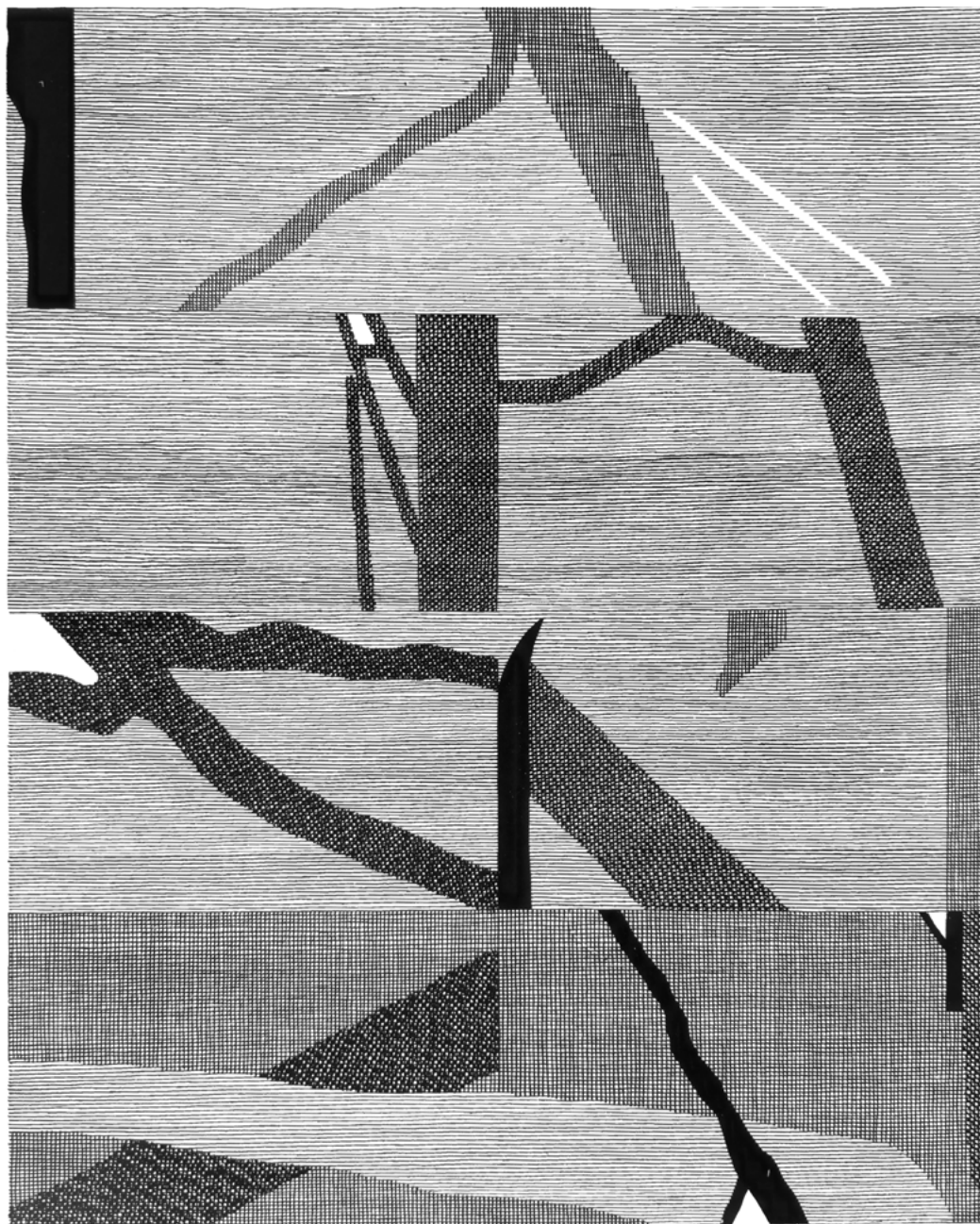
Tako je z njo ko z ženo blodno,
vsiljivo, nenasitno in pohotno:
v zlovešči svoj objem lovi zlohотно
z močjo neustavljivo in usodno.

Zazibljejo dlani nje zapeljive
me v čudno igro, v čudno komponiranje,
da krčim se in tonem v umiranje
in spet ko pesem vračam se med žive.

Z očmi sijočimi — žarečimi prameni —
utapljam v globočino se modrine,
lepoti kličem iz srca tišine:
vsega ovij me s svojimi plameni!

Vsega vsega ovij, a potlej mini
brez razmišljanj in brez modrovanja
omamna zanesenost nevsakdanja,
le čisti ogenj tvoj še više sini.

Prevedel Ivan Minatti v
Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 50 x 70 cm, 1982

Кон галебот што кружи над мојата глава

Галебе мој,
не слетувај на моите очи.
На тие брегови откинати ни еден пристан нема.

Зарони во сите длабочини,
надлетај над сите височини
и дај виделина да земам!
Галебе мој, јас очи веќе немам.

Не слетувај на моето срце!
Галебе мој, срцето не е мое:
мини низ сите предели неминати,
крај сите живи, непознати, загинати.
Загледај во сите осамени, сите разделени,
и сите ледени врвои и сите ливади зелени,
и чуј –
додека твоето крило над нив морно се вие
како немирно во нив моето срце бие!

Не слетувај галебе мој,
врати се пак во јатото.
Јас сум лотка, осудена
на судир со непознатото

Ацо Шопов: *Слеј се со тишината*. Скопје: Кочо Рацин, 1955.

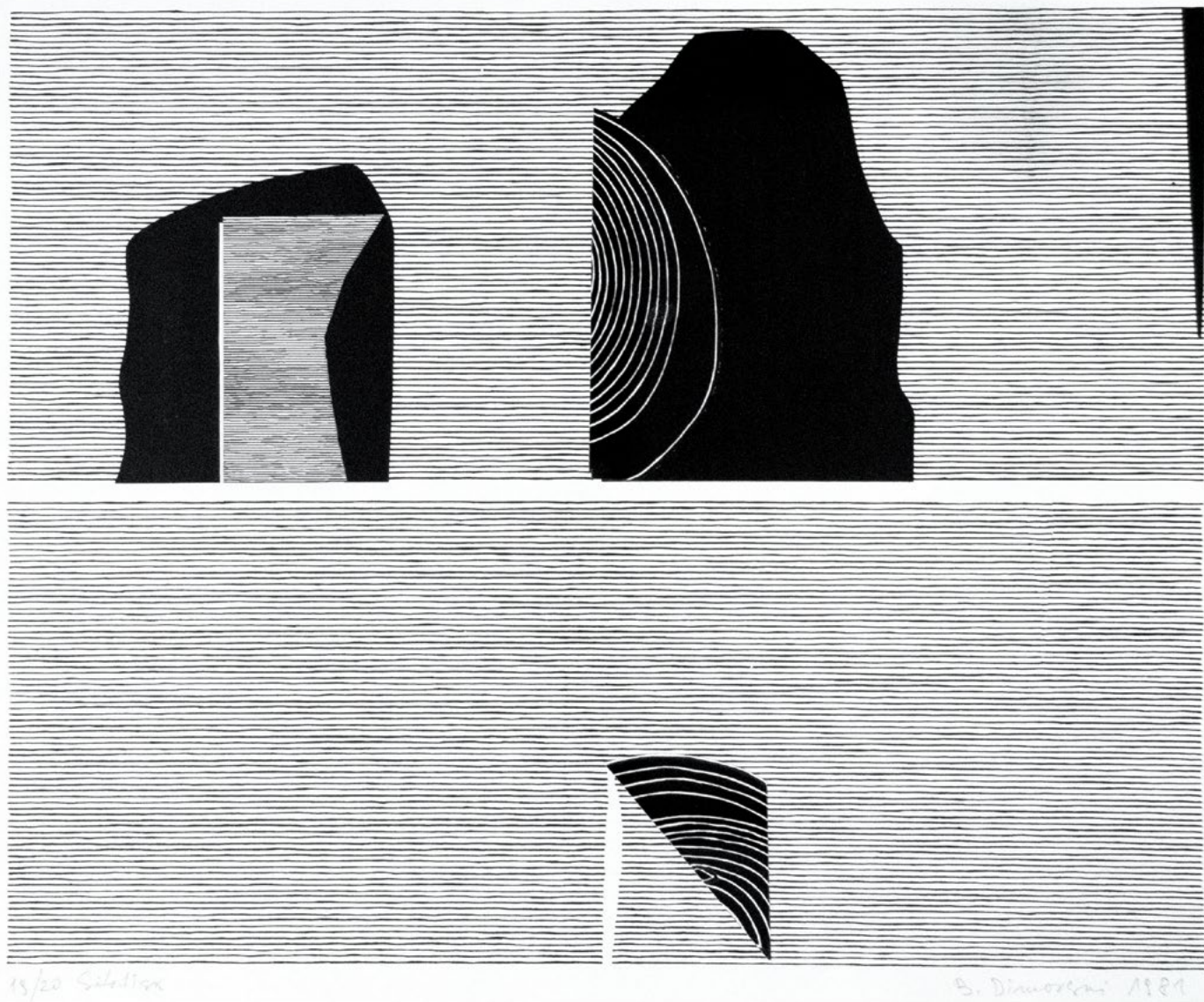
Galeb, ki mi kroži nad glavo

Galeb moj,
ne sedaj mi na oči.
Ti razriti bregovi so brez pristanišča.
Izmeri vseh morij globine,
splavaj nad vse višine
in daj mi, daj mi luči!
Galeb moj, jaz nimam oči.

Ne sedaj mi na srce!
Galeb moj, to srce ni moje.
Objadraj vse dalje neznane,
obkroži vse žive, vse znane, vse pokopane,
zazri se v osamljene in razkropljene,
preleti ledene vrhove, vse trate zelene,
čuješ:
ko tvoja perut nad njimi utrujeno kroži,
moje srce v njih nemirno toži.

Galeb moj, ne spuščaj se,
vrni se k svoji jati.
Jaz sem čoln, ki mu sojeno je,
da mora sam ostati.

Prevedel Ivan Minatti v
Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 70 x 70 cm, 1981

Лов на езеро

Птица устремена. Стрвнина.
Исправен нор со закана.
Глуње езерска поврвнина,
модра од тага исплакана.

Темниот удар на крилото
темно ја сече модрината.
Блеснува на студенилото
рибата в клунот раскината.

Денот е сив од умирање.
Сами сме. Ништо не велиме.
Некое немо разбирање
не гони да се поделиме.

Ацо Шопов: *Слеј се со тишината*. Скопје: Кочо Рацин, 1955.

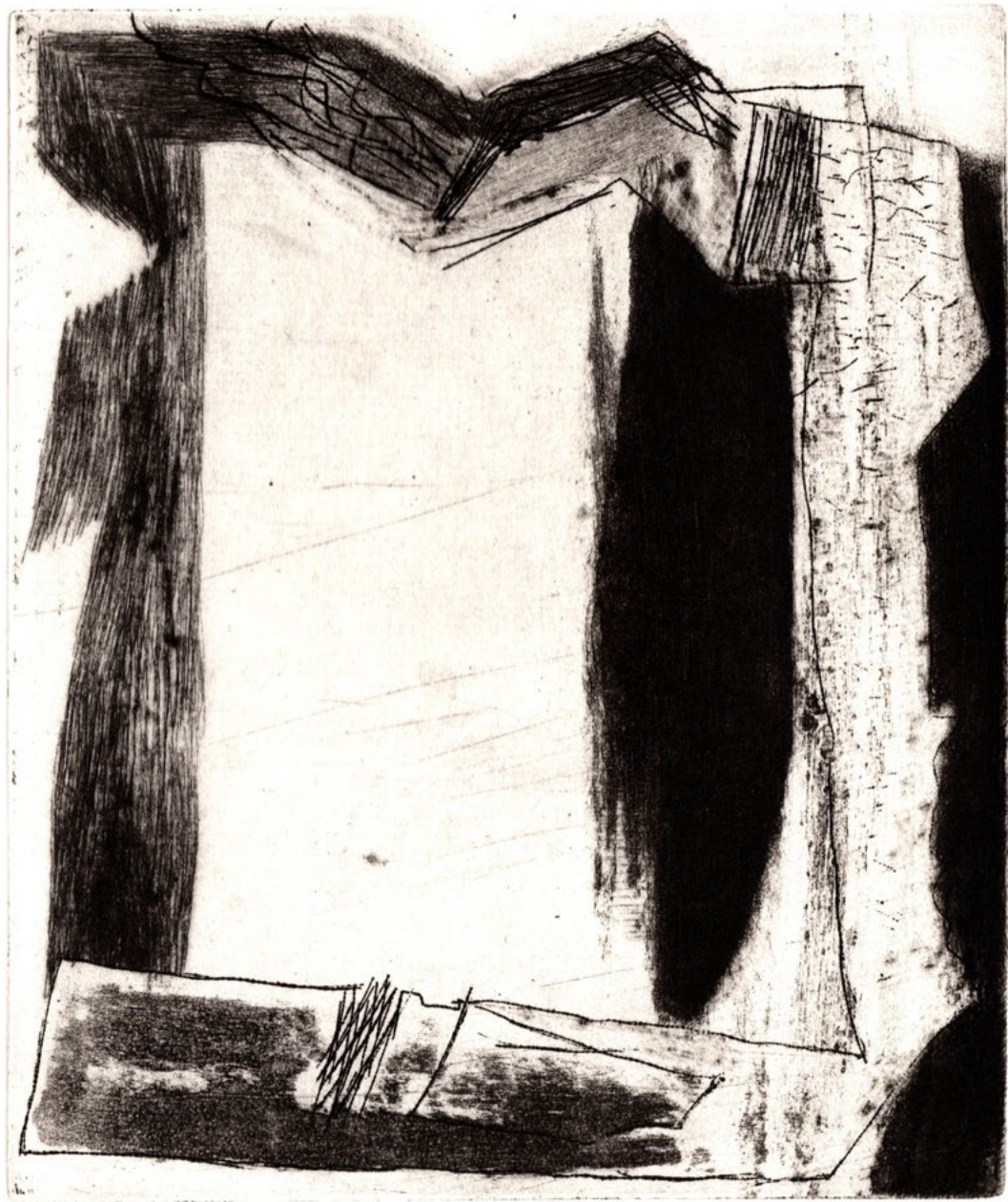
Lov na jezeru

Ptica na preži. Lakota.
Čaplja negibna, sklonjena.
Niha gladina jezerska,
modra ko žalost izjokana.

Udar perutnic neusmiljeno
pljusne v modrino stišano.
V kljunu zablisne srebrnkasto
vitko telo raztrgano.

Dan je siv ko umiranje.
Sama sva. Tiha, razmišljena,
vse bolj in bolj umirjena —
slutiva, da se razhajava.

Prevedel Ivan Minatti v
Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica in akvatinta, 24 x 24 cm, 1992

Добра ноќ

Вечерва умира нешто,
нешто што нема име.
Црно млеко некој пие од облаците,
а некој од право виме.

Добра ноќ.

Lahko noč

Nocoj umira nekaj,
nekaj, kar nima imena.
Nekdo pije črno mleko iz oblakov,
nekdo pa iz pravega vimena.

Lahko noč.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 50 x 70 cm, 1981

Чудно прашање

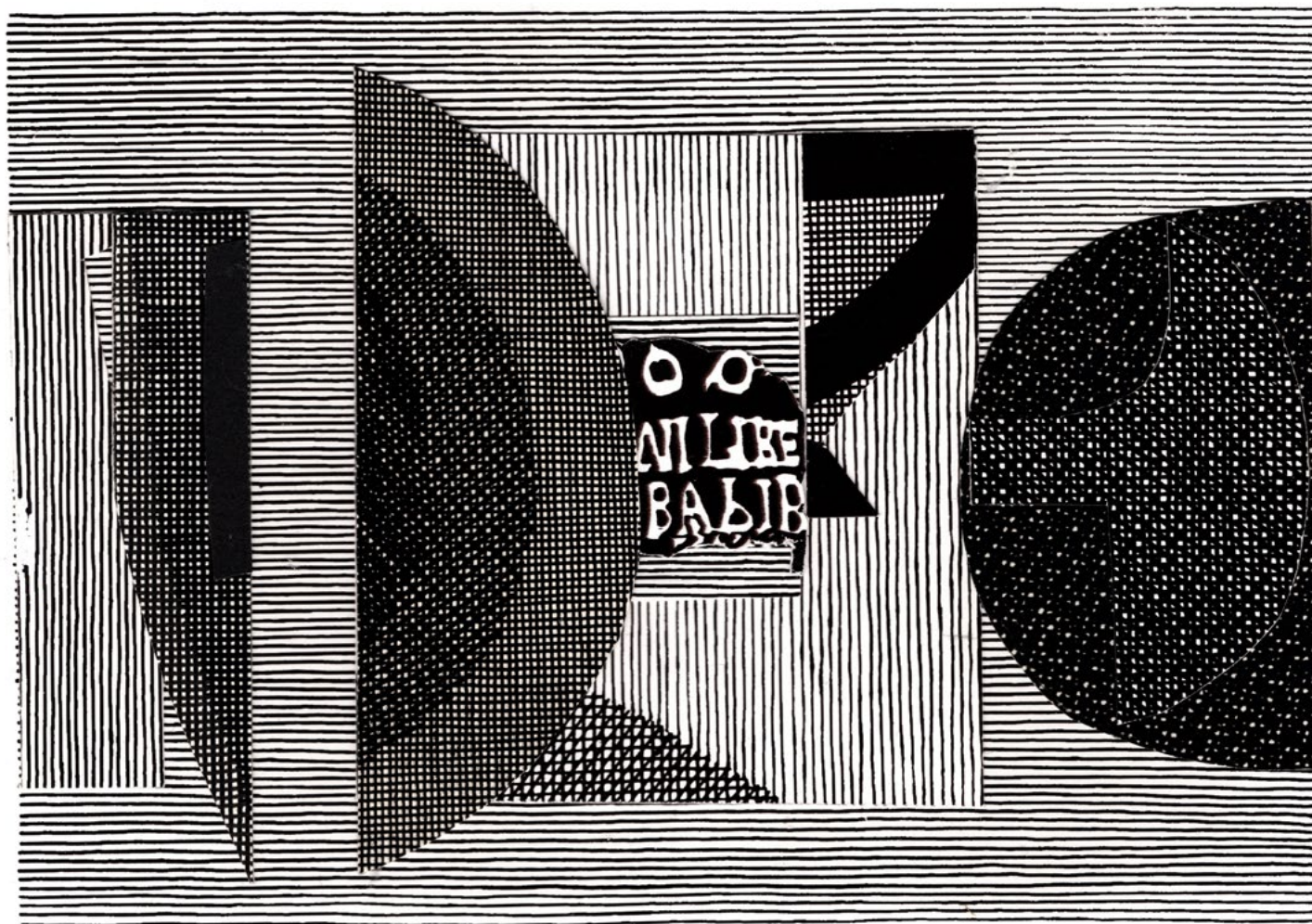
Имав две убави години во животот.
Зошто ги загубив?
„Сакај нè”, рекоа очите свенливо.
Зошто ги загубив?
Срце, заповедав, биди непроменливо
Зошто измамував?
Среќата ни беше малку необична
и не прилегаше сосема на себе си.
Зошто ја загубив?
Затоа едни нè гледаа прекорно,
други зачудено,
а ти припиена молеше топлина:
„Колку е студено“.

Среќата ни беше малку необична
и не прилегаше сосема на себе си,
а имав две убави години во животот.
Зошто ги загубив?

Čudno vprašanje

V življenju sem imel dve lepi leti.
Zakaj sem ju izgubil?
»Ljubi nas,« so rekle oči pobešene.
Zakaj sem jih izgubil?
Srce, sem ukazal, ne spreminjaj se.
Zakaj sem se pretvarjal?
Sreča najina je bila čudne sorte,
nič kaj podobna sebi.
Zakaj sem jo izgubil?
Zato so naju eni gledali zgroženo,
drugi začudeno,
ti pa v objemu si prosila toplote:
»Tako hladno je.«

Sreča najina je bila čudne sorte,
nič kaj podobna sebi,
v življenju pa sem imel dve lepi leti.
Zakaj sem ju izgubil?

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 20,5 x 15 cm, 1982

Залажување

Таа ноќ е, сине, пеперуга бела:
на макова вршка слета и се скри.
Во маково цветје таа ноќ се вплела.
Не мисли ја ти.
Спи, сине, спи.

Таа ноќ е, сине, коњче што се спрема
да замине на пат неброени дни.
Сега сè е мирно. Сега ништо нема.
Смири се и ти.
Спи.

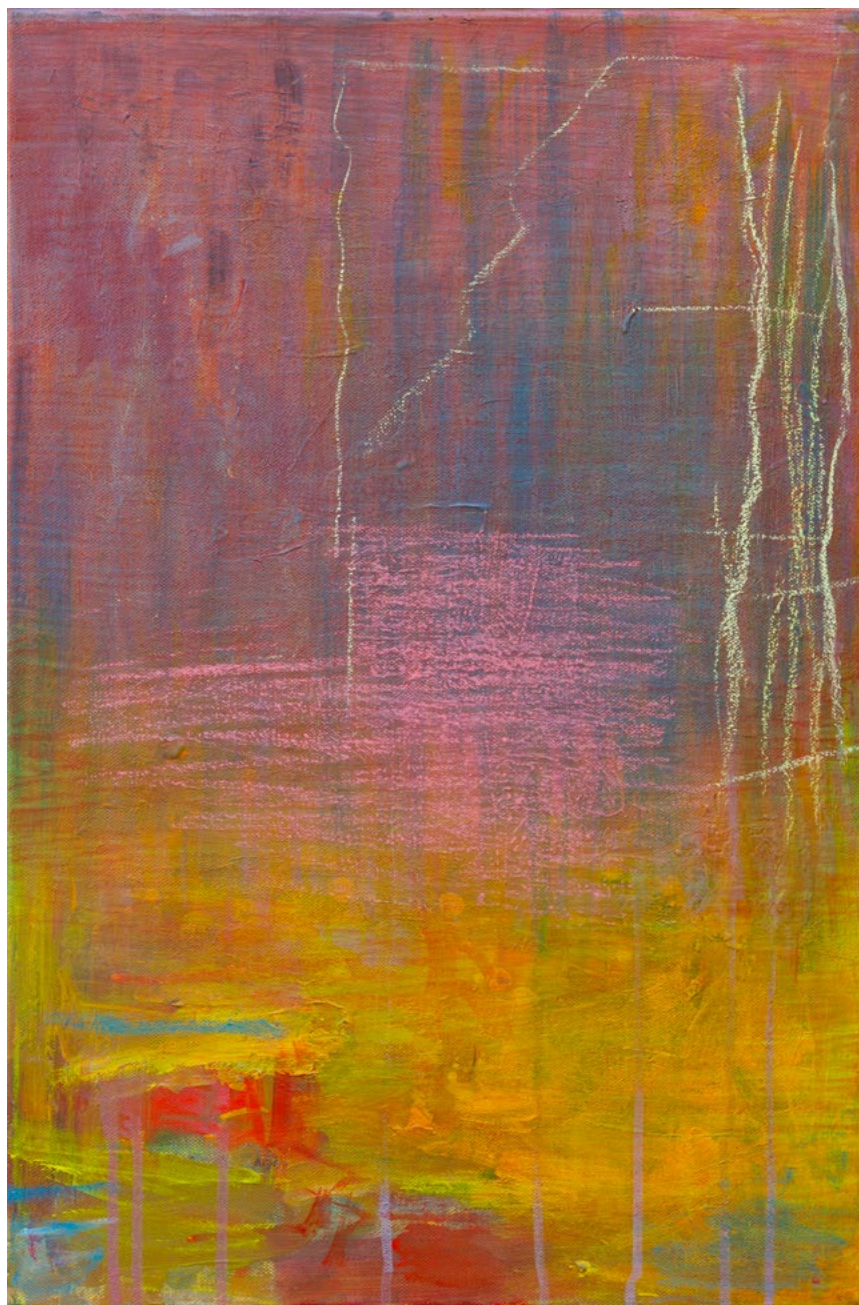
Ацо Шопов: *Слеј се со тишината*. Скопје: Кочо Рацин, 1955.

Prevara

Sinek, noč je ptičica bela:
na makov vršič je zletela, na njem sedi.
V makov cvet se je skrila, vanj se ujela.
Zapri oči.
Spi, sinek, spi.

Sinek, noč je konjič,
ki čez širno polje ob svitu vihrav odbrzi.
Konjič zdaj počiva. Zdaj je vse mirno.
Še ti se spočij.
Spi.

Prevedel Ivan Minatti v
Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.
Minattijev prevod je (kot Uspavanka) objavljen tudi v reviji *Ciciban*, št.
9, 1963, str. 235, opremljen z ilustracijo Marlenke Stupica.

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 50 x 70 cm, 2010

Ќе те сретнам после многу лета

Ќе те сретнам после многу лета,
после многу премрежја и дни.
Снежен повит в коси ќе ми цвета,
снежно – бела ќе бидеш и ти.

Без возбуда, без болка, без трепет
ќе ме плисне твојот леден сјај,
и срцето завејано в пепел
рамнодушно ќе прошепне: крај.

Сал можеби на лицето бледо
горчлив осмев ќе се јави пак:
на чувствата изгаснати – сведок,
на страстите истлејани – знак.

Ko te srečal bom čez mnoga leta

Ko te srečal bom čez mnoga leta,
mnoge preizkušnje, mnoge dni,
snežni mi srobot lase bo zaljšal,
snežno bela bodeš tudi ti.

Brez razvnetja tedaj, brez trepeta
tvoj ledni sij zablisne me
in srce, ki ga pepel obdaja,
mlačno zašepče: konec je.

In nemara le na bledem licu
spet pojavi se nasmeh grenak,
ki bo pričal o ugaslem čustvu,
ki strasti bo izgorele znak.

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk in kolaž, 50 x 70cm, 1982

Долго живеам на ова место

Долго живеам на ова место
под кое шуркаат планински извори
и децата ловат пеперуги
а боровите во нема извишеност
ја разлистуваат тишината на вековите.
Долго живеам на ова место
и полека црнеам од времето.
Гледај, велама, гледај каков си:
ни да се препознаеш.
Некогаш овие очи беа длабочини
во кои се нуркаа твоите желби
како жерави во сончевина,
а сега се само две суводолици
за ноќевање на случајните дождови.
Некогаш овие раце беа орачи
во ровката земја на твоите лутања,
а сега личат на врбови прачки
неродници чаталести над водите.
Некогаш, велама, и ти како децата
си играше со пеперутки в рака
од нивниот златен прав
цутеа вишните во твојата градина.

Зошто беше толку невнимателен
па дозволи сите да загинат меѓу твоите прсти,
зошто не сфати дека е најголема мудрост
да имаш една жива пеперуга од твоето детство,
една топла ѕвезда на дланката
што ќе го просветли ова место
ова место каде долго живееш осамен
долго живееш поцрнет од времето.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Dolgo živim v tem kraju

Dolgo živim v tem kraju,
kjer žubore planinski studenci
in otroci love metulje,
a bori v tihi vzvišenosti
razlistavajo stoletno tišino.
Dolgo živim v tem kraju
in polagoma temnim od časa.
Glej, pravim, glej, kakšen si:
saj te ni prepoznati.
Nekoč so bile te oči globine,
v katerih so se potapljale tvoje želje
kot žerjavi v sončni sij,
a zdaj so samo suha korita,
da v njih nočuje slučajni dež.
Nekoč sta ti dve roki bili orača
v rahli zemlji tvojih tavanj,
a zdaj sta kot jalovi vrbovi
vejici, razkrečeni nad vodo.
Nekdaj, pravim, si se kot otroci
igral z metulji
in od njihovega zlatega prahu
so v tvojem vrtu cvele češnje.

Zakaj nisi pazil,
zakaj si pustil, da ti umro med prsti,
zakaj nisi vedel, da je največja modrost
imeti živega metulja svojega otroštva,
toplo zvezdo na dlani,
da bi presvetlila ta kraj,
kraj, kjer dolgo živiš osamljen,
dolgo živiš, potemnel od časa.

Prevedel Ivan Minatti v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 29,5 x 21 cm, 2013

Кажи ми небо

Кажи ми: Небо. Мое небо.

Кажи ми: Небо на тишината.

И јас, мало стебло во темната шума на крвта,
јас ќе се откорнам со сета вековна немоќ,
и извишен високо, високо, високо,
високо ко топла човечка зеница,
ќе станам небо, твое небо.
Ќе станам небо на една Деница.

Но, не кажувај ми дека сум слаб,
но не кажувај ми дека сум немоќен
и да им погледам в очи на тревките,
но не кажувај ми дека од сите трев
во мене шумат само најкрвките.
Скриј ја и премолчи денес вистината
за едно мое поденешно утре.

Кажи ми: Небо. Мое небо.

Кажи ми: Небо на тишината.

Ацо Шопов: *Ветрот носи убаво време*. Скопје: Кочо Рацин, 1957.

Nebo mi reci

Reci mi: Nebo. Moje nebo.

Reci mi: Nebo tišine.

In jaz, stebelce v temnem gozdu krvi,
se bom iztrgal z vso svojo večno nemočjo
in zrasel visoko, visoko, visoko,
visoko kot topla človeška zenica,
postal bom nebo, tvoje nebo,
postal bom nebo Danice.

Samo ne govori mi, da sem slab,
samo ne govori, prešibak si,
da bi še travam pogledal v oči,
ne govori, da od trav
šume v meni samo najkrhkejše.
Skrij, zamolči danes resnico
za neki jutri, bolj današnji od današnjega.

Reci mi: Nebo. Moje nebo.

Reci mi: Nebo tišine.

Prevedel Ivan Minatti v
Aleksandar Spasov (ur.): *Sodobna makedonska poezija*. Ljubljana:
Državna založba Slovenije, 1963.

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 80 x 60 cm, 2014

Во тишина

Ако носиш нешто неизречено,
нешто што те притиска и пече,
закопај го во длабока тишина,
тишината сама ќе го рече.

Ацо Шопов: *Слеј се со тишината*. Скопје: Кочо Рацин, 1955.

V tišini

Če nosiš v sebi zamolčano besedo,
besedo, ki žge in te bi žgala,
jo skrij, zakoplji v globoko tišino:
tišina jo sama bo izdala.

Prevedel Ivan Minatti v
Aco Šopov: *Zlij se s tišino*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1957.

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 70 x 50 cm, 2010

Ветрот носи убаво време

Ветрот носи убаво време.
Вилнее, јачи во нас.
Ветрот носи убаво време.

Убавото е убаво и поминува.
Останува тагата.
Понекогаш она нè обзема полека,
легнува на нашите очи,
и густо напластена погледот ни го смрачува.
Тогаш нешто страшно тегобно и болно,
нешто големо и наше, непојмливо за другите
нè измачува.

Но некогаш тагата нè докоснува како трепетлика,
како измаглина премрежена над жуберлива река
крај која стоиме загледани бесцелно и немо.
Тогаш сите предмети прилегаат на сказна
па велиме: невозможно, колку е сè убаво.

Ветрот вилнее и јачи.
Ветрот носи убаво време.

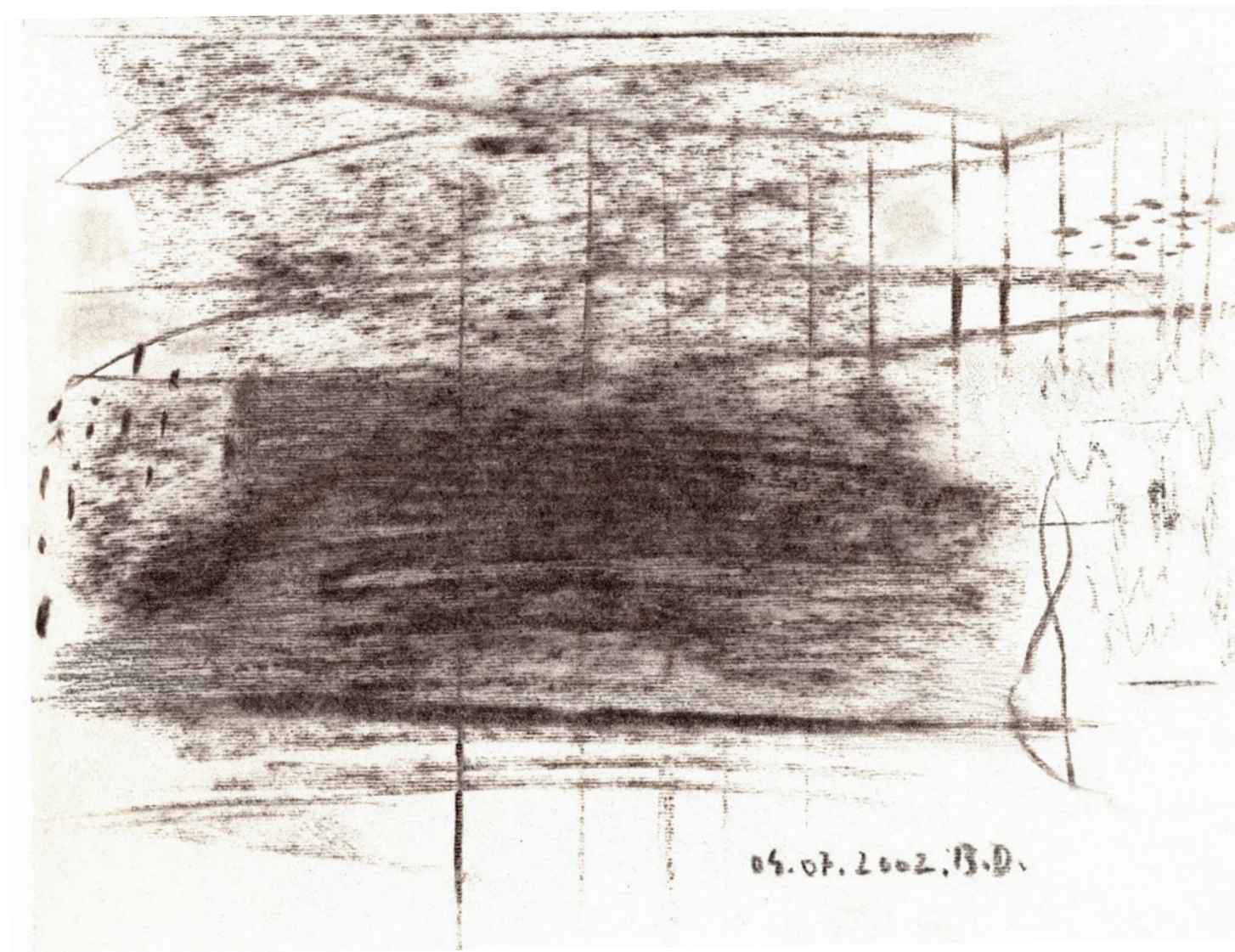
Veter носи lepe dneve

Veter носи lepe dneve.
Besni, ječi v nas.
Veter носи lepe dneve.

Lepo je lepo in mine.
Žalost ostane.
Včasih nas ta počasi prevzame,
uleže se v naše oči,
v plasteh zgoščena nam pogled zmrači.
Tedaj nekaj strašno tegobnega in bolečega,
nekaj velikega in našega, drugim nepojmljivega,
nas trpinči.

Včasih pa nas žalost oplazi kakor trepetlika,
kot meglica preprežena nad žuborečo reko,
pred katero stojimo zazrti brezciljno in nemo.
Tedaj se nam vse okoli nas zdi kot pravljica
in si rečemo: nemogoče, da je vse tako lepo!

Veter besni in ječi.
Veter носи lepe dneve.

Boge Dimovski, *Predel*, risba z ogljem, 29 x 21 cm, 2002

Треба да бидеме подобри

Треба да бидеме подобри.
Треба да бидеме подобри.
Подобри од црвеното срце на лебот
од кој ни мириса сега соба
на Сонце, Земја и Глад.
Треба да бидеме подобри.
Треба да бидеме подобри.
Подобри од белите усни на водите
кои, љубејќи ги твоите колена,
шепотат за сите суводолицы
и сите грла што сонуваат вино.
Треба да бидеме подобри.
Треба да бидеме подобри.
Подобри заради она дете
што го замислиле твоите утра
и божилото на твоето срце.
Заради оној добродушен човек
кој гледајќи те со „Добар ден“
смирено го зема својот обед.
Треба да бидеме подобри.
Треба да бидеме подобри.
Подобри од црвеното срце на лебот,
подобри од белите усни на водите,
заради нас,
заради нас,
заради човековиот „Добар ден“,
заради она невино дете
што го замислиле твоите утра
и божилото на твоето срце.

Ацо Шопов: *Ветрот носи убаво време*. Скопје: Кочо Рацин, 1957.

Moramo biti boljši

Moramo biti boljši.
Moramo biti boljši.
Boljši kot rdeče srce kruha,
od katerega nam diši vsa soba
po Soncu, Zemlji in Lakoti.
Moramo biti boljši.
Moramo biti boljši.
Boljši od belih ustnic vodá,
ki ljubkujejo tvoja kolena
in šepetajo o vseh suhih koritih
in vseh grlih, ki sanjajo o vinu.
Moramo biti boljši.
Boljši, boljši, boljši.
Boljši zaradi otroka,
ki so si ga zamislila tvoja jutra
in mavrica tvojega srca.
Zaradi dobrodušnega človeka,
ki te gleda z »Dober dan«
in mirno obeduje.
Moramo biti boljši.
Moramo biti boljši.
Boljši kot rdeče srce kruha,
boljši od belih ustnic vodá,
zaradi nas,
zaradi nas,
zaradi človekovega »Dober dan«,
zaradi nedolžnega otroka,
ki so si ga zamislila tvoja jutra
in mavrica tvojega srca.

Prevedla Namita Subiotto
(Prevedel tudi Ivan Minatti v
Aleksandar Spasov (ur.): *Sodobna makedonska poezija*. Ljubljana:
Državna založba Slovenije, 1963.)

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 80 x 60 cm, 2010

Boge Dimovski, brez naslova,
risba z ogljem, 21 x 29,5 cm, 2002

Молитви на моето тело = Prošnje mojega telesa

Раѓање на зборот

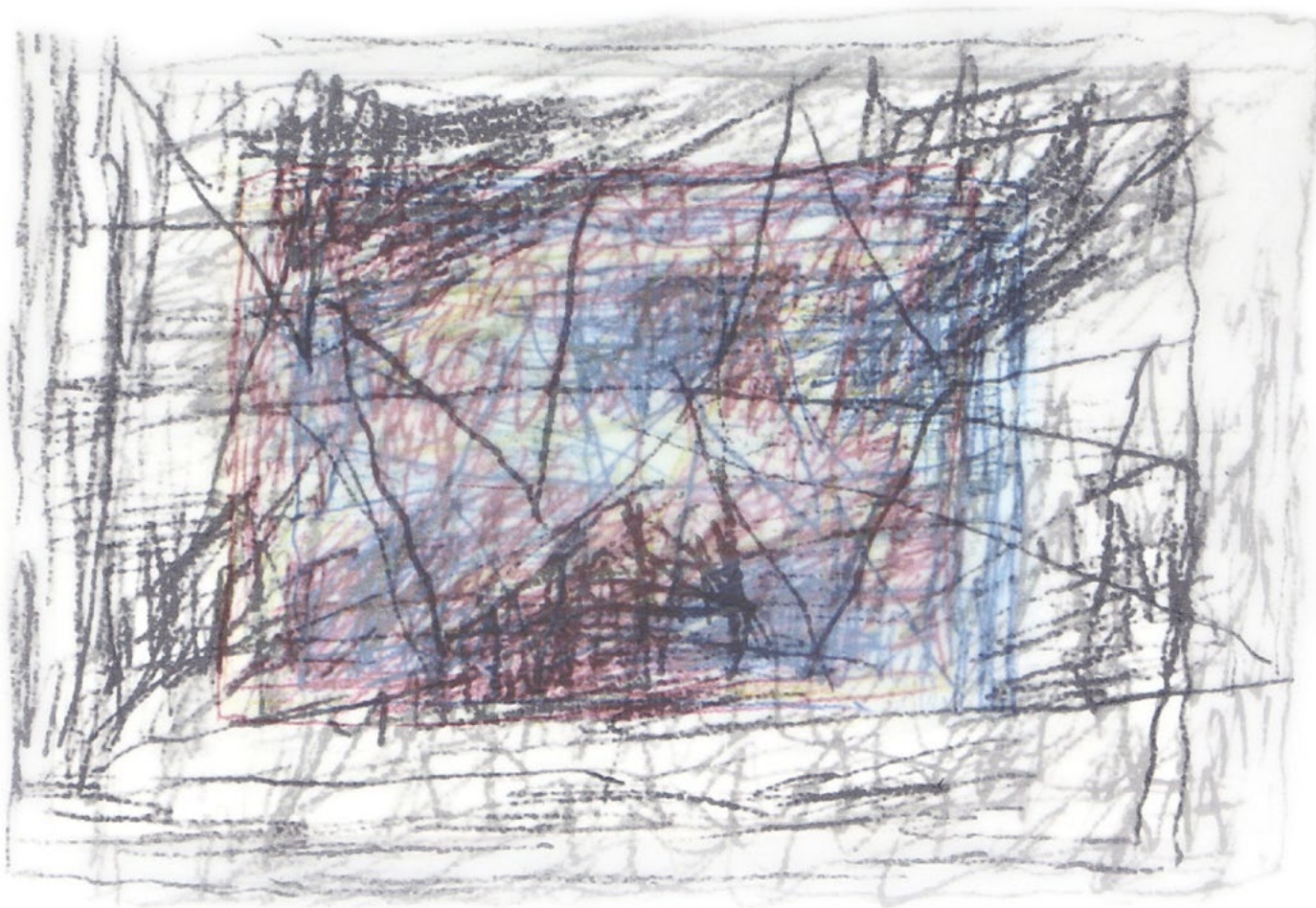
Глужд на глужд.
Камен врз камен.
Камена шума
изсемнина.
Глужд на глужд.
Камен врз камен,
од камен и ние обата.
Чади ноќта.
Зборот се двои од темнина.
Модар јаглен му гори во утробата.
О ти што постоиш зашто не постоиш
небото го лулаш,
земјата ја вртиш.
О ти што постоиш зашто не постоиш
земјата јачи под камени плочници.
Иде замелушен од своите смрти
зборот што ги крши сите слепоочници.
Глужд на глужд.
Камен врз камен.
Својот гроб со прокуда го копам.
Отвори ме
проклето,
ти тврдино камена,
да изгорам во јагленот на зборот,
да се стопам.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Rojevanje besede

Grča na grčo.
Kamen prek kamna.
Kamniti gozd,
drevenenje.
Grča na grčo.
Kamen prek kamna,
iz kamna še midva.
Kadeča se noč.
Beseda se iz teme izvija.
Moder premog ji drobovje razžarja.
O, ti, ki obstajaš, ker ne obstajaš,
ki nebo gugaš,
ki zemljo obračaš.
O, ti, ki obstajaš, ker ne obstajaš,
zemlja ječi pod kamnitnimi tlakovci.
Od svojih smrti omamljena
prihaja beseda, ki kljuva v vseh sencih.
Grča na grčo.
Kamen prek kamna.
Svoj grob si z grajo kopam.
Odpri me,
prekleta,
trdota kamnita,
da zgorim v premogu besede,
da se stopim.

Prevedla Namita Subiotto
(Pesem je prevedel tudi Ivan Minatti (kot Rojstvo besede) v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.)

Boge Dimovski, *Okno*, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2014.

Молитва за еден обичен но уште непронајден збор

Телото мое те моли:

Пронајди збор што личи на обично дрво
што личи на дланки јагленосани и
прародителски голи,
што е како чедност во секое молење прво.
За таков збор телото мое те моли.

Телото мое те моли:

Пронајди збор од кој – штом со крик ќе се рече –
несвесно крвта почнува да боли,
крвта што бара корито да тече.
За таков збор телото мое те моли.

Пронајди таков вистински збор
налик на сите мирни заробеници
на оној ветар, оној развигор
што ги буди срните во нашите зеници.
Пронајди таков вистински збор.

Пронајди збор на раѓање, на лелекање,
пронајди таков збор. И овој храм
затворен во својата древност и голем од чекање
ќе ти се отвори покорно и сам.
Пронајди збор на раѓање, на лелекање.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Prošnja za navadno vendar še ne najdeno besedo

Моје тело те проси:

Najdi besedo, podobno preprostemu drevesu,
skromno, kot so prve besede v prošnji,
podobno zoglenelemu, praočetno golemu telesu.
Za tako besedo moje telo te prosi.

Najdi besedo, v kateri je krik, ko se izreče,
od katere podzavestno v krvi se bolečine spočno,
v krvi, ki išče strugo, da po nji steče.
Za tako besedo prosi te moje telo.

Najdi besedo, skrito v množtvu besed,
podobno vsem mirnim sužnjam v nočeh
in vetru, ki spomladi zaveje čez svet
in prebudi srne v naših očeh.
Najdi besedo, skrito v množtvu besed.

Najdi besedo za rojstvo in za žalovanje,
tako besedo mi najdi. Tedaj bo ta sveti hram,
zaprt v svojo давност in poln pričakovanja,
se tebi ubogljivo odprl kar sam.
Najdi besedo za rojstvo in za žalovanja.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur. Georgi
Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Втора молитва на моето тело

Ова тело што лежи како мост меѓу два брега,
ова тело што живее од мугрите на твоите желби,
ќе биде и утре како што е сега,
само со два белега повеќе од две лути стрелби,
ова тело што лежи како мост меѓу два брега.

Ова тело што лежи како мост и трпеливо одамна
чека
да помине веселник некој и да го пробуди пак...
Протечи под ова тело како скротена река
за да заечи силно од нежност со секој извиен лак,
ова тело што лежи како мост и трпеливо одамна
чека.

Ова тело што лежи како мост некој бран да го плени
за да го улови во него својот заборавен лик
ќе стане со сите будења и мени
на нестварни желби стварен светилник,
ова тело што лежи како мост некој бран да го плени.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Druga prošnja mojega telesa

To telo, ki leži ko most in dva bregova objema,
to telo, ki živi od zarij tvojih želja –
ali bo isto tudi še jutri, le z dvema
bridkima ranama več sredi srca.

To telo, podobno mostu, ki čaka potrpežljivo
in dolgo, da pride kak hudomušnež in ga spet prebudi ...
Poteci pod njim kot ukročena reka, pomirljivo,
da mu od nežnosti vsak vijugasti lok zazveni.
To telo, podobno mostu, ki čaka potrpežljivo.

To telo, ki čaka ko most, da bi prišel val in ga uplenil
in spet svoj pozabljeni lik vtisnil vanj
in ga, z vsemi menami in prebujanji, spremenil
v resnični svetilnik, brez nestvarnih želja in sanj.
To telo, ki čaka ko most, da bi prišel val in ga uplenil.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 28 x 19 cm, 2016

Трета молитва на моето тело

Што си: девојка, жена, мајка? Што си
ти што бдееш пред овој храм во кој со тишина се
лечи

телото мое молитвено што клечи.
Светлина ли, мрак ли твоето идење му носи.
Што си : девојка, жена, мајка, што си?

Што си ти застаната со спокој темен
пред ова тело чиј глас со виј го гони
ветрот што лута под тајни небосклони,
чиј глас е жед и виј на вијот земен.
Што си ти застаната со спокој темен?

Што си ти: девојка, жена, мајка,
ти – скаменета пред влезот на овој храм
со моќно име: ПОБЕДУВАМ,
па ова тело возвишено го крена.
Што си ти : девојка, мајка, жена?

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Tretja prošnja mojega telesa

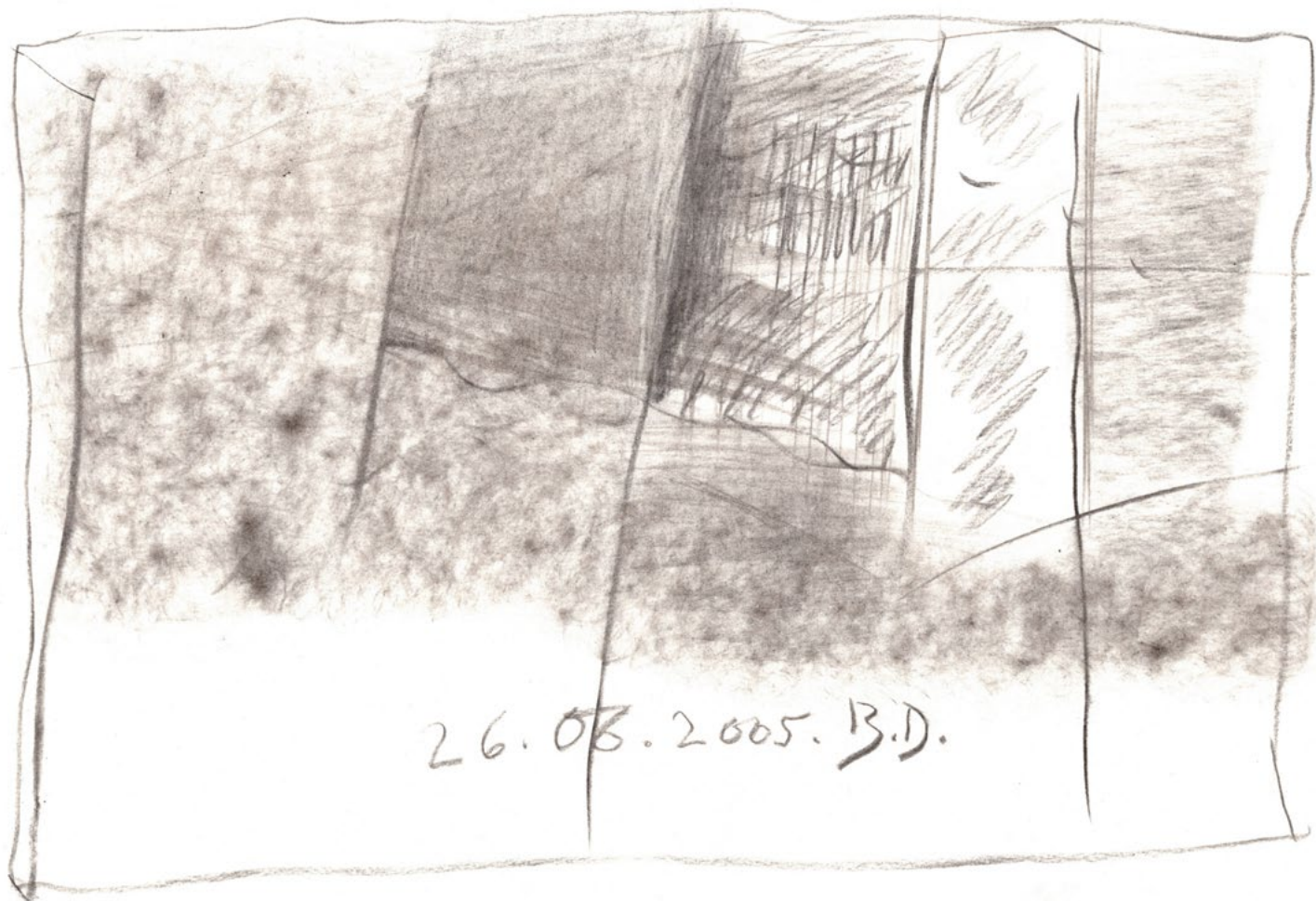
Kaj si: dekle, žena, mati? Kdo si?
Bedeča pred templjem, ki zdravi s tišino
moje telo, ki kleči pred tabo in prosi.

Mi tvoj prihod prinaša luč ali temino?
Kaj si: dekle, žena, mati? Kdo si?

Kaj si ti, ki s temnim nemirom stojiš
pred tem telesom, katerega glas mi jemlje
pod tajnimi oboki neba begajoči piš,
katerega glas je žeja in krik zemlje?
Kaj si ti, ki s temnim nemirom stojiš?

Kaj si ti: dekle, mati ali si žena,
ki na pragu pred tem svetiščem,
na katerem ZMAGUJEM je zapisano z bliščem,
vznemirjaš me, čeprav si okamnjena.
Kaj si ti: dekle, mati ali si žena?

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

26.08.2005. B.D.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 42 x 29,5 cm, 2005

Четврта молитва на моето тело

Овде си, над ова тело, како смирено крило
ти – толку разумно – толку студено штедра,
па сакам да се помолам за она што веќе било,
зашто иднината во сите срца е ведрa.

Сплети ги тие светлини, тоа горење бело,
тие светкавици во темнина што спијат,
обви го со нив денес ова гордо исправено тело,
сеедно – како камшик или ко бршлан вијат.

Сплети ги в огромна лузна, скамени ги во вера,
дај ми, дај таа светлина со кошмар да ја пијам,
зашто сè она што потемнува во моето Вчера
јас како светло Утре во длабини го кријам.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

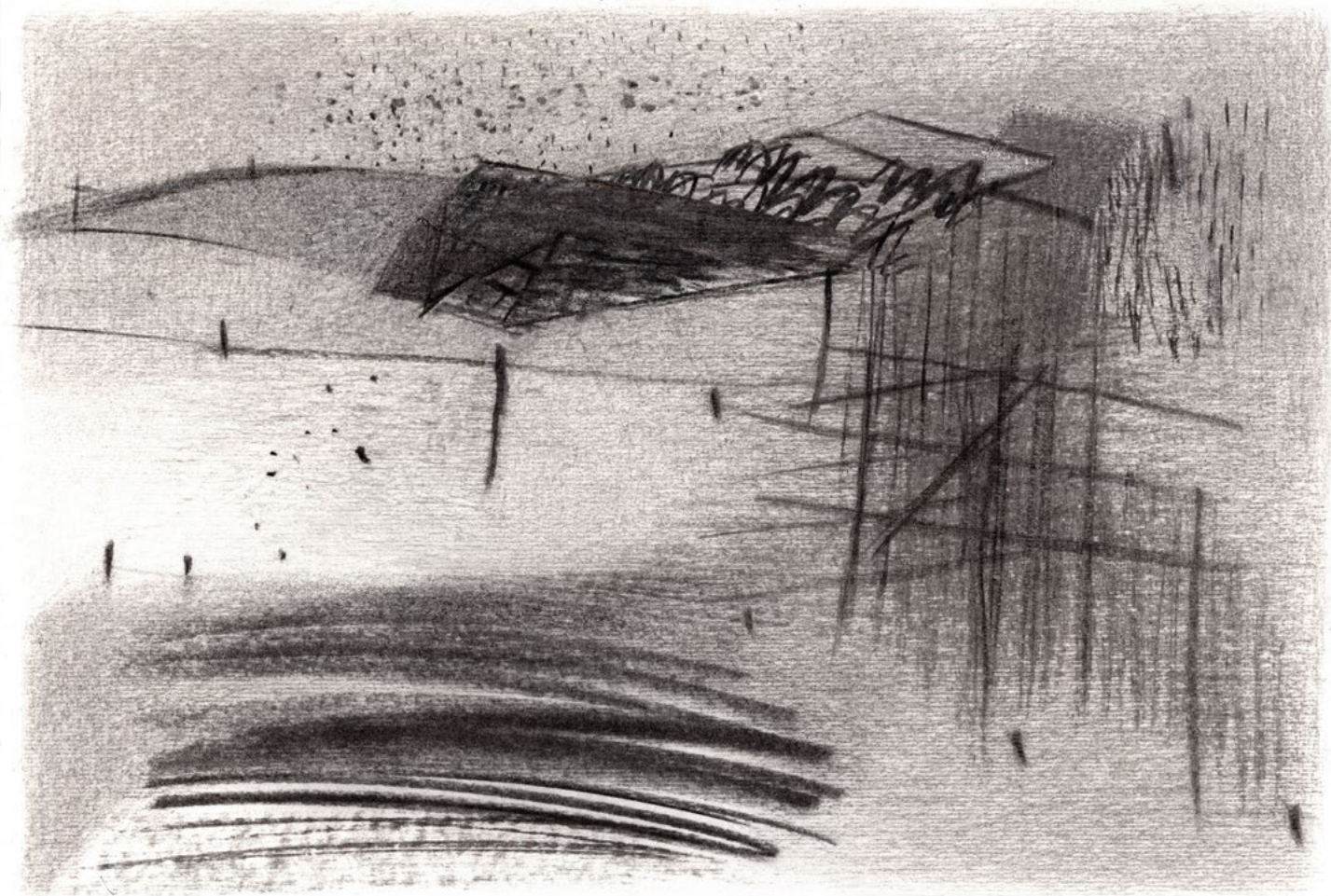
Četrta prošnja mojega telesa

Tukaj si, nad tem telesom, kot umirjeno krilo,
ti, tako razumno, tako hladno darežljiva,
in čakam, da te poprosim za tisto, kar je minilo –
saj vedra prihodnost v slehernem srcu se skriva.

Prepleti mi to svetlobo, to plamenenje belo,
to bliskavico, v temo potopljeno,
ovij mi z njo to ponosno telo in čelo,
ali kot z bršljanom ali kot s knuto – je vseeno.

Prepleti jo v brazgotino, naj okamni v upu za zmeraj,
daj, da v svoji tesnobi se vse te svetlobe napijem,
saj tisto, kar je tako potemnevalo še Včeraj,
sedaj kot svetlo Jutro v svoji globini krijem.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem 42 x 29,5 cm, 2013

Петта молитва на моето тело

Зар ќе го изодиш ова тело, овие шеметни височини
ветре на тишината, пеперуго на сонот недоболна.
Каде потаму во мене? Застани, неуморо, почини
на овој камен каракамен, на оваа голина.

Зар ќе испливаш од ова тело, од овој темен вител
танчарко на сите подземни, сите нескротени води.
Ти си само овде како прастар жител
и играш врз ова тело гневно што те роди.

Заробени сме сега во игра, во круг,
и носени од тмурна и нестварна плима
цел живот патуваме од еден до друг
и секој го крие она што го има.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Peta prošnja mojega telesa

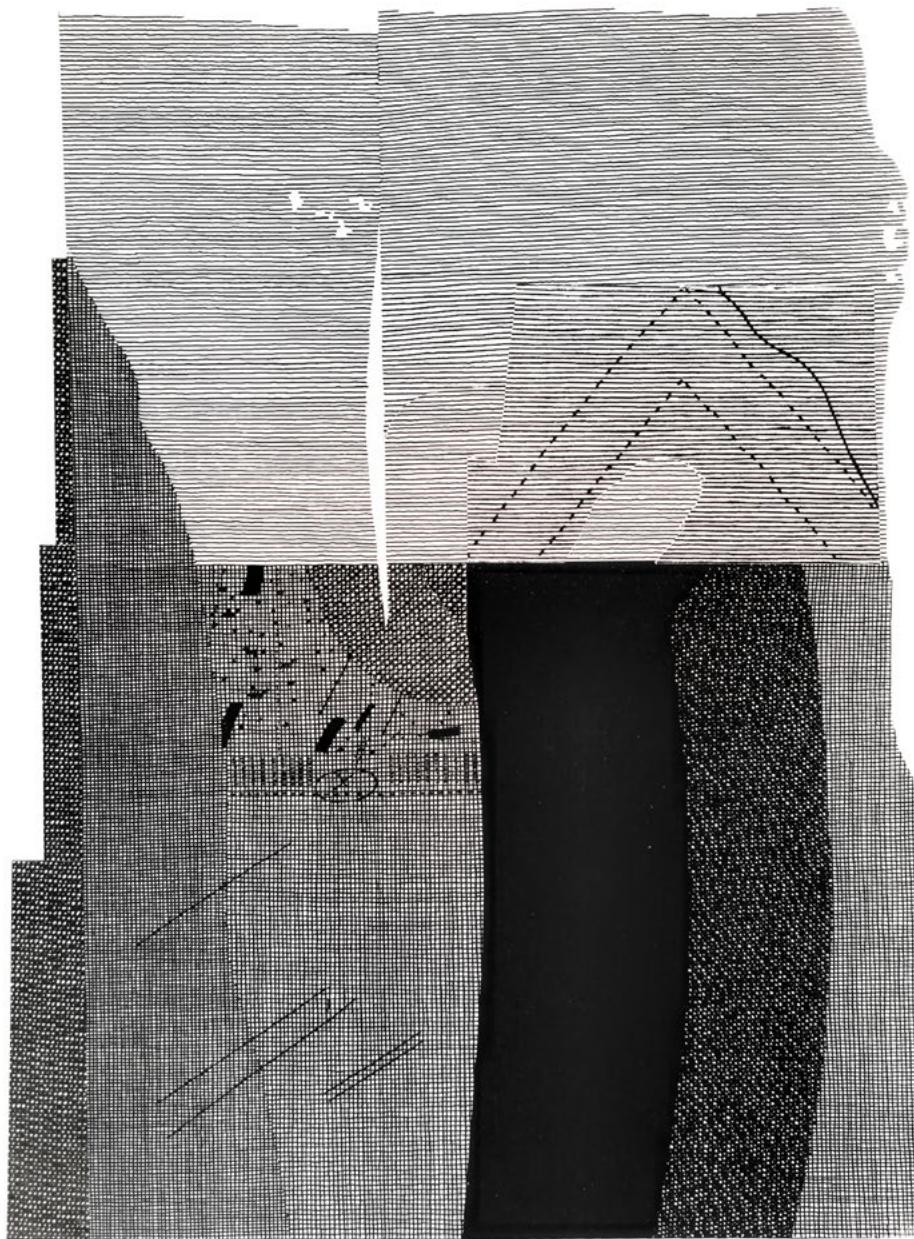
Veter tišine, metulj nepreboljenih sanj,
boš zapustila to telo, te vrtoglave višave?
Kdaj boš potem v meni? Ustavi se, neutrudna,
počivaj na tem črnem kamnu sredi goljave.

Plesalka podzemskih neukrotljivih rek,
boš izplavala iz tega telesa, temnega tolmana?
Ti si tukaj samo kot prebivalka pradavna
in po telesu, ki te je rodilo, plešeš kakor brez uma.

Sedaj sva ujeta v tej igri, v tem plesu
in naju odnaša mračna, nestvarna plima.
Vse življenje potujeva skupaj, kot dva,
ki si tajita in skrivata vse, kar je v njima.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski,
brez naslova, sitotisk,
50 x 70 cm, 1982

Шеста молитва на моето тело

Везилка си на оваа игра, на овој домородски ритам.
Од дивина со крвта ми викаш, од далечина:
„Кон твоето тело неподвижно итам
јас непозната, глуп водопад од месечина.

На твоето чело високо пасат плашливи елени,
ти имаш раце силни и зараснати длабоко вземи,
во твоето грло растат треви зелени,
твоите зборови се ковчести и остри, но неми.”

Везилка си на оваа игра, на оваа домородска песна
а не знам дали си моја ноќ, дали си ден,
и оваа грутка црвеница врз која лежам е тесна
за овој пораз мој величествен.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Šesta prošnja mojega telesa

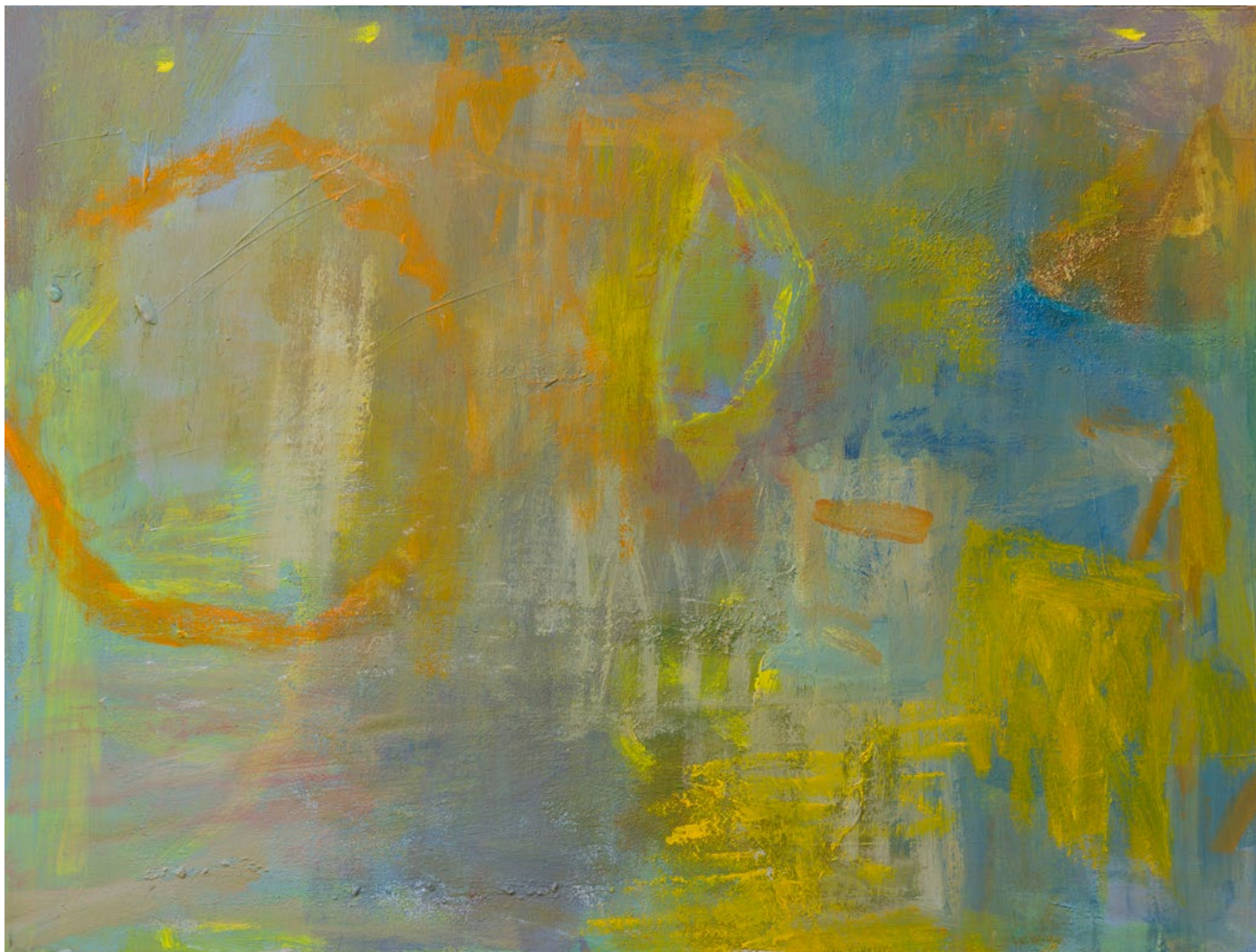
Vezišla si za to igro, za domorodni ritem plesa,
iz daljav s krvjo me kličeš, iz davnine –
»Negibno begam okrog tvojega telesa,
jaz, nepoznana, neslišni slap mesečine.

Na tvojem visokem čelu se pasejo plašni jeleni,
silne roke imaš, globoko v zemlji, kot seme,
na tvojem grlu rasto trave šopi zeleni,
koščene so tvoje besede in ostre, a neme.«

Vezišla si za to igro, za to pesem vsakdanjo,
in ne vem, ali si mojih noči ali dneva odraz ...
In ta rdeča gruda, ki ulegam se nanjo,
je veliko pretesna za moj veličastni poraz.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski,
Barje, akril na platnu,
80 x 60 cm, 2016

Седма молитва на моето тело

Твојата молбена закана, твојата лукавост нежна
и сите твои слатки измами ги знам.

Дали оваа игра денеска толку ми стежна
па пред тебе до болка и јас се разголувам.

Ти знаеш – на ова место нема никаква трага,
ни хисник овде ни свер некаков мине.

Биди милзлива, биди дарежлива и блага
со ова тело од чекање што гине.

Ова тело личи на жедна суводолица
поцрнета од сонце, испукана од жега.

Ова тело е истрајно и гладно како јаловица.
Биди му родилка, зачни го повторно сега.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Sedma prošnja mojega telesa

Tvoje proseče pretnje, tvoja lokavost nežna,
tvoje sladke prevare – vse to poznam.

Ali zato danes tako me stiska ta igra bežna,
da se pred tabo ves razgaljam še sam?

Ti veš: tu, kjer sva, nobena sled se ne skriva,
ni roparjev in niti zverjad se tod ne preganja.

Bodi usmiljena, bodi blaga in darežljiva
s tem telesom, ki zamira od pričakovanja.

To telo je kot žejna in izsušena dolina,
ki vsa razpokana in počrnela dežja prosi.

To telo je uporno in gladno kot jalovina.
Rodnica mu bodi, v sebi spočni ga in nosi.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

E.A. jed. arcv.

B. Dimovski 1993

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica, 21 x 29 cm, 1993

Осма молитва на моето тело или кој ќе ја смисли таа љубов

Под овој меч,
под овој меч на тишината,
под ова отворено небо,
овие трепетлики,
лежи ова в неврат издолжено тело,
со око стрела в око на вишините,
земјата ја корне со чело.
Под овој меч,
под овој меч на тишината
кој ќе ја смисли таа непозната љубов,
тој збор што не постои во речникот
на секидневните средби,
на секидневните поздрави,
во очајот на оставените,
во мирот на погубените,
во гласот на вљубените.

Издолжено в неврат лежи ова тело,
со око стрела в око на вишините,
земјата ја корне со чело.
Земјо, ти веќе не си земја,
ти си грутка надеж,
црна од мака, од соништа зелена,
ти си око фрлено во вселена.
Кој ќе ја смисли таа непозната љубов –
пред ова будење
пред ова заспивање –
тоа чудо во чудо,
тоа завивање!

Издолжено в неврат лежи ова тело
под овој меч,

Osma prošnja mojega telesa ali kdo si je izmislil to ljubezen

Pod tem mečem,
pod tem mečem tišine,
pod tem odprtim nebom,
pod trepetlikami,
leži to za večno zleknjeno telo,
z očmi strmi v oko višine,
zemlja se ga s čelom dotika.
Pod tem mečem,
pod tem mečem tišine,
le kdo si je izmislil to neznano ljubezen,
to besedo, ki je ni v slovarju
za vsakodnevna srečanja,
za vsakodnevno pozdravljanje,
za obupe poslavljanja,
v svetu pogubljenih,
v glasu zaljubljenih!

V nepovrat zleknjeno leži to telo,
z očmi strmi v oko višine,
zemlja se ga s čelom dotika.
Zemlja, ti nisi več zemlja,
postala si gruda upanja,
črna od muke, zelena od sanj,
ti si oko, vrženo v veselje.
Kdo si je izmislil to neznano ljubezen –
pred tem prebujenjem,
pred tem spanjem –
to čudo v čudu,
to zakrivanje!

V nepovrat zleknjeno leži to telo,
pod tem mečem,

под овој меч на тишината,
земјата ја корне со чело,
на рамо ја носи месечината.
Готово, месечино, довека готово!
Во твојата преполна шарена мрежа,
мрежа од страдања,
во твојата мрежа од лаги и измами
од притворства и слатки бладања,
од многу надежи изгубени,
нема веќе место за никого,
најмалку за тие што се вљубени.
Боли, месечино. Нека боли.
Болат твоите ребра погодени.
Под тебе светот и ние сме голи.
Штотуку родени.

Кoj ќе ја смисли таа непозната љубов,
пред ова будење
пред ова заспивање. –
Тоа чудо во чудо,
тоа завивање.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

pod tem mečem tišine,
zemlja se ga s celom dotika,
na rami ga носи mesečina.
Končano, mesečina, za vedno končano!
V tvoji prepolni pisani mreži,
mreži trpljenja,
v tvoji mreži iz laži in prevar,
iz hinavščine in sladkih slepil,
iz mnogih izgubljenih upov,
za nikogar več ni prostora,
najmanj pa za zaljubljene.
Boli, mesečina, naj boli.
Boli tvoja rebra polomljena.
Pod teboj sva gola midva in svet,
kot da smo pravkar rojeni.

Kdo si je izmislil to neznano ljubezen –
pred tem prebujenjem,
pred tem spanjem –
to čudo v čudu,
to zakrivanje!

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur. Georgi
Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Деветта молитва на моето тело

Еве го тоа место, тоа неизодливо тело,
распослано како нема глад.
Еве ги сите светлини и води
на овој сосидан град.

Врз кровот негов гука гулаб вечен –
чудна една сказна од леб и од сребро...
Дали го откри тој збор, тоа име
што штрека во дното на секое ребро.

Дали ја откри таа страшна тајна,
тој уште нигде неживеан век,
дали откри колку светлините болат
над ова тело што тече без тек.

Еве го тоа место, тоа неизодливо тело,
таа глад што го распосла и роди.
Еве го овде тој сосидан град,
сосидан од светлини и води.

Deveta prošnja mojega telesa

Poglej ta kraj, to orjaško telo,
ki se razgrinja kakor nema glad.
Poglej vse te vode in luči
mesta, ki se zdi kakor sanjski grad.

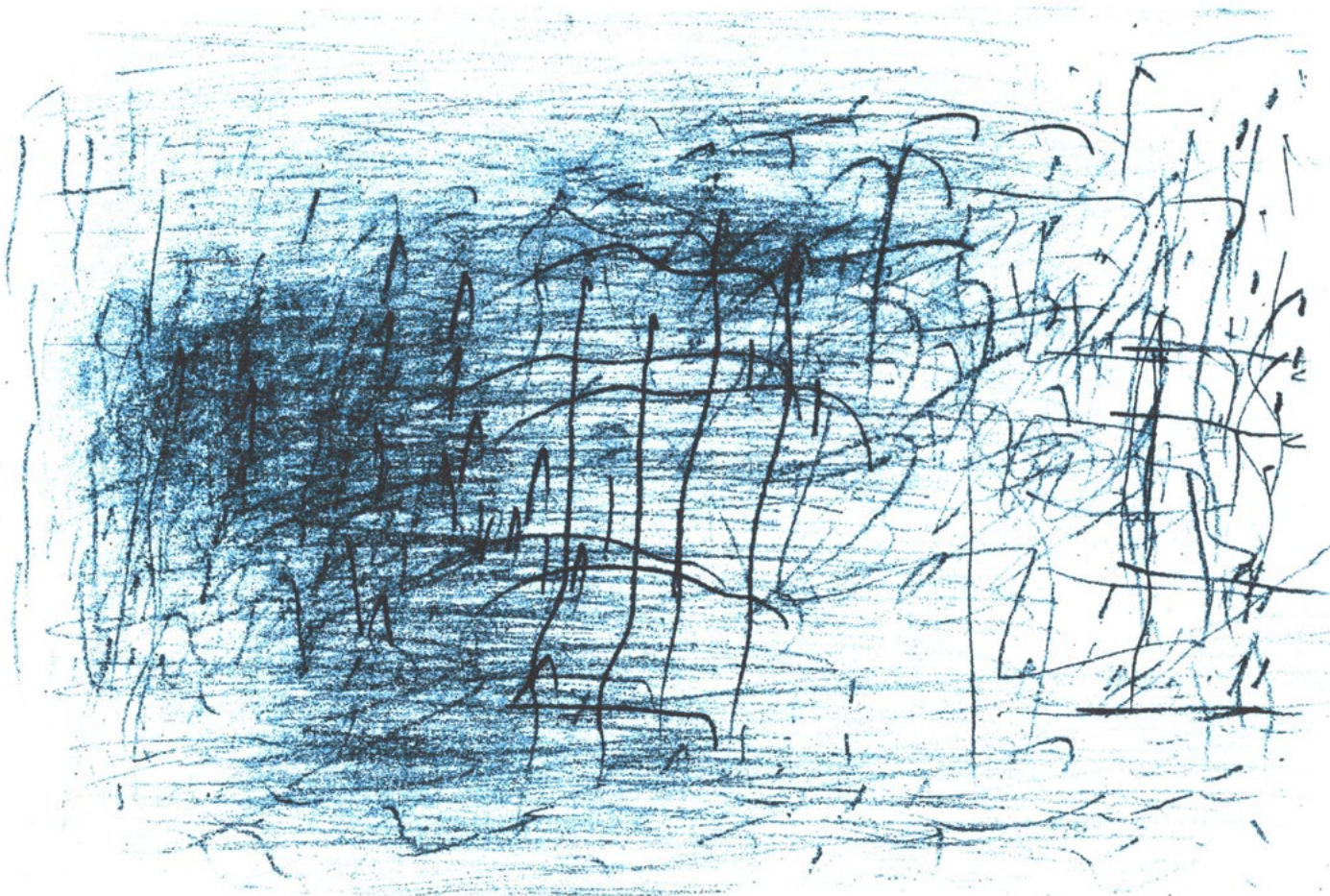
Na njegovu strehi gruli večni golob –
neka čudna bajka iz kruha in srebra ...
Ali je odkril to besedo, to ime,
ki zbode v osrčju prav do dna?

Ali je odkril to strahotno skrivnost,
to življenje še nikjer živeče,
ali je odkril, kako svetlobe bolijo
to telo, ki negibno venomer teče.

Poglej ta kraj, to orjaško telo,
ta glad, ki ga je razgrnil in rodil.
Glej tukaj to mesto, ta sanjski grad,
kot bi se iz svetlobe in vode zgradil.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2021

Десетта молитва на моето тело

Еве го тоа место, таа заробена убавина,
таа чудесна смрт од сино и бело,
од сино и бело во очите на ветрот,
еве го тој непрокопсаник, тоа тело.

Еве го тоа место, таа свенлива убавина,
пред сите сегашности и пред сите дамнини,
пред твоето исконско темно неспокојство –
тие неизодливи нерамнини.

Ти стоиш овде немо и притаено
над овој стивнат и непознат вител.
Биди му пролет жуберлива и лековита
ако би му била повелник и жител.

И без да прашаш со древна љубопитност
дали е верен пленик на вистините,
влезе тивко и незабележано,
влезе со мудроста на годините.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Deseta prošnja mojega telesa

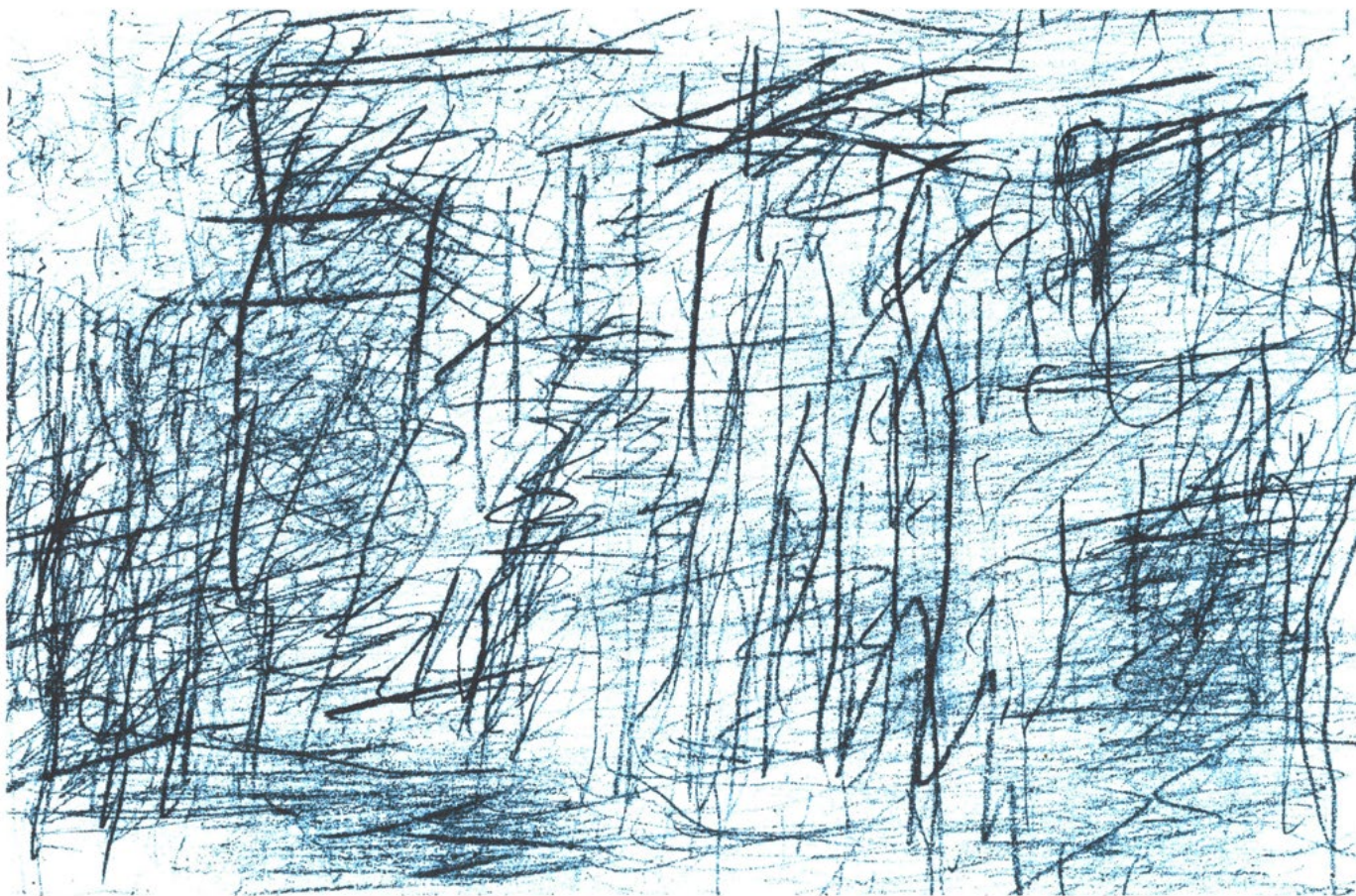
Poglej ta kraj, to zasušnjeno lepoto,
to čudovito smrt modro in belo,
modro in belo v očeh vetra,
poglej to telo, to malopridno in smelo.

Poglej ta kraj, to sramežljivo lepoto,
pred vso sedanjostjo in pred vso davnino,
pred tvojim starim temnim nemirom –
poglej vso to brezmejno neravnino.

Pred tem utišanim in neznanim tolmunom
sedaj si nemo in pritajeno obstala.
Bodi mu pomlad, zdravilna in žuboreča,
kot bi v njem živela in mu gospodovala.

In ne sprašuj z radovednostjo starodavno,
ali ujetnik resnice še vedno zvestobo obeta,
samo vstopi potihom in nezaznavno,
vstopi z modrostjo, ki jo prinašajo leta.

Prevedel Severin Šali v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29 x 21 cm, 2021

Последна молитва на моето тело

Црн е твојот ветар, а ноќта бела
и секој дамар напнат од зрелина.
Застани како меч во овој дрворед од тела
пред да се срушиш заслепено од белина.

Но и тогаш играта ќе продолжи пак
со иста таинственост и со иста чедност.
И тие треви што ќе те покријат со мрак
ќе изгорат во пожарот на твојата жедност.

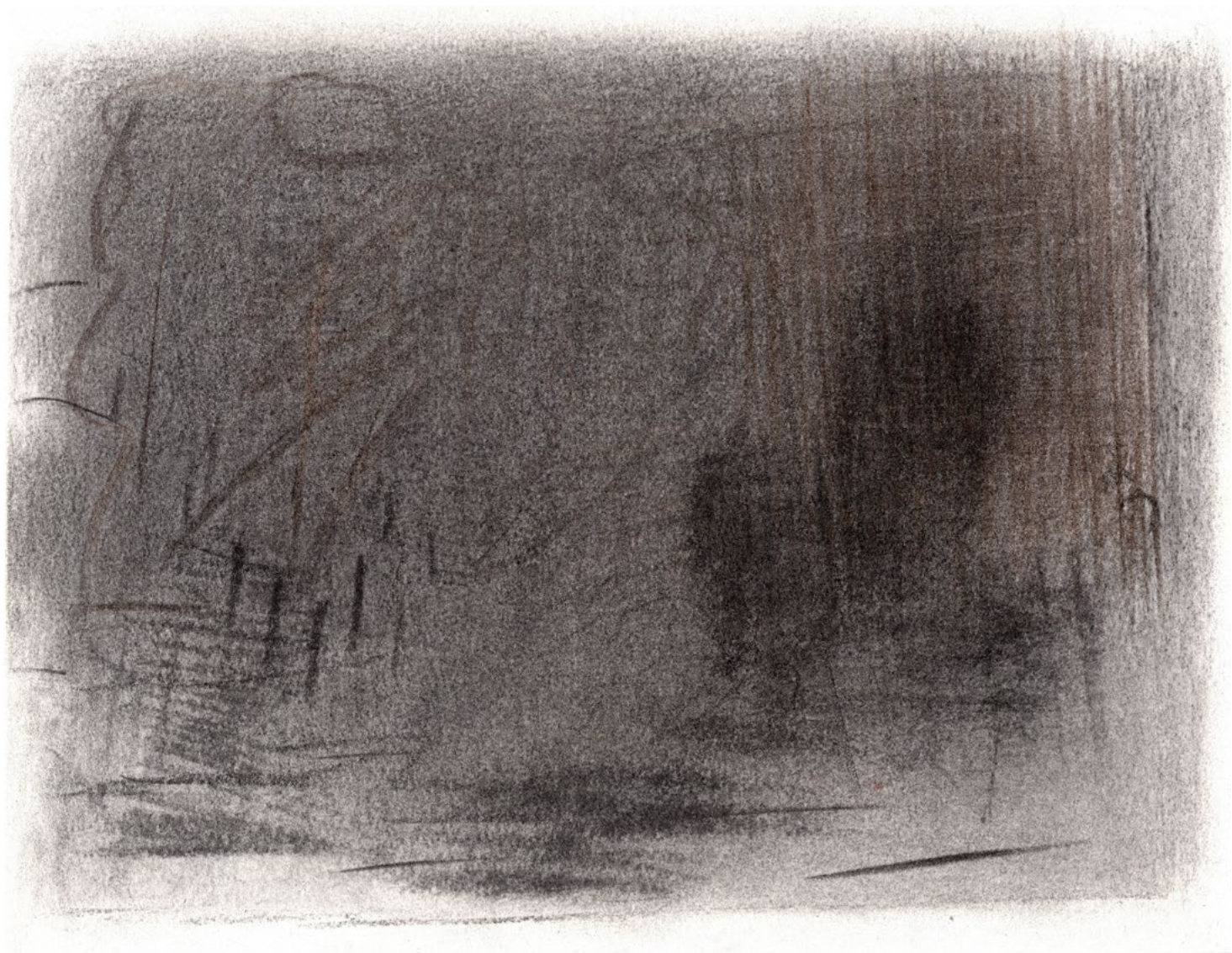
Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Poslednja prošnja mojega telesa

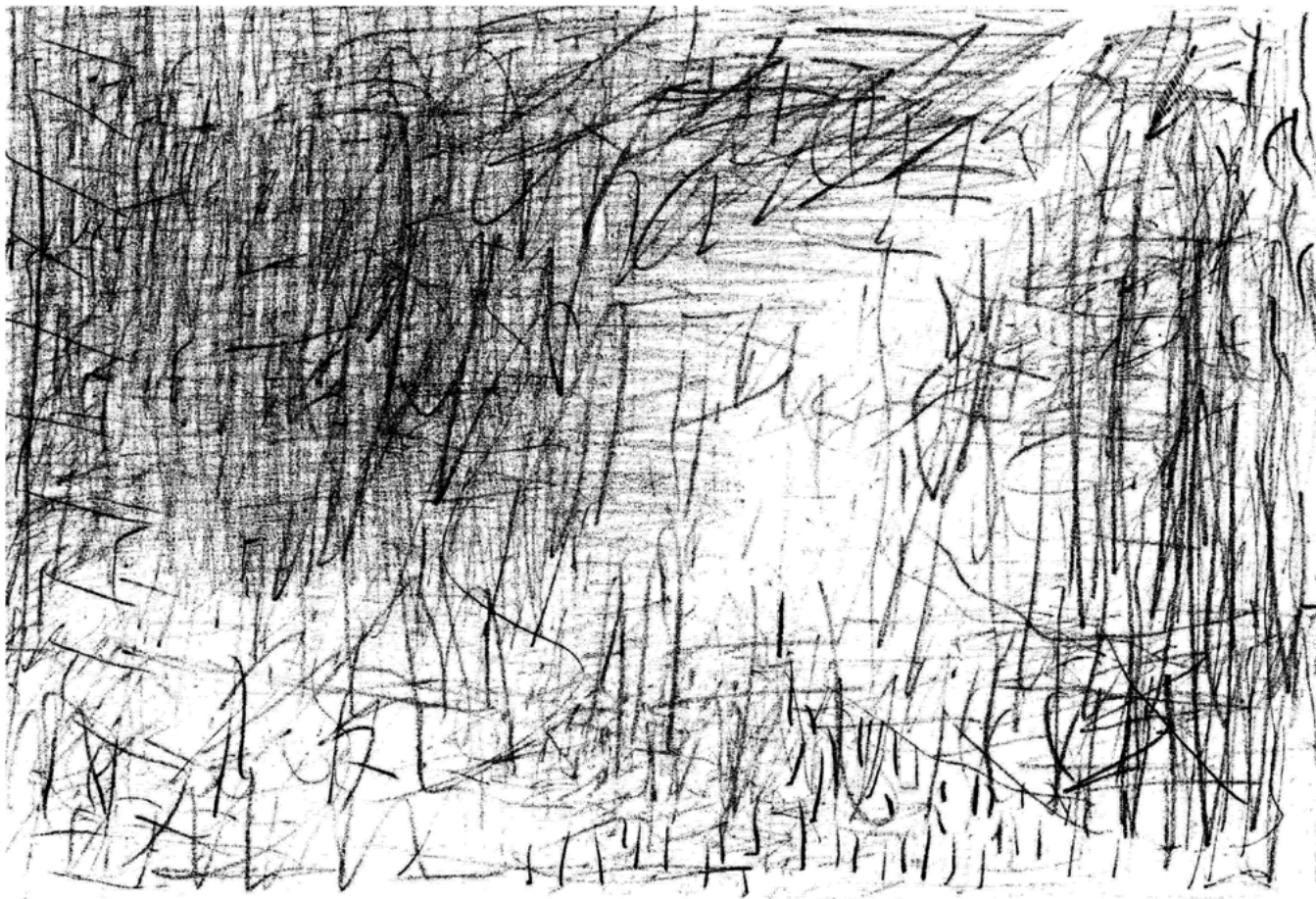
Tvoj veter je črn, a noč sije z belino brez
in sleherna žila od zrelosti nabrekla drhti.
Kot meč se ustavi v tem drevoredu teles,
preden se zrušim, ko belina me oslepi.

Pa tudi potem še z isto skrivnostno močjo
in nedolžnostjo se ta igra bo nadaljevala.
In travo, ki te bo pokrila z nočjo,
bo tvoja žeja s svojim ognjem požgala.

Prevedel Ivan Minatti v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, *Predel*, risba z ogljem, 21 x 29,7 cm, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 22 x 30 cm, 2020

Небиднина = Nebivanje

Лузна

Те оградив со девет градини, крви,
те затворив во девет грла,
што бараш уште, зошто ме прогонуваш, крви,
зошто закануваш со своето копито темно,
зошто незасито?

Те оградив во девет градини, девет грла,
смири се, крви, слегни во своите темнини
на чие дно твојот црвен вепар
одамна бара пештера за починка.
Слези во своите темнини, крви,

и не обзирај се,

нема подобро место од ова што ќе скроти,
од овие девет градини, девет градини
што живеат од твоето зеленило,
од овие девет грла, девет грла
што ја пеат пролетта на твоите песни.
Слези во своите темнини, крви,

и не вели ми:

Слушај како татни од далечина,
слушај како татнат сите кории,
идат коњи по пат од свезди и месечина,
идат коњи, коњи, коњи, коњи дории,
идат коњи да ме прегазат,
идат, идат ќе ме прегазат.
Но јас ќе ги ритнам со копитото
ќе ги ритнам право сред чело,
да ме паметат, да ме прикажуваат
и лузната да им свети навечер,

Brazgotina

Ogradil sem te z devetimi vrtovi, kri,
zaprl sem te v devet grl,
kaj bi še rada, zakaj me preganjaš, kri,
zakaj mi groziš s svojim temnim kopitom
tako nenasitno?

Ogradil sem te z devetimi vrtovi, devetimi grli,
pomiri se, kri, potihni v svoji temini,
kjer na njenem dnu tvoj rdeči veper
od zdavnaj išče počitka v votlini.
Potihni, v svojih teminah, kri,

in ne oziraj se,

ni boljšega kraja, ki bi te ukrotil,
od teh devetih vrtov, devetih vrtov,
ki žive od tvojega zelenja,
od teh devetih grl, devetih grl,
ki pojo pomlad tvojih pesmi.
Potihni v svojih teminah, kri,

in ne govori mi:

Poslušaj, kako bobni v daljavi,
poslušaj, kako bobnijo logi,
po stezi zvezd, po poti mesečine konji,
pode se konji, konji, konji, konji rjavci,
pode se konji, da me poteptajo,
pode, pode se, da me poteptajo.
A jaz jim bom posvetila s kopitom,
udarila natanko sredi čela,
da bodo pomnili me dolge čase.
Brazgotina jim bo na večer svetila

во нивните ноќи без месечина,
во нивните денови без светлина,
на нивните патишта под бурјани.

Не вели ми, крви. Крви, смири се,
оградена со девет градини,
затворена со девет грла
Како некој семоќен владател
на некоја непристапна тврдина.

v njihove noči brez mesečine.
V njihove dneve brez beline,
na poteh zaraslih.

Kri ne govori mi. Kri, pomiri se,
obdana z devetimi vrtovi,
v grl devet zaprta
kot vsemogočen tiran
v nepristopni trdnjavi.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Prevedel Ivan Minatti v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Има долу една крв

Има долу тешка една крв
од древноста чиниш останата.
Не се ни насира во врелите маглини на овој врв.
Лежи проколната како лузна врз раната.

Има долу една тешка крв. Има крв една.
Има една крв густа како црна смола.
Крв незаситна и искомски жедна.
Има една стара крв, црна и гола.

Лежи она и рие како крт.
Оди од праг до праг, рие низ свеста.
Непогрешно и неизбежно како смрт
ги исполнува сите празнини и места.

Има долу тешка една крв,
една крв што секогаш вели:
следи ме покорно, следи ме прв,
никогаш од мене не се дели.

Има долу една страшна крв,
пострашна и од заканата.
Има долу една таква тешка крв
од древноста чиниш останата.

Tam spodaj je težka kri

Tam spodaj je težka kri,
ko da pradavnina jo hrani.
Vročih megla na tem vrhu še mar ji ni.
Prekleta leži kot krasta na rani.

Tam spodaj je težka kri. Da, kri.
Kri, gosta kot črna smola.
Nenasitna, polna pradavne soli.
Da, stara kri, črna in gola.

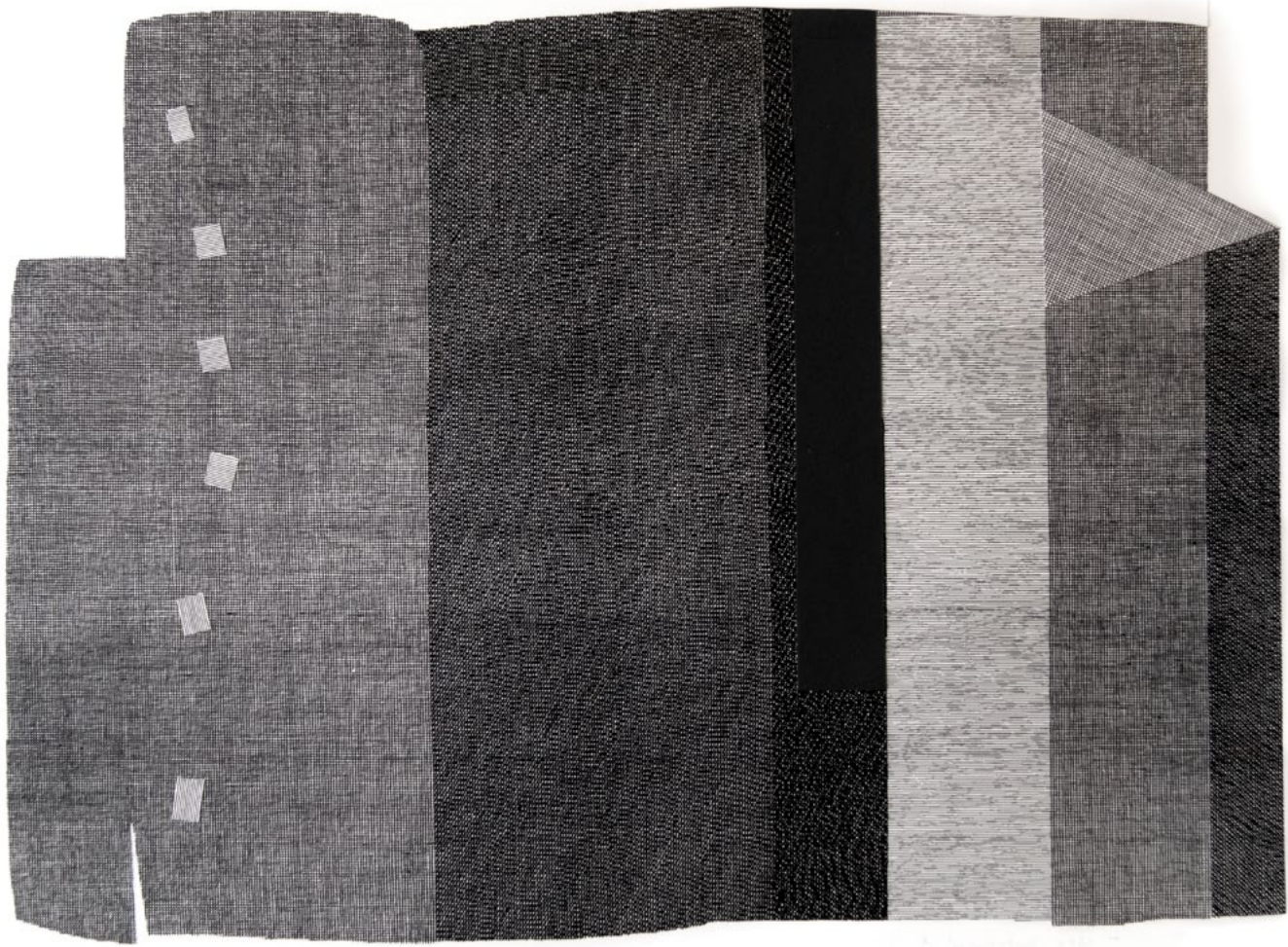
Leži in rije kot krt.
Od praga do praga gre, skozi zavest rine.
Nezmotljiva, neizbežna kot smrt
vse napolnjuje praznine.

Tam spodaj je težka kri,
kri, ki nenehno veleva:
sledí pokorno in pravi mi,
nikoli narazen ne sme va.

Tam spodaj je strašna kri,
še v grožnji ni take ostrine.
Tam spodaj je takšna težka kri,
kot bila bi iz pradavnine.

Boge Dimovski, brez naslova, akril na platnu, 100 x 70 cm, 2010

Boge Dimovski, brez naslova, sitotisk, 50 x 70 cm, 1981

Небиднина

1.

Патував долго, патував цела вечност
од мене до твојата небиднина.
Низ пожари патував, низ урнатини,
низ пепелишта.
По жега, по суша, по невиделина.
Се хранев со лебот на твојата убавина,
пиев од грлото на твојата песна.

Не гледај ги овие црни суводолици
што го параат моето лице –
ми ги подари лицето на земјата.
Не гледај ги овие нерамнини врз плеките –
ми ги донесе умората на ридјето.
Погледај во овие раце –
два огна,
две реки
темно чекање.
Погледај во овие дланки –
две полиња,
две суши
глуво лелекање.

Патував долго, патував цела вечност
од тебе до мојата небиднина.

2.

А сè се случи една ноќ,
ноќ стебла,
ноќ лисје,
ноќ студен ров.
Паднав, потонав во високи треви,
во треви и густа мов.

Nebivanje

1.

Hodil sem dolgo, celo večnost sem hodil
od sebe do tvojega nebivanja.
Po požarih sem hodil, po ruševinah,
po pogoriščih.
Po pripeki, po suši, po temotnosti.
Hranil sem se s kruhom tvoje žalosti,
napajal sem se iz grla tvoje pesmi.

Ne glej črnih suhih brazd,
ki parajo moj obraz –
podaril mi jih je obraz zemlje.
Ne glej ukrivljenosti pleč –
prinesla jih je utrujenost hribovja.
Poglej te roke –
dva ognja,
dve reki,
temno čakanje.
Poglej te dlani –
dve polji,
dve suši,
gluho tarnanje.

Hodil sem dolgo, celo večnost sem hodil
od tebe do mojega nebivanja.

2.

A vse se je zgodilo neko noč,
noč drevja,
noč listja,
noč mrzlega rova.
Potonil sem v visoke trave,
v trave in gosto mahovje.

Се случи тоа една ноќ
вистинито и неvistинито
налик на старинска приказна
закопана длабоко во свеста.
Ти дојде и ме однесе како глува поплава,
како матица од подземни места.

И сега сам,
пред овој рид од болка и човештина
на патишта што не ги знам
завивам раскинат од глад и пцости.
Ти дојде како црна вода на болештина
со која се болува довек
од сите проклетства и злости.

3.
Водо непросирна, водо црна,
ти што откинуваш секој ден
по еден никнат цвет
од каменот на моето чело
и го фрлаш во мрачни бездни
под леката лушпа на своето тело,
водо непросирна, водо црна,
кој ти го даде тој облик
на таа мисла прекрасна и страшна
што го обвива моето срце
како стебло млада срна,
кој ти го даде тоа име
водо непросирна, водо црна.

Кој тоа невидлив во мене седи
и пали таен оган,
кој ѝ го руши на крвта сидот,
кој ми го краде слухот,
кој одзема видот,
кој пласт врз пласје неуморен реди,

Zgodilo se je neko noč,
resnično in neresnično,
starodavni pravlјici podobno,
zakopani v globoko podzavest.
Prišla si in me odnesla kot gluha poplava,
kot stržen iz podzemnih mest.

In zdaj sam
pred hribom gorja in človečnosti
na poteh, ki jih ne poznam,
zavijam, raztrgan od gladu in prostaškosti.
Prišla si kot črna voda hude bolezni,
za katero se večno zboleva
od vseh prekletstev in škodoželјnosti.

3.
Voda neprozorna, voda črna,
ki vsak dan utrgaš
po en razprt cvet
s kamna mojega čela
in ga vržeš v mračna brezna
pod tanko lupino svojega telesa,
voda neprozorna, voda črna,
kdo ti je dal to obliko
te misli prekrasne in strašne,
ki ovija moje srce
kot drevo mlada srna,
kdo ti je dal to ime,
voda neprozorna, voda črna?

Kdo je ta, ki neviden v meni sedi
in prižiga ogenj skrivnostni,
kdo podira krvi zid,
kdo mi kraде sluh,
kdo odvzema vid,
kdo plast na plast neutrudno plasti,

кој тоа невидлив во мене седи.

4.

Стебло што самееш на ридот,
мако во ровка земја,
кој ти ги даде моите очи
што зреат во сонот на твоите лисје.
Погледу зелен, зелено вишнеење,
кој нè осуди на исто бдеење.
Стебло што самееш на ридот,
мако во ровка земја,
од каде твоите длабини во мене,
од каде ти во мојата крв.
Кој ги избриша со рака лесна
сите далечини,
сите близини,
кој ни ја досуди таа небиднина
да бидам стебло, да бидеш песна.

5.

Жено непозната, жено мудра,
ти што минуваш секогаш спокојна
крај овој прозор на темнината
глува за лелекот,
слепа за очајот,
од каде тоа лажно спокојство,
од каде во тебе мојата крв.
Жено, те чував како тешка тајна
што ќе ја откријам само оној ден
кога ќе се јави зазбивнато крвта
во час на страшна тишина
за смела последна реч,
светла како вишина,
остра како меч.

kdo je ta, ki neviden v meni sedi?

4.

Drevo, ki samevaš na hribu,
gorje v prhki zemlji,
kdo ti je dal moje oči,
ki zore v snu tvojega listja?
Pogled zelêni, zeleno vzpenjanje,
kdo naju je obsodil na isto bedenje?
Drevo, ki samevaš na hribu,
gorje v prhki zemlji,
od kod v meni tvoje globine,
od kod ti v moji krvi?
Kdo je izbrisal z lahko rokó
vse daljine,
vse bližine,
kdo nama je dosodil to nebivanje:
tebi biti pesem, meni biti drevo?

5.

Žena neznana, žena modra,
ki greš vselej mirna
mimo tega okna temine,
gluha za tarnanje,
slepa za obup,
od kod ta lažni mir,
od kod v tebi moja kri?
Žena, varoval sem te kot težko skrivnost,
ki jo bom razkril le tistega dne,
ko se pojavi zasopla kri,
ko nastopi strašna tišina
za smelo poslednjo besedo,
svetlo kot višina,
ostro kot meč.

Од каде во тебе
мојата крв, жено.
Патував долго, патував цела вечност
од нас до нашата небиднина.

Od kod v tebi
moja kri, ženska?
Hodil sem dolgo, celo večnost sem hodil
od naju do najinega nebivanja.

Ацо Шопов: *Небиднина*. Скопје: Кочо Рацин, 1963.

Prevedla Namita Subiotto
(Pesem prevedel tudi Ivan Minatti (kot Brezupnost) v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.)

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica, 21 x 29,7 cm, 1992

Песната и годините

Твоите години и моите години –
два брега,
два камена,
две небиднини.

Твоите години и моите години –
твоите години во мојата мака,
моите години во твоето срце.

Да си благословена најнепозната песно.
Нè изедначуваш во мудроста,
нè израмнуваш во годините.
Да си благословена небиднино
во времето што не знае стареење.

Твоите години и моите години –
наши години.

Ти одиш чекор по чекор,
мака по мака
низ моите години,
јас одам чекор по чекор,
мака по мака
низ твоите години.
Нема крај и нема изодување.

Ти си во моето непостоење,
јас во заговорот на твоите соништа.

Да си благословено време
што остануваш исто,
а ние те даруваме со нашите очи
вчера од земја,
денес од небо,
утре од земја и небо.

Pesem in leta

Tvoja leta in moja leta –
dva bregova,
dva kamna,
dve nebivanji.

Tvoja leta in moja leta –
tvoja leta v mojem trpljenju,
moja leta v tvojem srcu.

Blagoslovljena bodi najbolj neznana pesem.
Izenačuješ naju v modrosti,
izravnavaš naju v letih.
Blagoslovljeno bodi nebivanje
v času, ki ne ve za staranje.

Tvoja leta in moja leta –
najina leta.

Ti hodiš korak za korakom,
s trpljenjem za trpljenjem
skozi moja leta,
jaz hodim korak za korakom,
s trpljenjem za trpljenjem
skozi tvoja leta.
Ni kraja in ni konca temu korakanju.

Ti si v mojem neobstajanju,
jaz v zaroti tvojih sanj.

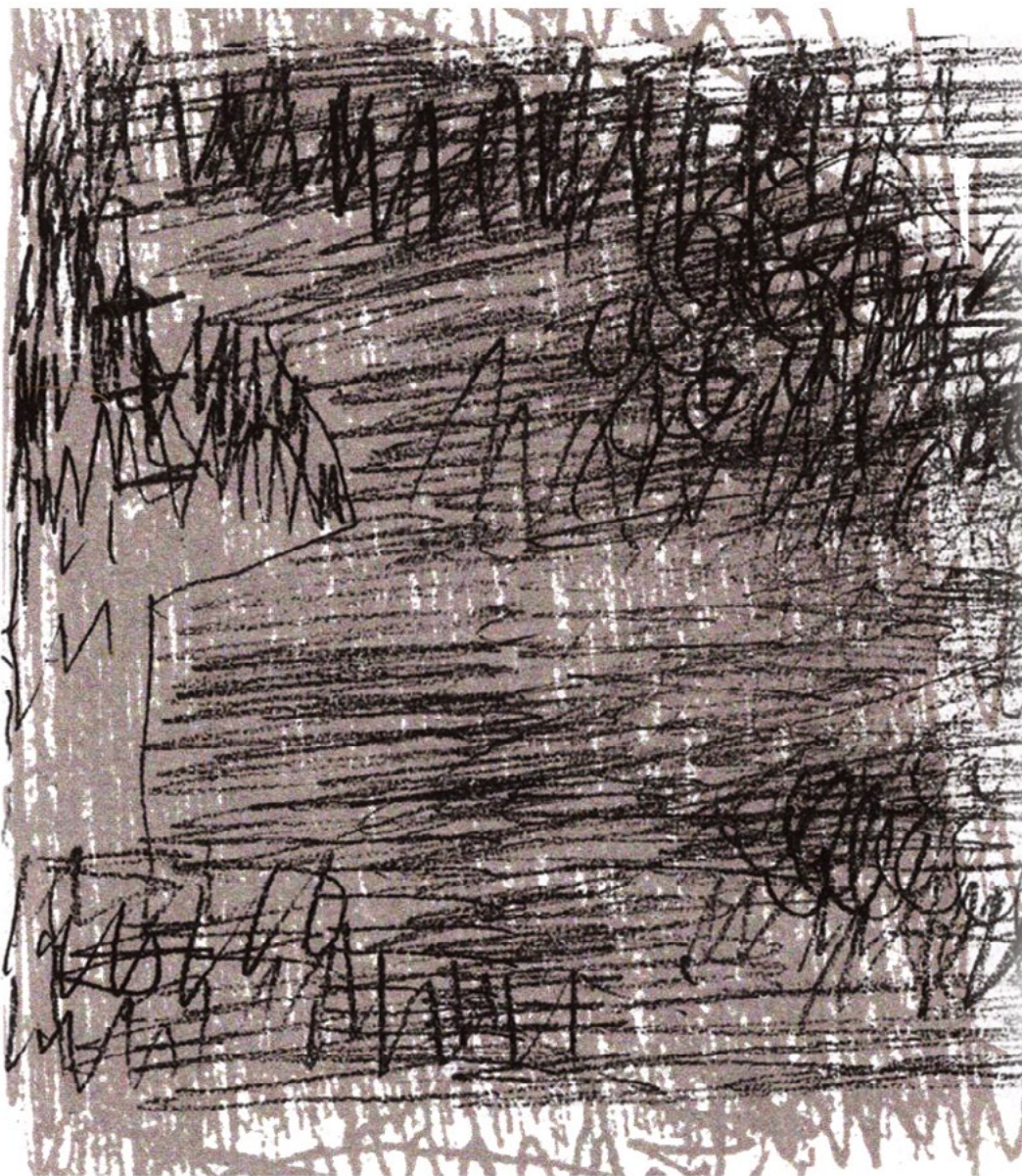
Blagoslovljen bodi čas,
ki ostajaš eden in isti,
midva pa ti darujeva najine oči,
včeraj z zemlje,
danes z neba,
jutri z zemlje in neba.

Да си благословена најнеслутена песно
што нè изедначуваш во мудроста,
што нè израмнуваш во годините.

Твоите години и моите години –
два брега,
два камена,
две небиднини.

Blagoslovljena bodi najmanj slutena pesem,
ki izenačuješ naju v modrosti,
ki izravnavаш naju v letih.

Tvoja leta in moja leta –
dva bregova,
dva kamna,
dve nebivanji.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2018

Тажачка од онаа страна на ЖИВОТОТ

Се искачив над врвот од болот.
Човек сум. А што е човек?
Пред мене празнина, зад мене празнина.
Празнина што сама се пали.

Од онаа страна на животот,
жив распнат со слепи јазли.
Се искачив над врвот од болот.
Тој ден. Црнден. По црни скали.

Се искачив над врвот од болот.
Од онаа страна на животот
од онаа страна на себе си,
на сè неизговорено,
сè што е недогорено,
од онаа страна на водата,
од онаа страна на врукотот,
од онаа страна на коренот.

Стопи се грутко, истечи водо,
прелеј се чашо лелејска
за сите градови во овој град,
за сите црнини во оваа црнина.
Кажете кого да обвинувам.
Кого да жалам, кажете!
О дете што те нема —
мојата црнина твоја прегрнина.

Мојата црнина твоја прегрнина,
твојата темнина моја подземнина.
Земјо олелио, земјо пустелио,
од мртов плач израсната
земјо обрни се, земјо разгрни се.

Žalostinka z onkraj življenja

Povzpel sem se nad vrh bolečine.
Človek sem. Kaj pa je človek?
Pred menoj praznina, za menoj praznina.
Praznina, ki sama se vnema.

Onkraj življenja,
živ razpet s slepimi vozli.
Povzpel sem se nad vrh bolečine.
Tisti dan. Črndan. Po črnih stopnicah.

Povzpel sem se nad vrh bolečine.
Onkraj življenja,
onkraj sebe,
vsega neizrečenega,
vsega nedogorelega,
onkraj vode,
onkraj vrtinca,
onkraj korenin.

Stopi se, kepa, naj izteče voda,
prelij se, čaša jokava,
za vsa mesta tega mesta,
za vse črnine v tej črnini.
Povejte, koga naj obsojam.
Koga naj pomilujem, povejte!
O, dete, ki te ni —
moja črnina tvoja prekrivnina.

Moja črnina tvoja prekrivnina,
tvoja temina moja podzemnina.
Zemlja, jejhata, zemlja pusta vsa,
iz mrtvega joka zrasla, eja,
zemlja, ozri se, zemlja odpri se.

Земи ја оваа зеница
земи ја оваа пшеница
на твоја дланка згасната.

Земи ме, земјо, или врати ме,
врати ме подолу од овој врв,
подолу од онаа страна на животот,
човечки сили дај ми пак.
О земјо, на земја врати ме.
Човек сум, човек да страдам,
да најдам камен жив да се вградам
на некој мост во некој лак.

Vzemi to zenico,
vzemi to pšenico,
na tvoji dlani ugaslo.

Vzemi me, zemlja, ali vrni me,
vrni me pod ta vrh,
pod to stran življenja,
človeško moč mi povrni.
O, zemlja, vrni me.
Človek sem, kot človek naj trpim,
naj najdem kamen in živ se vzdiam
v neki most, v neki obok.

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica in akvatinta, 24 x 24 cm, 2001

Ако ти недостасува светлина

Ако ти недостасува светлина
земај ме.

Ноќ да сум ноќ ќе изгорам
ќе те разденам.

Ако и љубов ти недостасува
земај ме.

Црнките на ноќта ќе ги ископам
свезда да се огледаш, да огрееш.

Ако ти недостасува омраза
и тогаш земај ме.

Пекол ми вие под срце
пекол вековиште.

Ако ти недостасува светлина
земај ме.

Ако пак јас ти недостасувам
што сум ти!

Без да те гледам во недоглед
без да изгорам.

Ќе ти primanjkuje svetlobe

Ќе ти primanjkuje svetlobe
vzemi me.

Ќе bi bil noќ vnel bi noќ
in te razdanił.

Ќе ti tudi ljubezni primanjkuje
vzemi me.

Ќrne zenice noќi izkljujem
da se zazrcališ v zvezdi, da zažariš.

Ќе ti primanjkuje sovraštva
tudi tedaj me vzemi
Pekel zavija pod mojim srcem
pekel cel vek.

Ќе ti primanjkuje svetlobe
vzemi me.

Ќе pa ti primanjkujem jaz
kaj sem ti!
Ne da bi te gledal v nedogled
ne da bi pogorel.

Boge Dimovski, brez naslova,
kolaž, 29 x 42 cm, 2014

Невреме

Како ме носи реката, како ме фрла
од едно до друго езеро, од една до друга жед.
Најсудбоносно пеат рибите со неми грла,
Тие што вечно кружат ко воден сончоглед.

Слези долу по скалите на оваа кула,
распретај ја жарта под крилата на водната птица
бранот на најмалиот цвет сите векови таму ги лула
и талка огромни сеништа од некои дамнешни лица.

Рика утробата, ко густо небо секавица ја кине,
светот се корне, пукаат старите оски,
и сè се урива, сè пропаѓа и гине
пред срните на бранот како пред расцутени боски.

Плачи водо, завивај утробо, завивај кугло запалена.
Времето невреме вистинско е време.
Под тебе земјата лежи од умора премалена
и црн коњаник иде плодот да си го земе.

Ацо Шопов: *Гледач во пепелта*. Скопје: Македонска книга, 1970.

Neurje

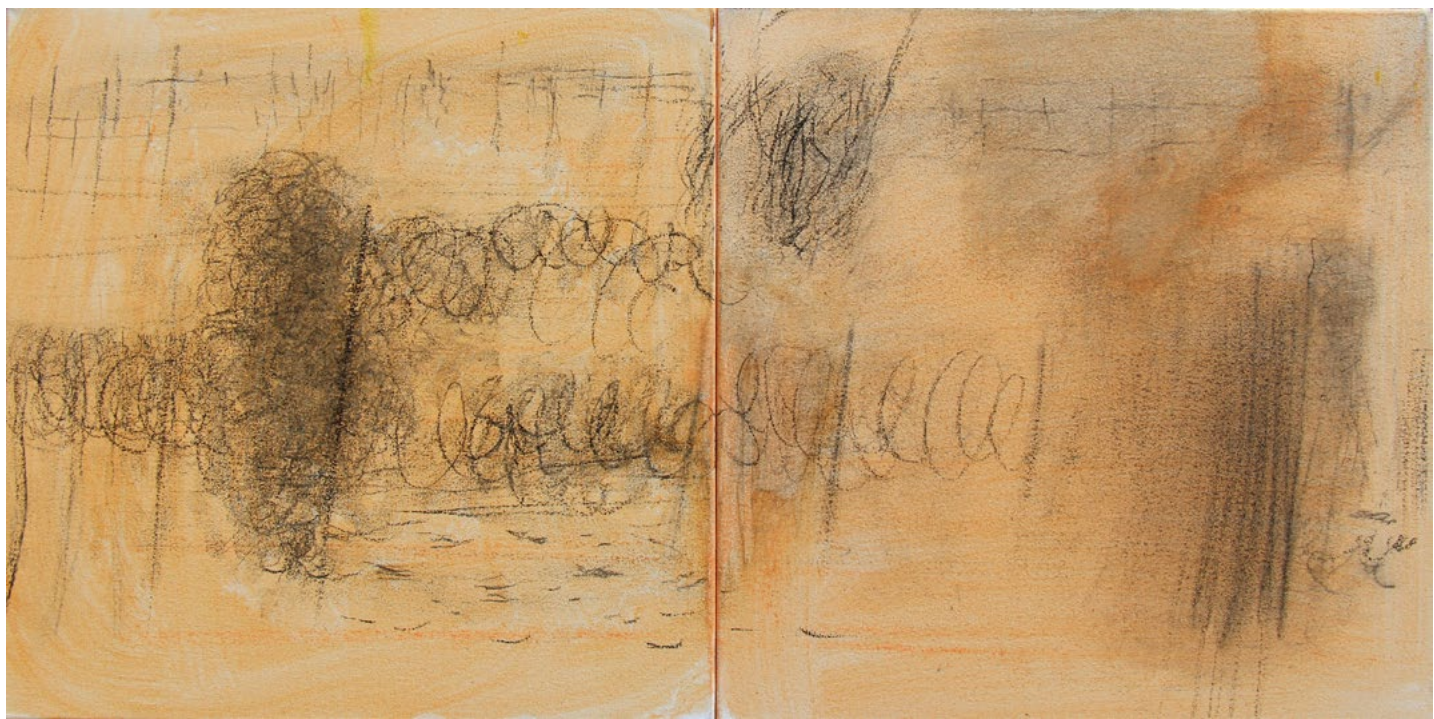
Kako me nosi reka, kako me premetava
iz ene v drugo žejo, iz enega v drugo jezerce.
Ribe z nemimi grli pojejo, kot se usoda poigrava,
tiste, ki večno krožijo kot vodne sončnice.

Spusti se po stopnicah te trdnjave,
pod krili vodne ptice žerjavico razprostri,
kot val najmanjšega cveta zaziblji vse čase,
tam postopajo ogromne prikazni nekih nekdanjih ljudi.

Trebuh rika, strela ga preseka kot gosto nebo,
svet se para, pokajo stare gredi,
in vse razpadlo, propadlo in umrlo bo,
kot pred razbohotenimi dojkami pred srnami val se redi.

Joči, voda, tuli, trebuh, tuli, krogla goreča.
Ura neurja je prava ura.
Pod teboj leži zemlja od utrujenosti izgorela
in črni jezdec prihaja, da si prisvoji sad.

Prevedla Maja Kovač

Boge Dimovski, brez naslova, oglje in akril na platnu, diptih 80 x 40 cm, 2020

Ноќен извор

Загледан
во ноќен извор
како во урочен лик,
што најде
што откри,
какви огнови стопи,
па не чу
како паѓа птицата
од сопствен крик
или од темјан на вода
смртно што ја опи.

Загледан
во тоа огледало
срцето што ти го скова
во какви длабини слезе,
од која вода се напи,
дали те зароби звукот
на магија нова,
во мртво море
од камен луд ли стапи,
па сега
во ноќен извор
како во своја слика
го бараш
оној летач сурово
што ќе ти суди.

И нити гледаш нешто
ни слушаш
како те вика
славејот
во крвта твоја
пеколот што го буди.

Ацо Шопов: *Гледач во пепелта*. Скопје: Македонска книга, 1970.

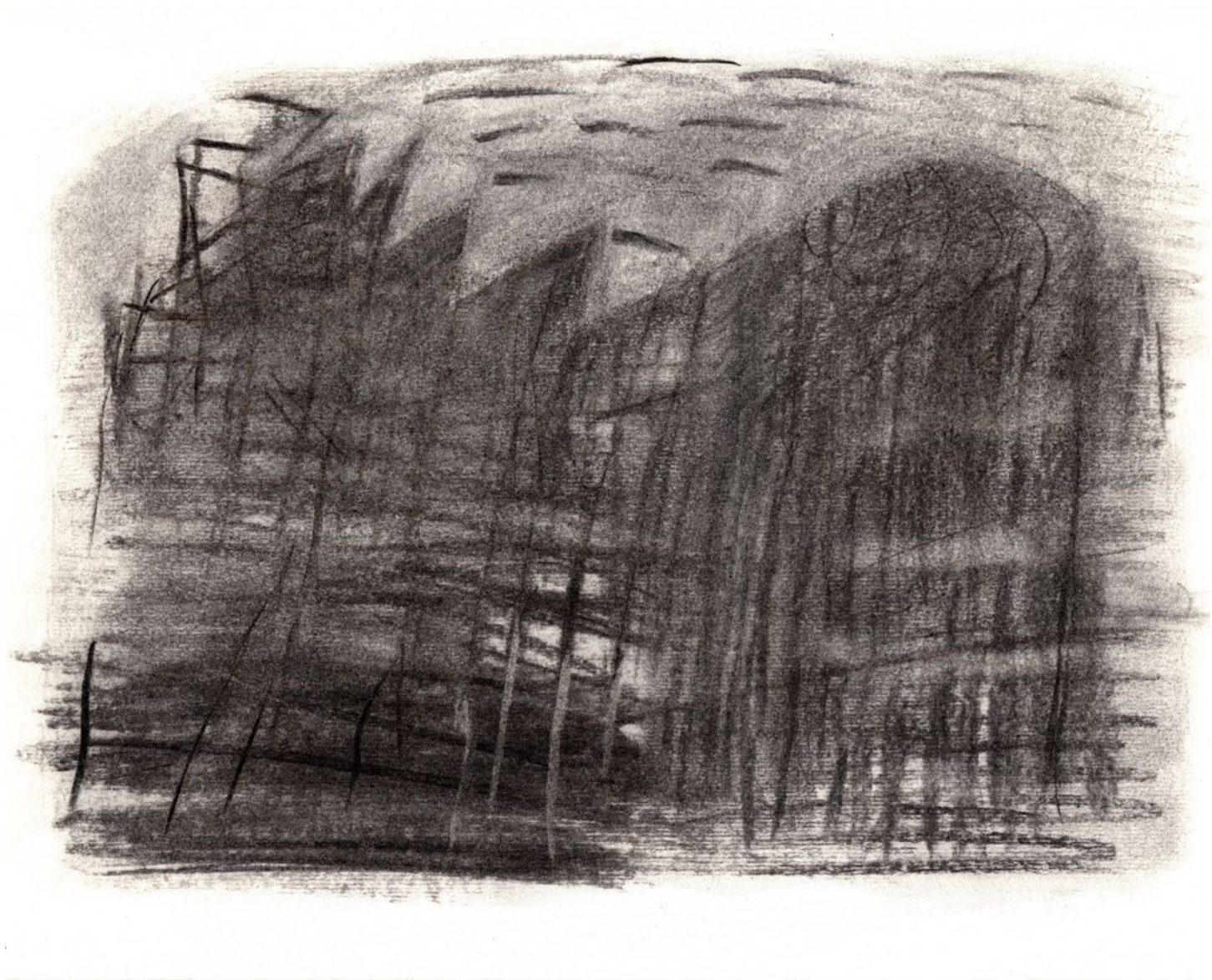
Noćni izvir

Zagledan
v noćni izvir
kot v uroćen lik,
kaj si našel,
kaj si odkril,
kakšne ognje stopil
in nisi slišal,
kako pada ptica
zaradi lastnega krika
ali zaradi kadila nad vodo,
ki jo je na smrt opilo.

Zagledan
v to ogledalo,
ki ga je zate skovalo srce,
v kakšne globočine si zašel,
katere vode si se napil,
mar te je zajel zvok
čarovnije nove,
v mrtvem morju
si sestopil s kamna zaveze
in zdaj
v noćnem izviru
kot v svoji podobi
iščeš
tistega, ki leta,
ki bi ti surovo sodil.

In niti ne vidiš nič
niti ne slišiš,
kako te kliče
slavček
v tvoji krvi,
ki prebuja pekel.

Prevedla Maja Kovač

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 42 x 29,5 cm, 2005

Август

Лежам под стеблото на ноќта, во август што умира и пее
со цвет од пепел на згасната гроза.
Од челото како од црница набабрува и ми зрее
од гроздови свездената лоза.

Лежам во ноќта на август за земја прикован со теме.
Дали ќе додржат, дали ќе ме запрат
овие неуморни војни од билје и семе,
од треви, корени и папрат.

Лежи и чекај тука. Неподвижен, карпосан лежи,
што ако ноќта те пие, што ако ветар те шиба.
Рибарите на твојот поглед плетат невидливи мрежи,
во бездната на твоето чекање сонува златна риба.

Лежам и знам, август е и сè се мени.
Златните зрна на гроздот ко едри зеници гаснат.
Темното полноќно сонце патува кон својот зенит.
А јас останувам заробен во треви и со папрат сраснат.

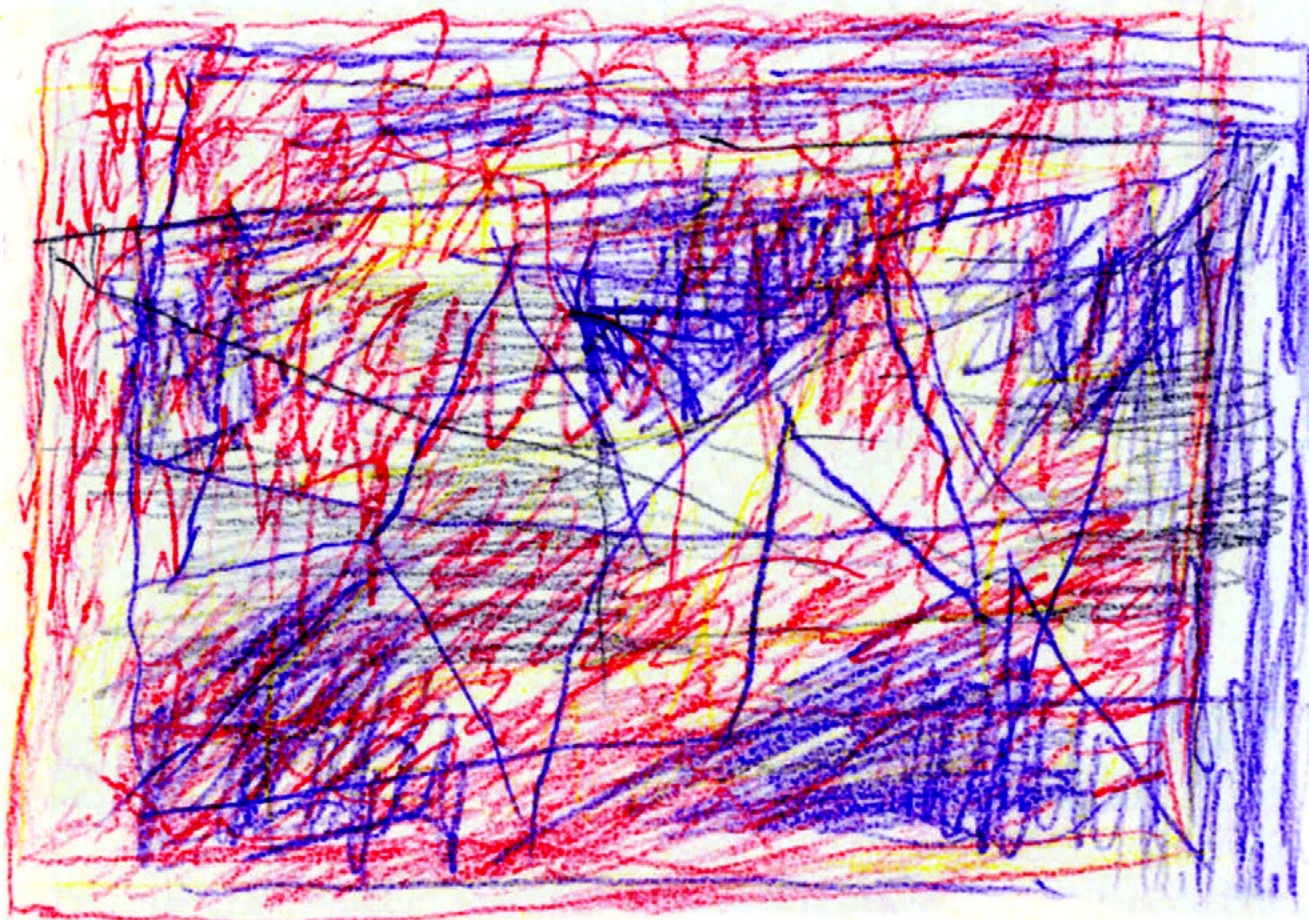
Avgust

Ležim pod deblom noči, v avgustu,
ki umira in žvrgoli
s cvetom iz pepela, pogorela je groza.
Na čelu kot iz črnice nabreka in zori
v grozdih moja zvezdnata loza.

Ležim v avgustovski noči prikovan k tlom s temenom.
Ali bodo zdržali, ali me bodo ustavili na poti
ti neumorni vojščaki z bilkami in semeni
trav, korenik in praproti.

Lezi in čakaj tu. Negiben, okamnjen ležeš,
pa kaj, če te noč srka, pa kaj, če te veter podi.
Ribiči tvojega pogleda pletejo nevidne mreže,
v breznu tvojega čakanja sanja zlata riba.

Ležim in vem, avgust je in vse se spremeni.
Zlate jagode grozda kot jedre zenice ugašajo.
Temno polnočno sonce potuje, da doseže svoj zenit.
Jaz pa ostajam ujet v travah in praproti me preraščajo.

Boge Dimovski, brez naslova, digitala grafika, 21 x 29,5 cm, 2012

Црно сонце

1.

Ни исток имаш, црно сонце, ни имаш запад,
ни небо за молитва ни земја за напад.

И секој што ќе посака да ти се напие од сјајот
изгнаник е од пеколот и изгнаник од рајот.

Тревите се веднат, дрвјето трчаат боси
пред твојот цвет што гори и црна пепел носи.

Црно сонце, птицо преправена во свезда,
кој мисли дека те сфатил не знае што е бездна.

Црно сонце, црно без исток и запад,
црно сонце за жедни на брегот што ќе стапат.

2.

Од која незнајна земја, како долета тука
о црно сонце, птицо во живо дрво што клука.

Кој маѓесник те прати, со каква тајна сила
суницо над триста Волги и преку триста Нила.

Каков е тој небесен појас, таа шарена лента
од сите темни галаксии па до нас – два континента.

Зар да те истрадам сега пред да знам како се страда,
пред да те видам како вселенска барикада.

О црно сонце, песно, о кој ли тоа те става
на плеќи да те носам место својата глава.

3.

Каде ме водиш сега, која ли пештера глува
сè што ќе биде наше ќе знае да го чува.

Črno sonce

1

Ne vzhod ni dan ti, črno sonce, ne zapad,
brez neba za molitve si, brez zemlje za napad.

In vsakdo, ki bi rad napil se tvojega sijaja,
pregnanec hkrati iz pekla je in iz raja.

Trave polegajo in bosa tečejo drevesa
pred tvojim cvetom, ki gori in črn pepel potresa.

O črno sonce, zvezda v ptico preoblikovana,
kdor misli, da pozna te, si kot brezno mu neznana.

O črno sonce, črno, vzhodu in zahodu tuje,
prečrno zanj, ki z brega žejen pogleduje.

2

Kako in iz katere si dežele tuje sem prispelo,
o črno sonce, ptica trkajoča ob drevo vzbrstelo.

Kateri čudodelec, s kakšno te skrivnostno silo
pospremlja mavrica nad tristo Volgami, čez tristo Nilov.

Kakšen je pas nebeški, pisana ta lenta
od vseh galaksij temnih in do nas – dva kontinenta.

Naj te izmučim prej, kot zvem, kaj pravi se trpeti,
še preden mi te kot vesoljsko barikado je uzreti.

O črno sonce, pesem, reci mi, čigave
roke so krive, da na plečih nosim te namesto glave?

3

Kam vodiš me sedaj, katera gluha bo votlina
obvarovati znala to, kar naša bo lastnina.

Свездите гледаат во нас, а свездите се слепи.
Ние сме само на светот како две сраснати крепи.

Кој тоа над нас стои, кој тоа над нас сида
за да нè закопа живи во мртва пирамида.

О песно, земјо, жено, о живот и смрт ведно
сè што ми носиш денес, сам ќе го испијам жедно.

Ни исток имаш, црно сонце, ни имаш запад.
Попусто те молам со молитва за напад.

Glej, zvezde zrejo v nas, a zvezd oči so v mreni,
midva na svetu sva samo kot dve prirasli steni.

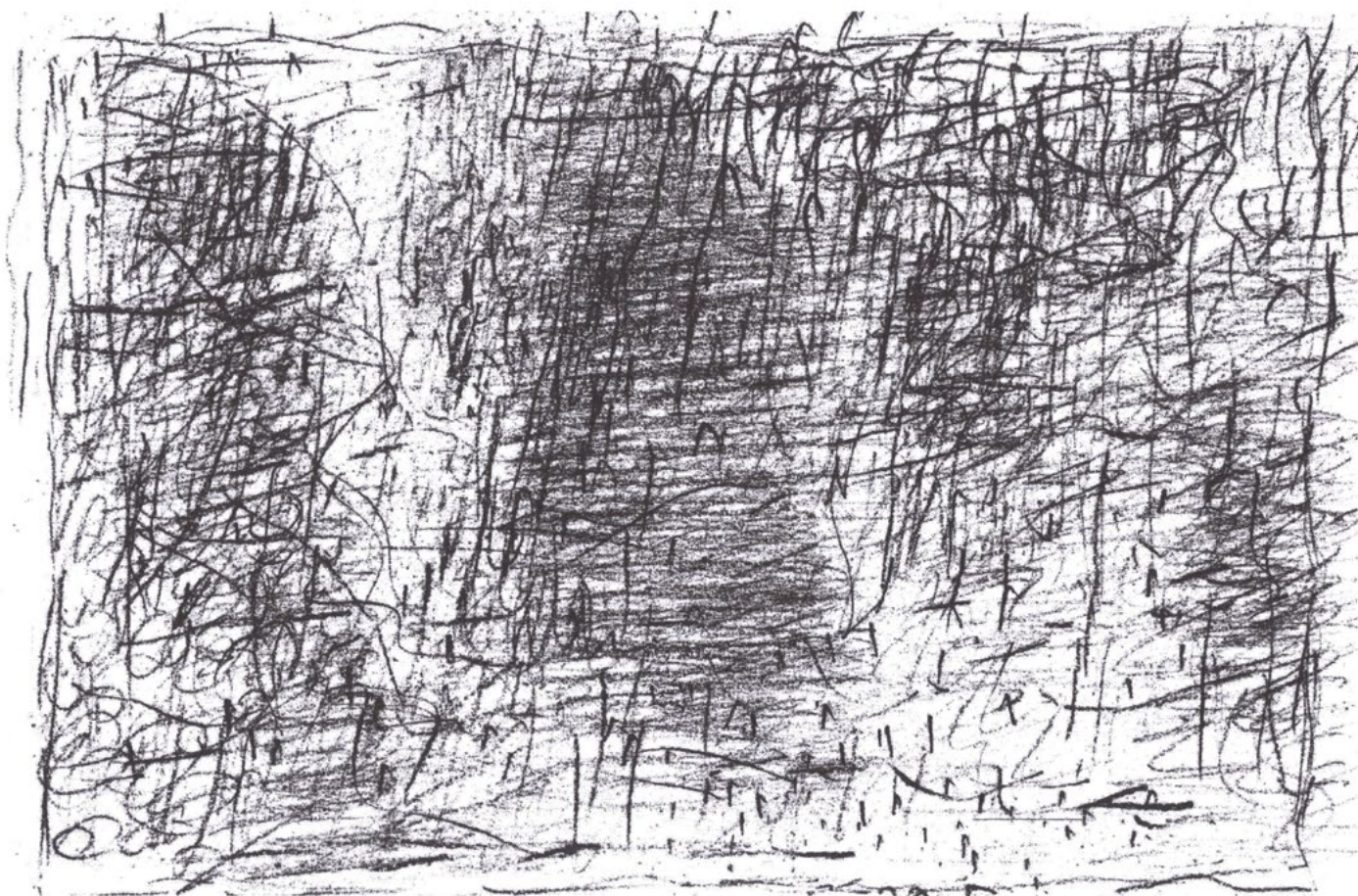
Le kdo stoji med nama, kdo nad nama zida,
da naju živa pod seboj zakoplje mrtva piramida.

O pesem, zemlja, žena, o življenje s smrtnim sijem,
vse, kar mi danes daješ, žejen sam izpijem.

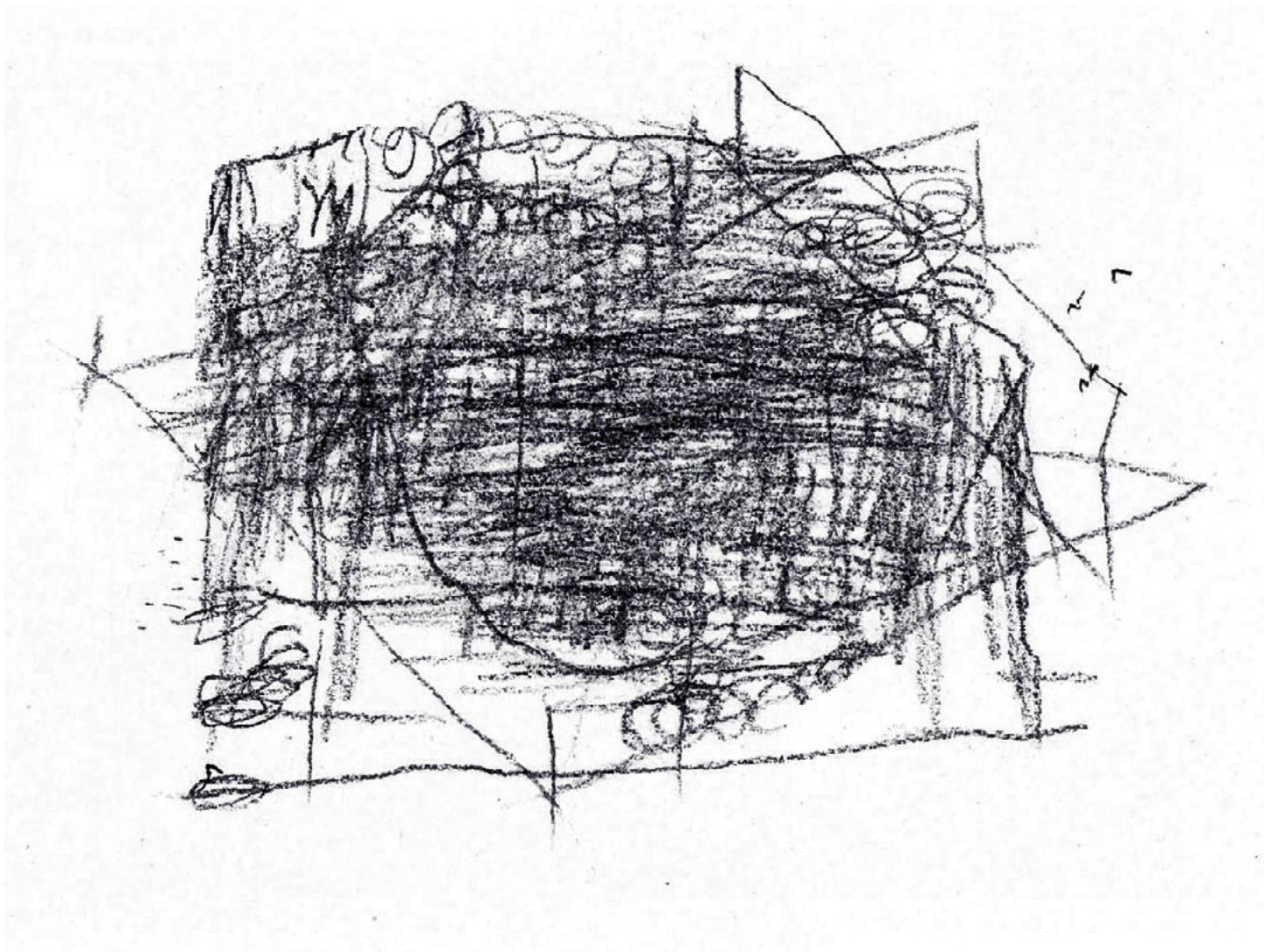
Ne vzhod ni dan ti, črno sonce, ne zapad,
zaman z molitvijo rotim te za napad.

Ацо Шопов: *Гледач во пепелта*. Скопје: Македонска книга, 1970.

Prevedel Jože Šmit v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,5 x 42 cm, 2020

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2012

Ноќ над езерото крај манастирот

Езерото секна, истече со видот.
Водата се врати во фреска на ѕидот.

Лежиме во дното на котлина празна.
Ти си сè што имам: награда и казна.

Расцутува ноќта како црно лале.
Ти личиш на црква сред карпи, на кале.

Па ги гледам само двете твои свона,
две школки во мрежа, два кошмарни сонa.

Како црно лале цути ноќта црна.
На врв бели свона две бакарни зрна.

Свони, свони, свони, со подземен реџ.
Фатени сме, песно, во првиот грев.

Истечува огнот, истечува видот.
Скаменета везба во фреска на ѕидот.

Noč ob samostanu nad jezerom

Jezero usiha, izmika se vidu.
Voda se vrača v fresko na zidu.

Leživa v kotanji, zemlja dišeča.
Ti si vse, kar imam: bolečina in sreča.

Razcveta se noč kot črni tulipani.
Ti si kot stolp, kot cerkev na skali.

In samo gledam tvoja dva zvona,
dve školjki v mreži, dva vročična sna.

Cveti črna noč kot tulipani črni.
Na vrhu zvonov belih dve bakreni zrne.

Zvoni, zvoni, zvoni s podzemnim odmevom.
Zlila sva se, pesem, s prvim grehom.

Ugaša ogenj, izmika se vidu.
Okamnela čipka v freski na zidu.

Boge Dimovski, brez naslova, risba z ogljem, 30 x 29 cm, 2010

Повлекување на огнот

Молчи огнот претворен во кора
под бучава на столетна гора.

Запленувач и жртва на пленот
на бел јарбол го качува денот.

Молчи огнот со исушен пламен
под езеро тврдо како камен.

Молчи огнот под бучава тмурна
и се вее ко пепел од урна.

Ацо Шопов: *Гледач во пепелта*. Скопје: Македонска книга, 1970.

Tleči ogenj

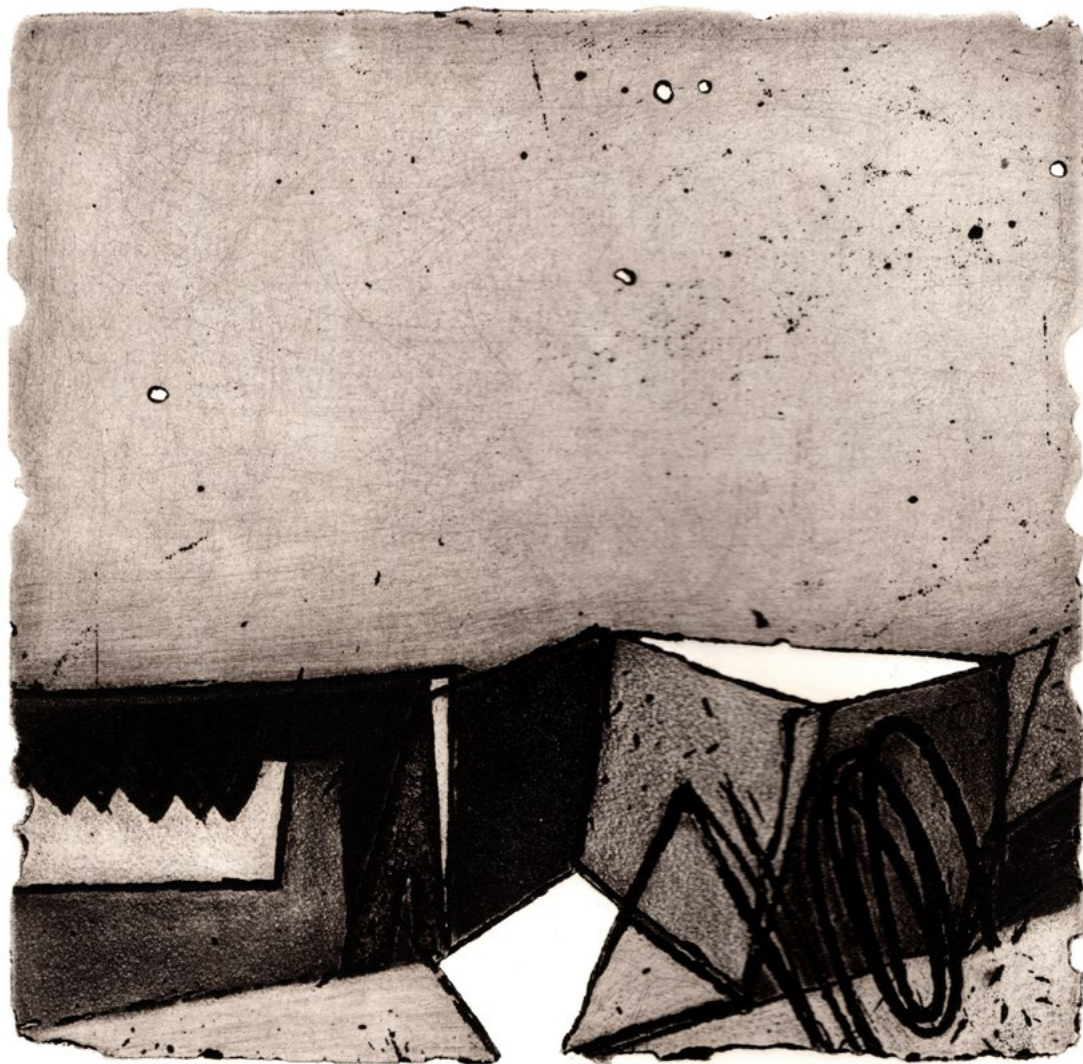
Molči ogenj, spremenjen v ogorek
pod bučanjem tisočletne gore.

Plenilec je in hkrati žrtev plena,
dan ga na jarbol bel pripenja.

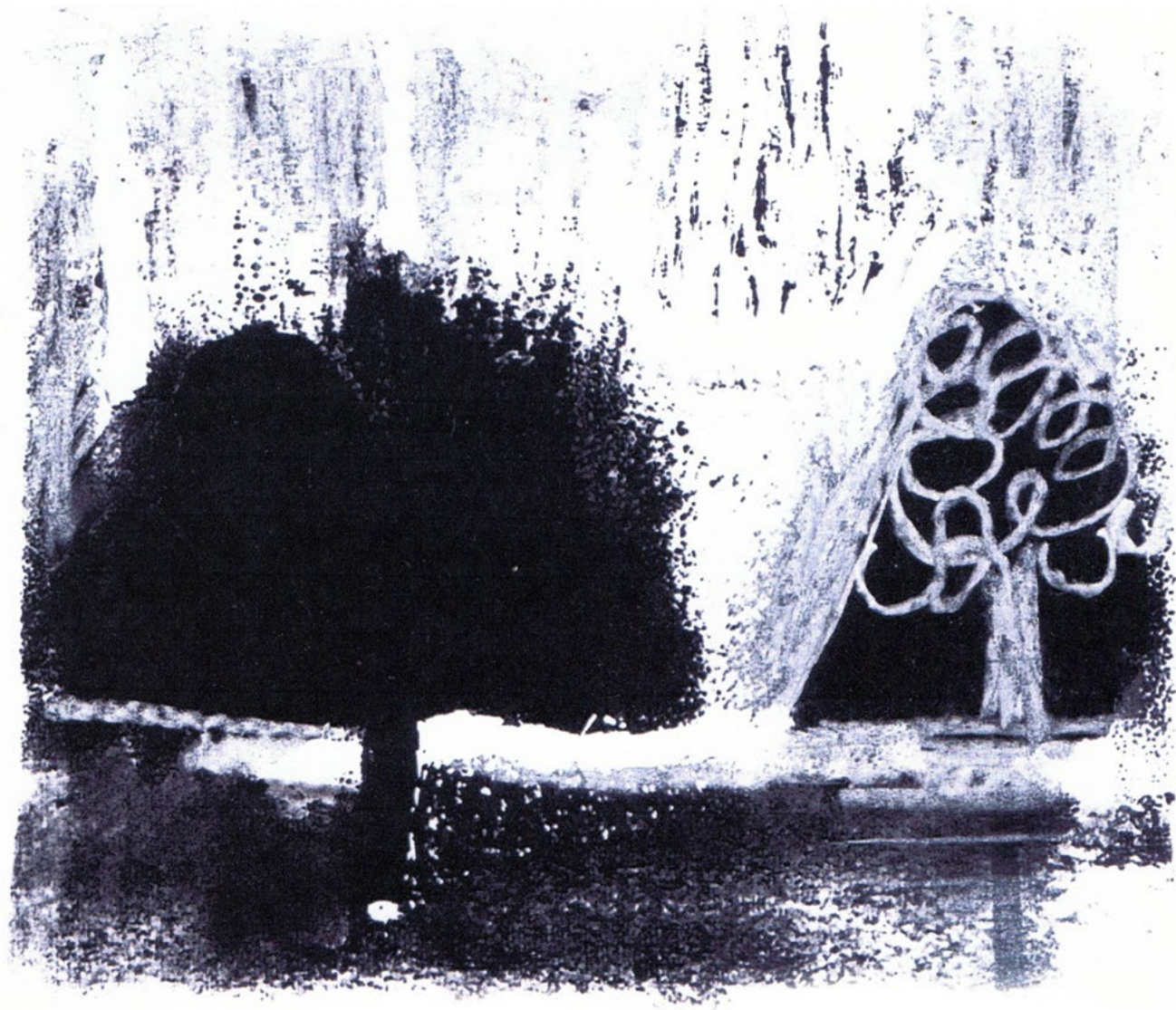
Molči ogenj, izsušen je plamen
pod jezerom trdim kakor kamen.

Molči ogenj sredi noči burne
in se vije kakor prah iz urne.

Prevedel Ivan Minatti v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*. Ur.
Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica in akvatinta, 22 x 22 cm, 1992

Boge Dimovski, brez naslova, mešana tehnika, 29,7 x 21 cm, 2000

Дрво на ридот = Drevo na hribu

Во сонот на црната жена

Телото твое црна маслина,
најтемна бронза, најдлабок звук,
звук од там-тамите на твоите претци, од нивните старински кори.
По небото на твоето тело заорува невидлив плуг
и од црните бразди
секавично изгреваат сите потопени зори.

Телото твое неуморен ритам,
крвоток на океанот,
светлина темна што ме води по патека опасна и тесна,
од детство што ме прогони,
од порано, уште од утробата мајчина,
од првите зачетоци, најнесвесните.
Сега разбираам зошто не успеав да ти испеам ни една песна
зашто самата си песна над песните.

Исплашен и страшен
стојам под небото на твоето тело
од твоите црни магии вџашен.
Ти ме разболуваш и ти ме лекуваш,
и ми велиш: јас сум твоја ноќ и твоја вечна луна,
биди спокоен, тука ќе векуваш,
мојот сон е пострашени од најстрашната буна.

Луно, црна луно,
од твоите магии вџашен
немам збор да ти противречи,
немам сила да ти се спротивстави.
Луно, црна буно,
незарасната, неизлечена рано,
неусетно паѓам и тонам во твојот сон
како афричко сонце во океанот.

V snu črne žene

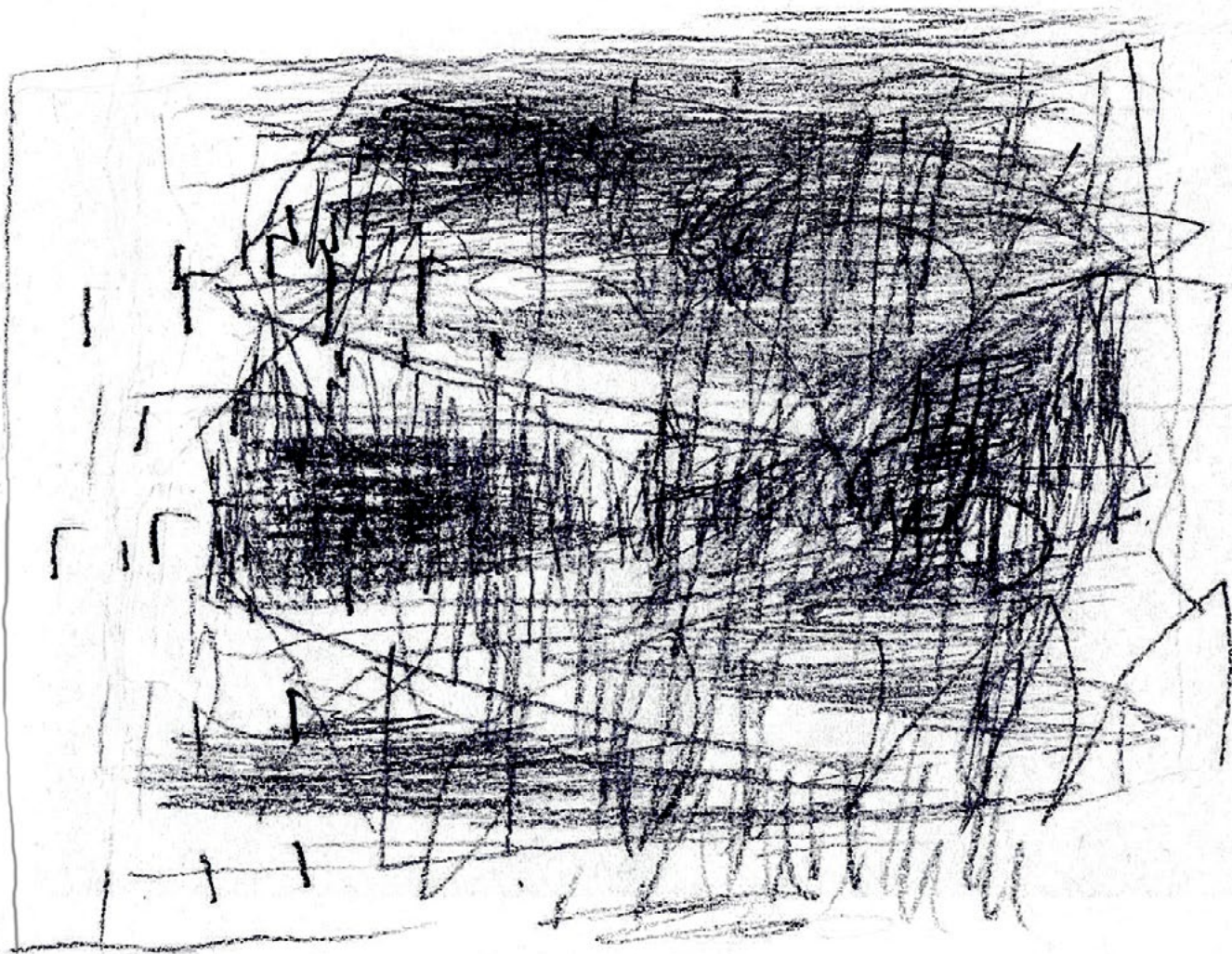
Telo je tvoje črna oljka,
najtemnejši bron, najgloblji zvok,
zvok tamtamov tvojih prednikov, njih starodavne kore.
Ko po nebu tvojega telesa nevidni plug zaorje,
iz črnih brazd
zablisnejo vse potopljene zore.

Telo je tvoje neumorni ritem,
krvotok oceana,
svetloba temna, ki me vodi po nevarni tesni,
od otroštva me preganja,
še od prej, od maternice,
od začetkov najbolj nezavednih.
Zdaj vem, zakaj nisem zmogel niti ene same pesmi ti zapeti,
saj ti sama si pesem pesmi.

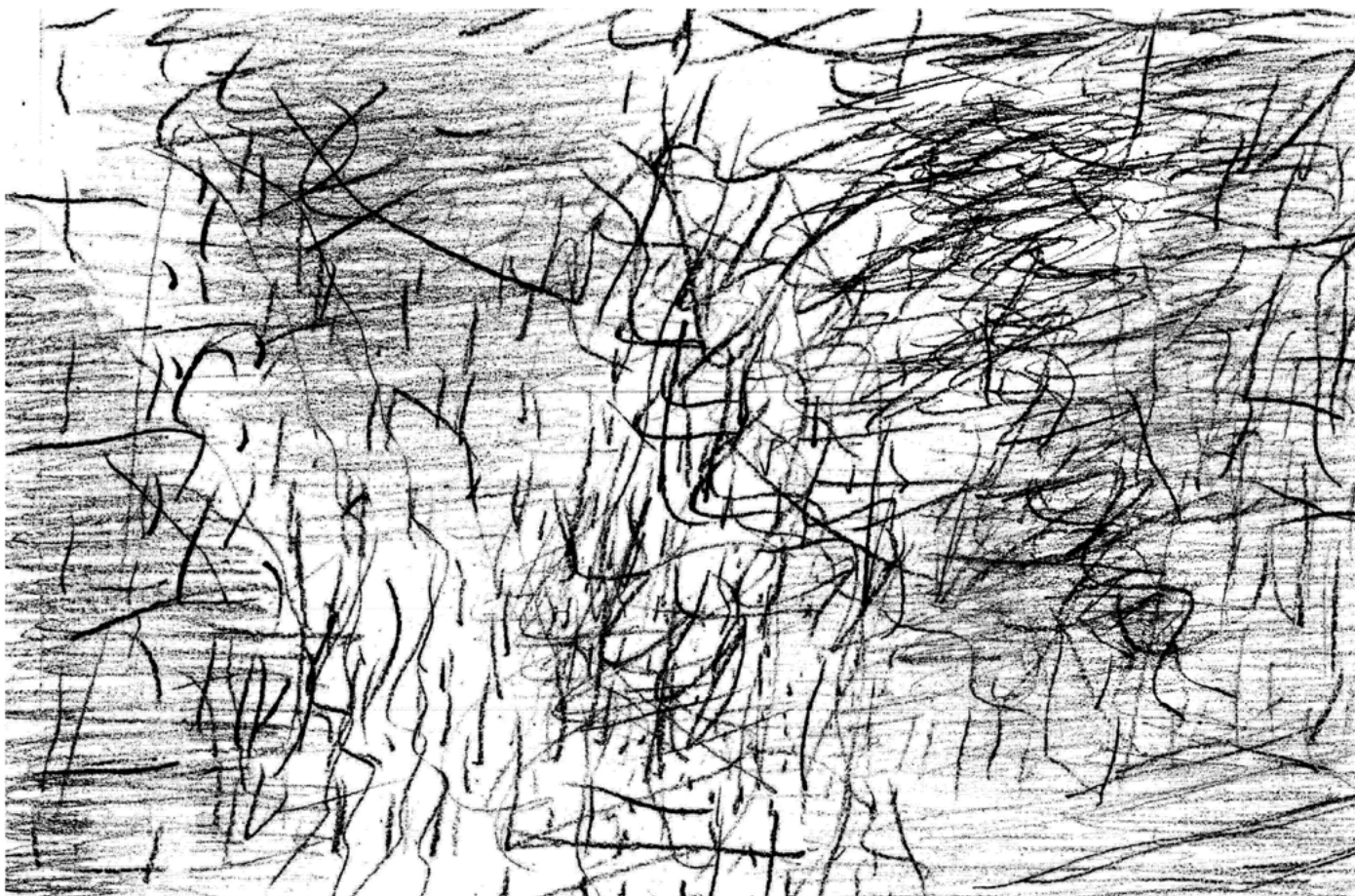
Preplašen in strašen
stojim pod nebom tvojega telesa
s tvojo črno magijo uročen.
Ti bolnega me delaš in ti me zdraviš
in praviš mi: jaz sem tvoja noč in tvoja večna luna,
le miren bodi, večno tu ostaneš,
moj sen je hujši od najhujše trme.

O, luna, črna trma,
s tvojo magijo uročen
nimam besede, da ti ugovarjam,
nimam sile, da se ti uprem.
O, luna, črna trma,
nezarasla, nezaceljena rana,
nezaznavno padam in tonem v tvoj sen,
kot afriško sonce v ocean.

Prevedla Namita Subiotto
(Pesem prevedel tudi Jože Šmit (kot Sen o črni ženi) v
Blaže Koneski, Aco Šopov, Ante Popovski, Jovan Koteski: *Pesmi*.
Ur. Georgi Stalev. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.)

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2012

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 42 cm, 2020

Настан на езерскиот брег

Веста прелета секавично
и сиот народ слезе на езерскиот брег
каде тој лежеше преморен и забревтан од долгиот пат,
тој крилест коњ со свездена светлина во очите,
со сибирско иње во ноздрите,
со сахарска песочна прав во гривата.
Сиот свет го обиколи, ги прелета сите мориња и океани
и одвај смогна сили да се спушти тука на родното езеро
за да се напие бистра вода, ладна и лековита.
Слета и легна на брегот, забревтан од долгото патување,
легна крај езерото, а немаше сили да го направи
последниот напор: да се нурне во водата бистра и лековита
што ќе му ги собере силите
и ќе му го поврати животот.
Собраниот народ се туркаше и мрмореше крај него:
жените му се молеа на бога милозливо, децата цараа со очите
за едни од мажите тоа беше невидена лудост,
за други попусто патување и бесцелен летот,
додека за него тоа беше највисока смисла на животот
да ја открие родината откривајќи го светот.

Три дни лежеше тој крај водата езерска
без сили да се соземе,
три дни ни стануваше ни умираше.
Три дни народот чекаше трпеливо,
а четвртиот ден почна полека да се прибира дома
оставајќи го сам коњот на езерото.
И токму последниот човек тргна да си оди
кога блисна пороен дожд и езерото почна да нараснува
а бранови да го заплискуваат коњот крај езерото.
Од бистрата вода и лековита соземен
коњот 'рзна неколку пати колку што грлото можеше да го додржи,
а народот исплашен почна да се враќа назад
и без да сака го виде коњот како се нурка во езерото

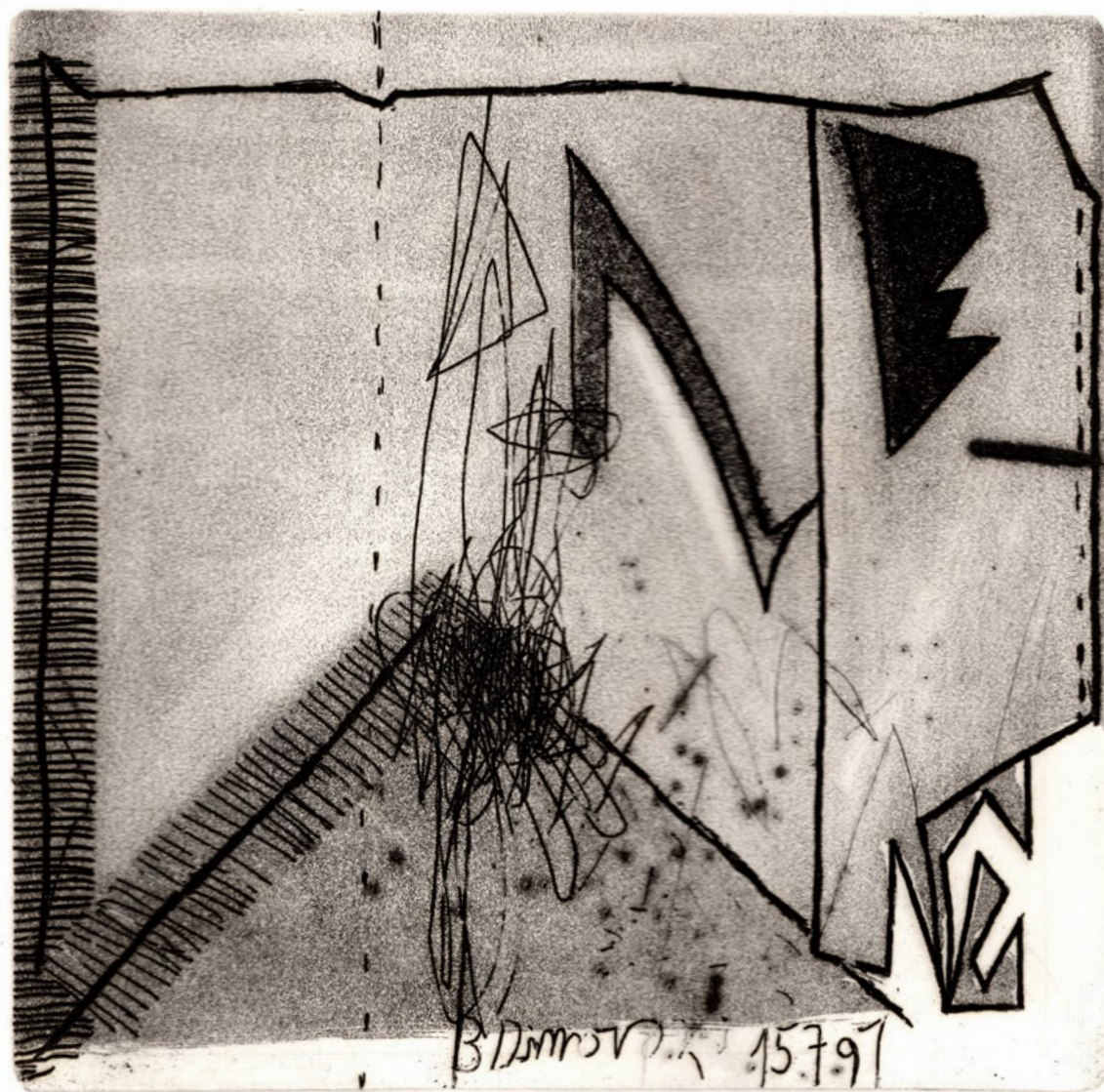
Dogodek na obali jezera

Vest se je bliskovito razširila
in vsi so prišli na jezerski breg,
kjer je ležal izčrpan in zasopel
krilati konj z zvezdno svetlobo v očeh,
s sibirskim ivjem v nozdrvih,
s saharskim peskom v grivi.
Ves svet je obkrožil, preletel vse oceane in morja
in se z zadnjimi močmi spustil sem, ob rojstno jezero,
da bi pil bistro vodo, hladno in zdravilno.
Pristal je in legel na obalo, zasopel od dolge poti,
legel je k jezeru, a ni imel moči
za poslednji napor: zaplavati v vodo bistro in zdravilno,
ki bi mu povrnila moči,
ki bi ga obudila v življenje.
Zbrani so se prerivali ob njem in mrmrali:
ženske so proseče molile k bogu, otroci so izbuljili oči,
za nekatere moške je bila to neverjetna norost,
za druge nesmiselno potovanje in brezciljni let,
zanj pa je bil to najvišji smisel življenja,
da je odkril domovino, ko je odkrival svet.

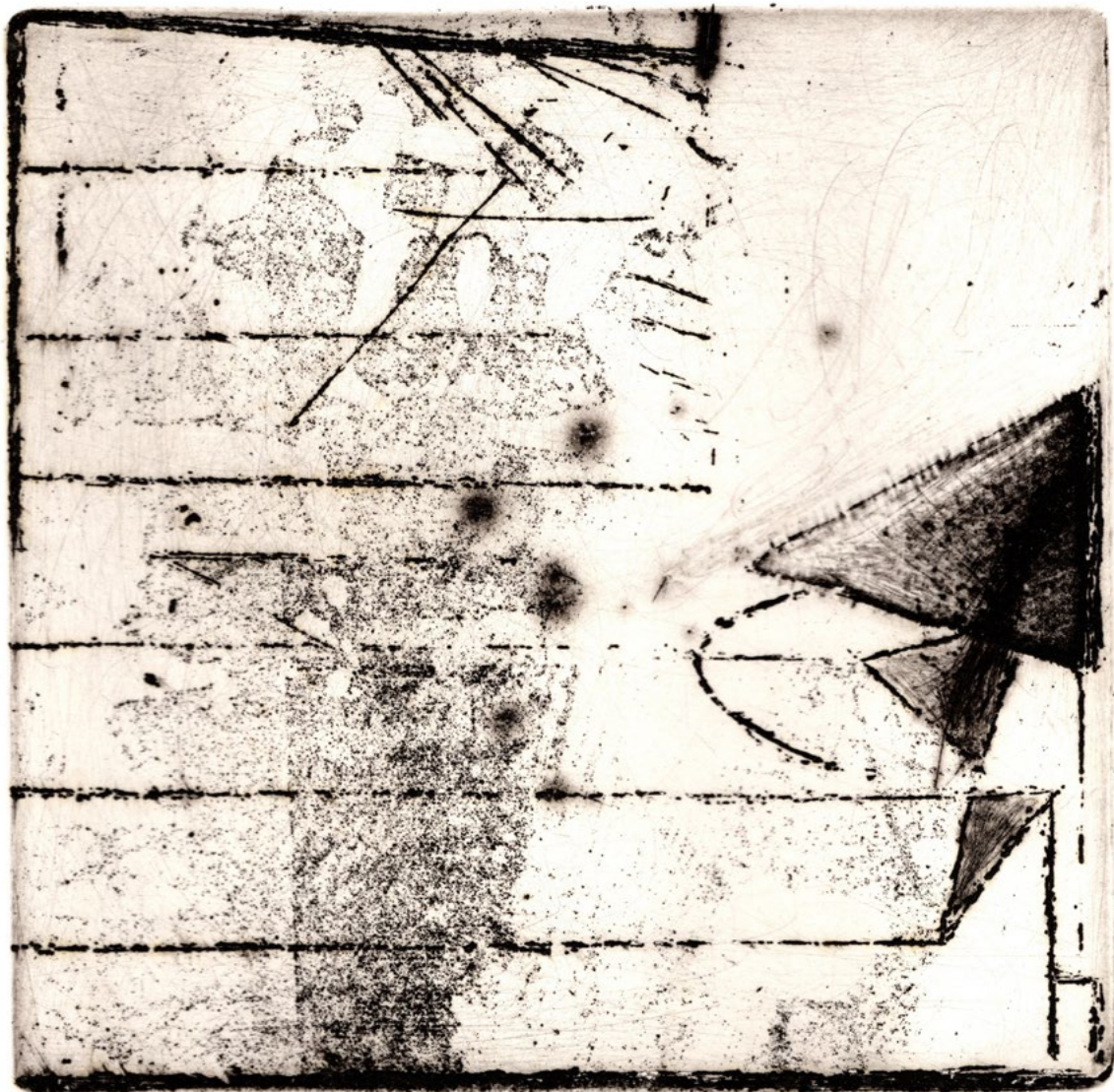
Tri dni je ležal ob vodi jezerski
brez moči, da bi se pobral,
tri dni ni ne umrl ne vstal.
Tri dni so ljudje potrpežljivo čakali,
četrti dan pa so se začeli vračati domov
in pustili konja samega na bregu.
Ko ga je bistra in zdravilna voda spravila pokonci,
je nekajkrat zarezgetal na vse grlo,
ljudje pa so preplašeni prišli nazaj
in nehote so videli, kako je konj zaplaval v jezero,
kako se igra z valovi in pije vodo bistro in zdravilno.
Vse to je trajalo le nekaj hipov,
potem je konj izplaval na obalo

како се игра со брановите и пие вода бистра и лековита.
Сево ова траеше само неколку мига,
а потоа коњот излезе на брегот
и повторно се вивна нагоре како првпат да го започнува летот,
носејќи ја со себе својата највисока смисла
откривајќи ја родината да го открие светот.

in spet poletel kvišku, kot da prvič začanja svoj let,
in odnesel s sabo svoj najvišji smisel,
ko je odkrival domovino, da je odkril svet.

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica in akvatinta, 24 x 24 cm, 1991

E.A.

B. Dimovski 1992

Boge Dimovski, brez naslova, jedkanica in akvatinta, 24 x 24 cm, 1992

Загледан во океанот

Еден човек загледан во океанот,
еден човек загледан во брановите на океанот,
стои долго неподвижен на брегот
небаре ја прелистува судбата на својот народ.
Човекот не забележува дека времето одминува,
дека веќе одамна не е пладне,
дека сонцето скока по водените нерамнини
како огромен ранет црвен галеб,
и дека уште малку само па ќе се спушти насекаде
бескрајна афричка ноќ.

Човекот неподвижно стои како скаменета жал.
Океанот е огромен, а човекот мал.

Еден мал човек загледан во брановите на океанот
стои на брегот и во мислите ги довикува
сите галии на своите непознати претци
испловени пред многу векови
на пат кон неизвесното и непознато Утре.
Човекот стои и не забележува
дека веќе сè прекрили бескрајната афричка ноќ
и дека е сè завиено со едно црно и огромно Ништо —
и земја и небо и вода.
Човекот стои и упорно и понатаму гледа.
Наеднаш огромното црно Ништо како да се раздвижува,
како да оживува.
Од неговите длабини изронгуваат
сите дамна испловени галии,
сите младичи и девојки одведени или потопени пред многу векови,
и полека, но сигурно веслаат и се приближуваат коњ брегот
чија граница не се ни назира во мракот.
Но човекот на брегот ги насетува,
долго им мавта со раце,
ги довикува,
надвикувајќи се со страшниот глас на океанот.
И еве — тие наидуваат,
веќе се искрцуваат на брегот

Zagledan v ocean

Neki človek, zagledan v ocean,
neki človek, zagledan v valove oceana,
stoji nepremičen na obali,
kot da lista po usodi svojega ljudstva.
Človek ne opazi, da čas mineva,
da že zdavnaj ni več poldne,
da sonce skaklja po vodnih izboklinah
kot ogromen ranjen rdeč galeb
in da se bo kmalu vsepovsod spustila
neskončna afriška noč.

Človek stoji nepremično kot od žalosti okamnjen.
Ocean je ogromen, človek pa majcen.

Neki majceni človek, zagledan v valove oceana,
stoji na obali in v mislih kliče
vse galeje svojih neznanih prednikov,
izplute pred mnogimi stoletji
proti negotovemu in neznanemu Jutri.
Človek stoji in ne opazi,
da je že vse prekrila neskončna afriška noč
in da je vse zavito v nekakšen črn in ogromen Nič -
in zemlja in nebo in voda.
Človek pa še kar stoji in gleda.
Nenadoma se zdi, kot da je ogromni črni Nič zamigal,
kot da je oživel.
Iz njegovih globin izplavajo
vse davno izplule galeje,
vsi mladeniči in dekleta, odpeljani ali utopljeni pred mnogimi stoletji,
in počasi, a zanesljivo veslajo in se bližajo obali,
katere rob se v mraku težko razloči.
Toda človek na obali jih čuti,
dolgo jim maha z rokami,
kliče jih in
skuša preglasiti strašni glas oceana.
In glej - prihajajo
in že se izkrcavajo na obalo,

носејќи ја на раце својата тешка и недоречена судба,
својата ненапишана историја.

Човекот на брегот скока од радост,
Со сите се гушка, со сите се љуби
и незабележано исчезнува, се губи меѓу нив.
Човекот се слева со огромната маса,
огромната маса со човекот.

Одамна веќе и ноќта помина,
сонцето повторно избива над брегот на океанот
сцрвенето од радост и жал.

А човекот упорно стои и гледа во брановите на океанот.
Човекот е огромен, океанот мал.

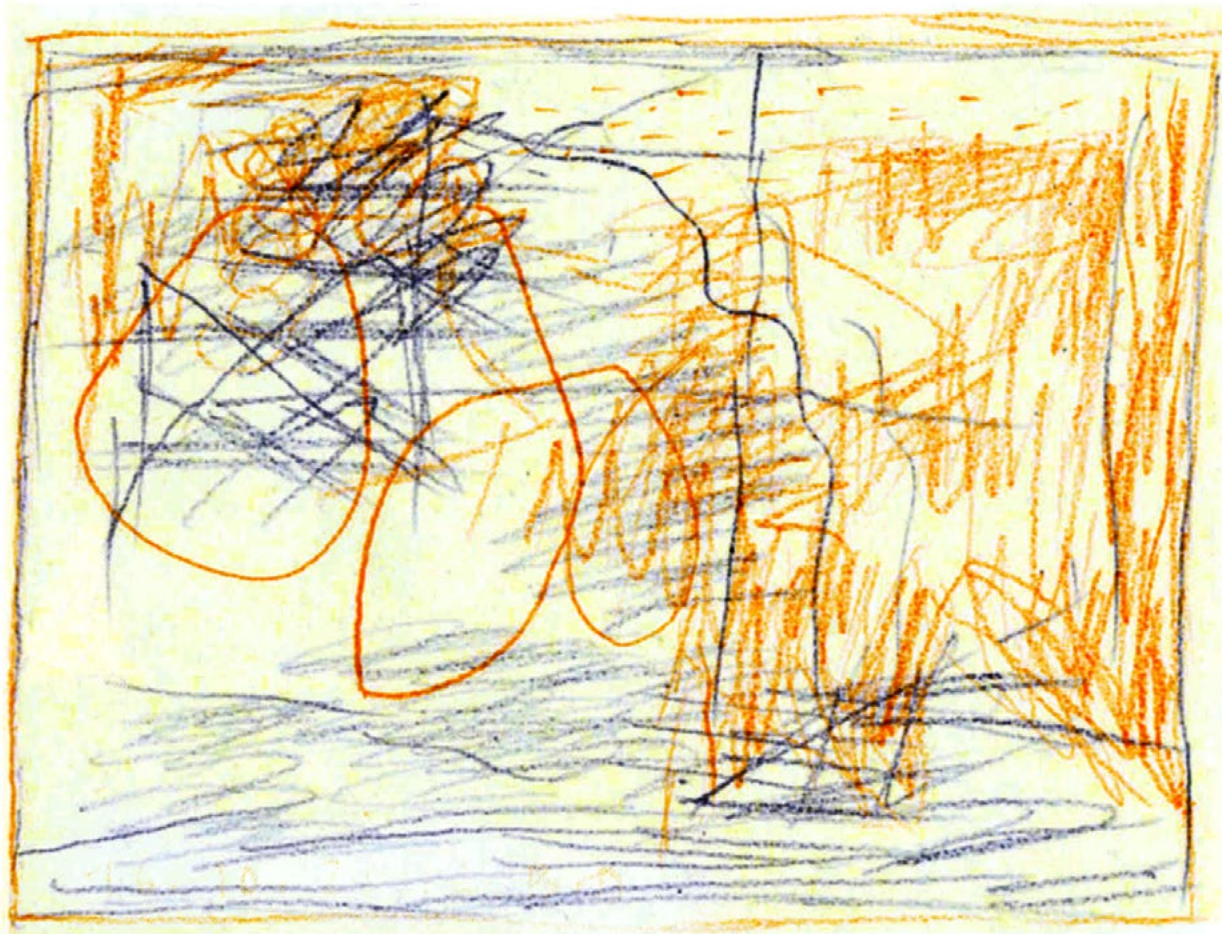
v rokah nosijo svojo težko in nedorečeno usodo,
svojo nenapisano zgodovino.

Človek na obali skače od veselja,
z vsemi se objema, z vsemi se poljublja
in neopazno izginja, se izgublja med njimi.

Človek se zliva z ogromno množico,
ogromna množica s človekom.

Tudi noč je že davno minila,
sonce vzhaja nad obalo oceana,
od veselja in od žalosti zardelo v novi dan.

Človek pa še kar stoji in gleda v valove oceana.
Človek je ogromen, majcen je ocean.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2012

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2012

Те спомнам ли

Те спомнам ли — пред твојата лика
затреперува срцето на океанот
и оживуваат вулканите одамна згаснати.
Лавата се претвора во крв, крвта ко лава блика!
Татковино, песно недопејана, песно неспокојна,
иста низ вековите, низ булуците
како за дедовците така и за внуците —
крвта и нас ќе нè спаси!

Те спомнам ли — пред твојата става
исчезнуваат далечините
и сета историја се претвора во огромна лава
што како водопад се струполува од висините,
а светот не е поголем од збор
што од секаде моќно се огласува:
Татковино, песно недопејана, песно неспокојна
крвта и нас ќе нè спаси!

Еве нè, Татковино, обајцата во планините
во нем и присен разговор.
Воздухот е чист и како меч сече.
Ти си покрај мене најверна жена,
смила очовечена,
вистина позната, а никому недоречена и до крај разгласена.
Татковино, песно недопејана, песно неспокојна
крвта и нас ќе нè спаси!

Но не крвта на разделбата и омразата,
крвта со одмазди и гнев заградена
туку онаа крв заради која жената се жртвува за мажот,
мажот за жената и синот,
а синот заедно со нив за татковината
од која сите пламтине како од најчисто вино.

Татковино, песно недопејана, песно неспокојна,
спокојот во нас ќе го ископаме: ќе го ископаме од искони!

Če te omenim

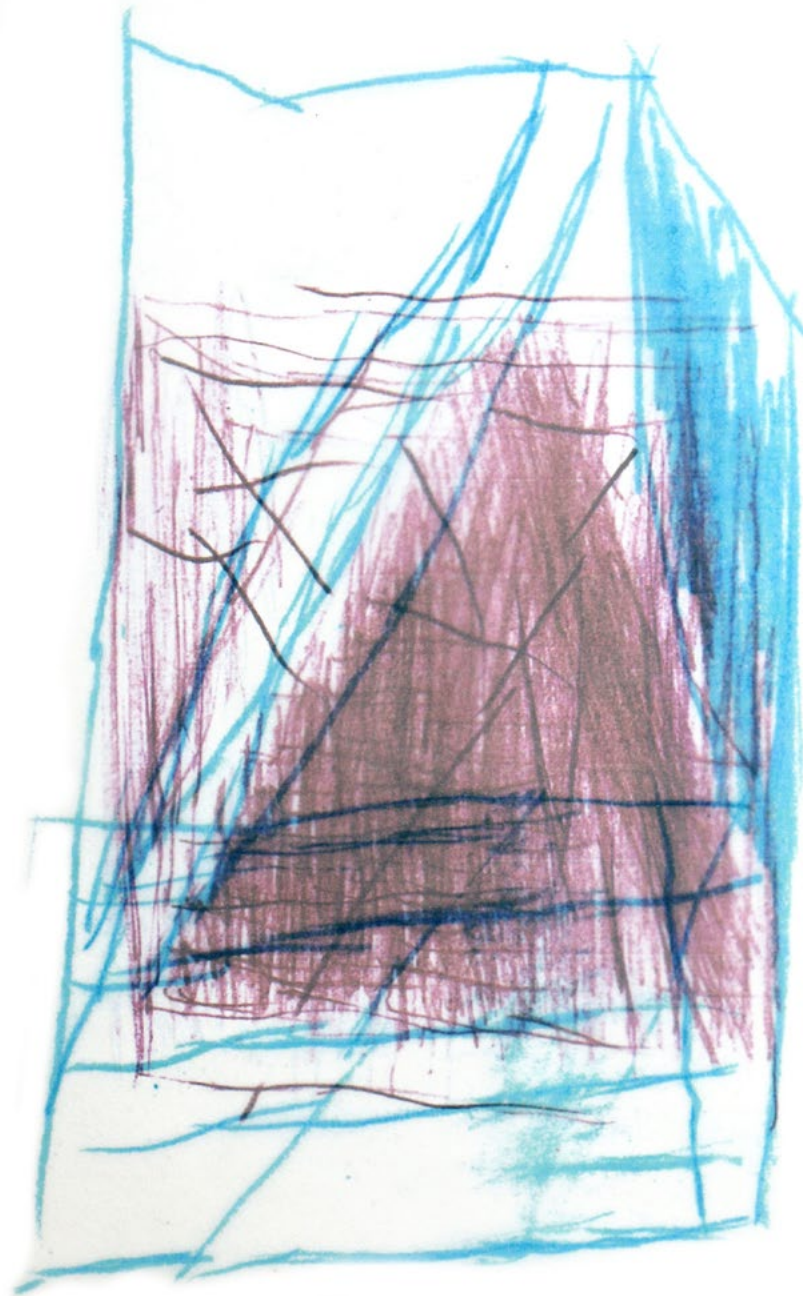
Če te omenim – pred tvojim obličjem
zadržti srce oceana
in vulkane iz dolgega spanja prikliče.
Lava se pretvori v kri, kri kot lava brizgne!
Domovina, pesem neizpeta, pesem nespokojna,
ista že stoletja, že rodove,
tako za dedke kot njih vnuke –
kri bo tudi naju odrešila!

Če te omenim – pred tvojo postavo
izginejo daljave
in vsa zgodovina se pretvori v morje lave,
ki se kot slap usuje z višine,
svet pa ni večji od besede,
ki od vsepovsod močno odmeva:
Domovina, pesem neizpeta, pesem nespokojna,
kri bo tudi naju odrešila!

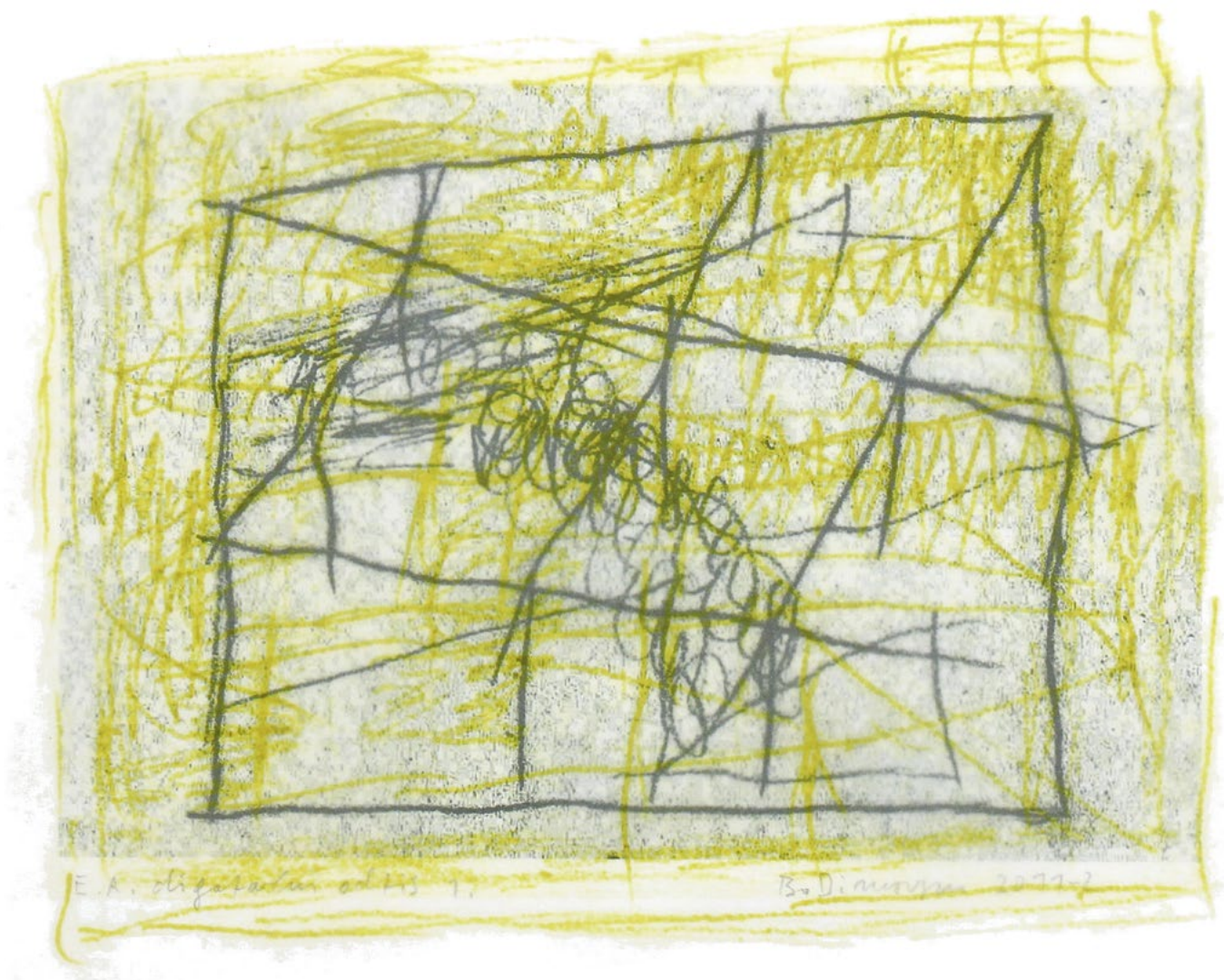
In zdaj tu, v planinah, Domovina,
nemo in pristno klepetava.
Zrak je čist in reže kakor meč.
Ti ob meni si kot najbolj zvesta žena,
smisel učlovečeni,
resnica poznana, a nikomur dorečena in do konca razglašena.
Domovina, pesem neizpeta, pesem nespokojna,
kri bo tudi naju odrešila!

Pa ne kri razdora in sovraštva,
kri iz maščevanj in gneva,
temveč kri, ki ženi da, da se žrtvuje za moža,
mož pa za ženo in sina,
sin skupaj z njima pa za domovino,
od katere vsi plamtimo kot najbolj čisto vino.

Domovina, pesem neizpeta, pesem nespokojna,
spokoj v naju bova izkopala: izkopala iz prazačetka!

Boge Dimovski, *brez naslov*, digitalna grafika, 21 x 30 cm, 2014

Boge Dimovski, *brez naslov*, digitalna grafika, 21 x 30 cm, 2012

Молитва за сињарката — моја наречница

Дури сега сфатив дека сум сосем во твоја власт,
дека сум играчка во твои раце и дека сите клучеви на мојот живот ги држиш.

Биди милозлива и отклучај ги портите
на моите бессони ноќни патувања,
на здравите и едри ноќни патувања
кога од темнина и темни соништа не се гледа ништо,
само во далечина огромната сеопшта светлина
довикува како малечка светла точка.

Требаше да помине половина век
па да сфатам дека си ми здравје, дека си лек
за сите мои болести неизлечиви,
за песните, за зборовите недоречени и недоречиви.
Помогни ми да ги добдеам моите бденија,
да ги изживеам сите мои искушенија
и да се стркалам како важарен обрач од месечина
кон малечката светла точка што ме мами во далечина.

Ако ме оставиш така ни жив ни мртов —
жив ќе се мртвосам, а ни мртов не ќе се здружам со мртвите,
иако не сум луд светот луд ќе ме смета
и ќе лаат по мене сите пци и сите пцета.
Отклучај ги портите на ноќните патувања на поетот
да ми се валка главата низ зелените треви на светот
зашто само така и татковината ко свезда ќе ја краси.
Отклучај ги тие порти, излечи ме, или — проклета да си!

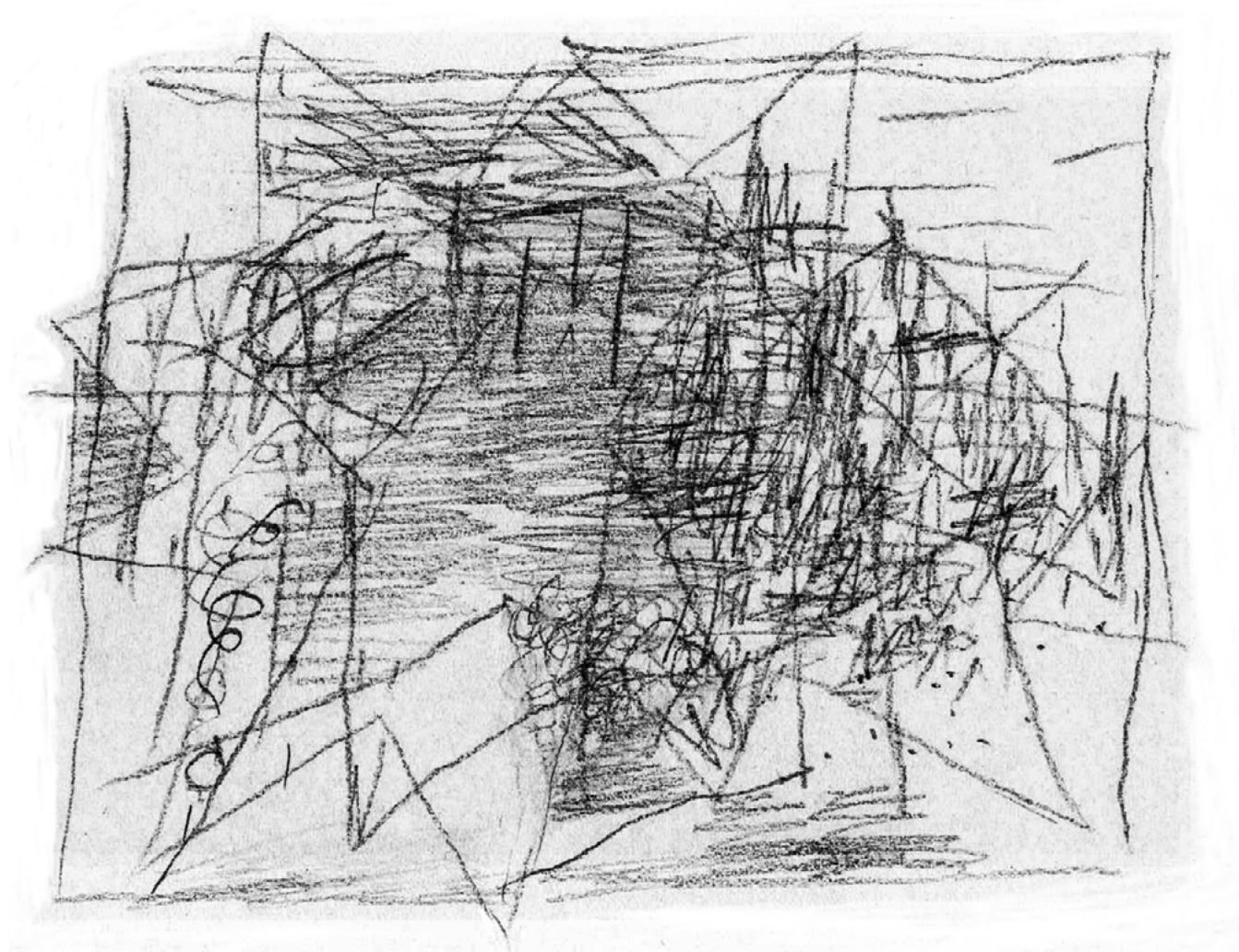
Prošnja za signaro – moja sojenico

Šele zdaj sem dojel, da me imaš v popolni oblasti,
da sem igrača v tvojih rokah in da vsi ključi mojega življenja so pri tebi.

Bodi milostna in odkleni vrata
za moja nespečna nočna potovanja,
zdrava in razkošna nočna potovanja,
ko se v temi in temnih sanjah nič ne vidi,
le v daljavi ogromna vsesplošna svetloba
kliče kakor majhna svetla točka.

Pol stoletja je moralo miniti,
da sem dojel, da si moje zdravje, zdravilo
za vse moje neozdravljive bolezni,
za pesmi, za besedo neizrečeno in neizrekljivo.
Pomagaj mi prebedeti moja bedenja,
skusiti vse moje skušnjave
in se zakotaliti kot razbeljeni obroč iz mesečine
proti mali točki, ki me vabi iz daljave.

Če me pustiš takega, ne živega ne mrtvega –
bom mrtev pri živem telesu, a še mrtev se ne bom z mrtvimi združil,
čeprav nisem nor, me bo svet za norega razglasil
in za mano bodo lajali vsi psi in vsi pesjani.
Odkleni vrata za nočna potovanja poeta,
da si umažem glavo na zelenih travah sveta,
saj le tako na domovino bo kot zvezda pripeta.
Odkleni ta vrata, ozdravi me ali pa – bodi prekleta!

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 30 cm, 2012

Boge Dimovski, brez naslova, kolagrafija, 28 x 22,5 cm, 2016

Оздравување на болниот

Над градот се вијат облаци темни,
облаци темни над градот сноват,
леле господи од господ да прокопсаш
со какви злини на мене киниса,
со какви нови нечовештини сврати
и какви патила ми прати
што кружат над мене ко стрвни мршојади
и по морето на мојата душа ко црни галии пловат.

Ме најавна тешка болест, од тешка болест телото ми е закоравено
и на врв планина само да чаме е оставено.
Телото ми гори од оган, врели думани се креваат од него,
ги замаглуваат сите планини и котлини,
од таа замагленост очите не ми гледаат ништо,
само долу во низините бесни далги вијат и се мачат
да го записнат закоравеното тело
и да го одвлечат низ далечната шир.
Но сè е попусто — вијот на далгите кај телото се стопува во скаменет мир.

Врелите думани ветриштата ги расцепуваат,
попуштаат дувлата на горештината
и гласот на поетот одекнува од врвот на планината:
„Јас сум ви тешко болен, и ќе ме снема,
ме дави и гуши подземна стија.
Млад сум а душата ми е остарена
од љубовта моја неостварена, љубовта Македонија“.

Од овој глас поетот се стресе
и сам на себе гласно си довикна:
Зар лежиш уште, станувај поету,
здравјето ти е растурено по патиштата на светот,
Македонија е во светот, а светот во Македонија.
Твоите очи греат ко сонце
низ твојата песна уште недопеана.

Ozdravljenje bolnega

Nad mestom se vijejo temni oblaki,
oblaki temni nad mestom tavajo,
o, gospod, bog, pomagaj,
kakšno nesrečo si zgrnil nadme,
s kakšnimi novimi nečlovečnostmi si prišel
in s kakšnimi trpljenji si mi postlal,
ki krožijo nad menoj kot sestradani mrhovinarji
in po moje duše morju kot galeje črne plovejo.

Težka me bolezen je napadla, od boleznih težke moje je telo v krču
in na vrhu gore zapuščeno zdaj sameva.
Moje telo od ognja gori, vreli oblaki dima se povzdigajo iz njega,
zamegljujejo vse gore in kotline,
od te zamegljenosti oči ne vidijo ničesar,
le spodaj v nižinah besni valovi šumijo in se mučijo
prekriti zakrčeno telo
ter ga odvleči v daljne širjave.
A vse je bolj puščobno – zavijanje nemirov v telesu se tali v okamnjen mir.

Vetrovi razdvajajo vrele oblake dima,
popuščajo brlogi na vročini
in glas pesnika odmeva z vrha gora:
»Jaz sem hudo bolan in bom izginil,
davi me in duši podzemna vila.
Mlad sem, a moja duša je ostarela
zaradi ljubezni moje neuresničene, ljubezni do Makedonije.«

Ob glasu tem se pesnik zdrzne
in sam sebi glasno si zakliče:
Kaj še ležiš? Vstani, pesnik,
zdravje tvoje je razsuto po poteh sveta,
Makedonija je v svetu, svet pa je v Makedoniji.

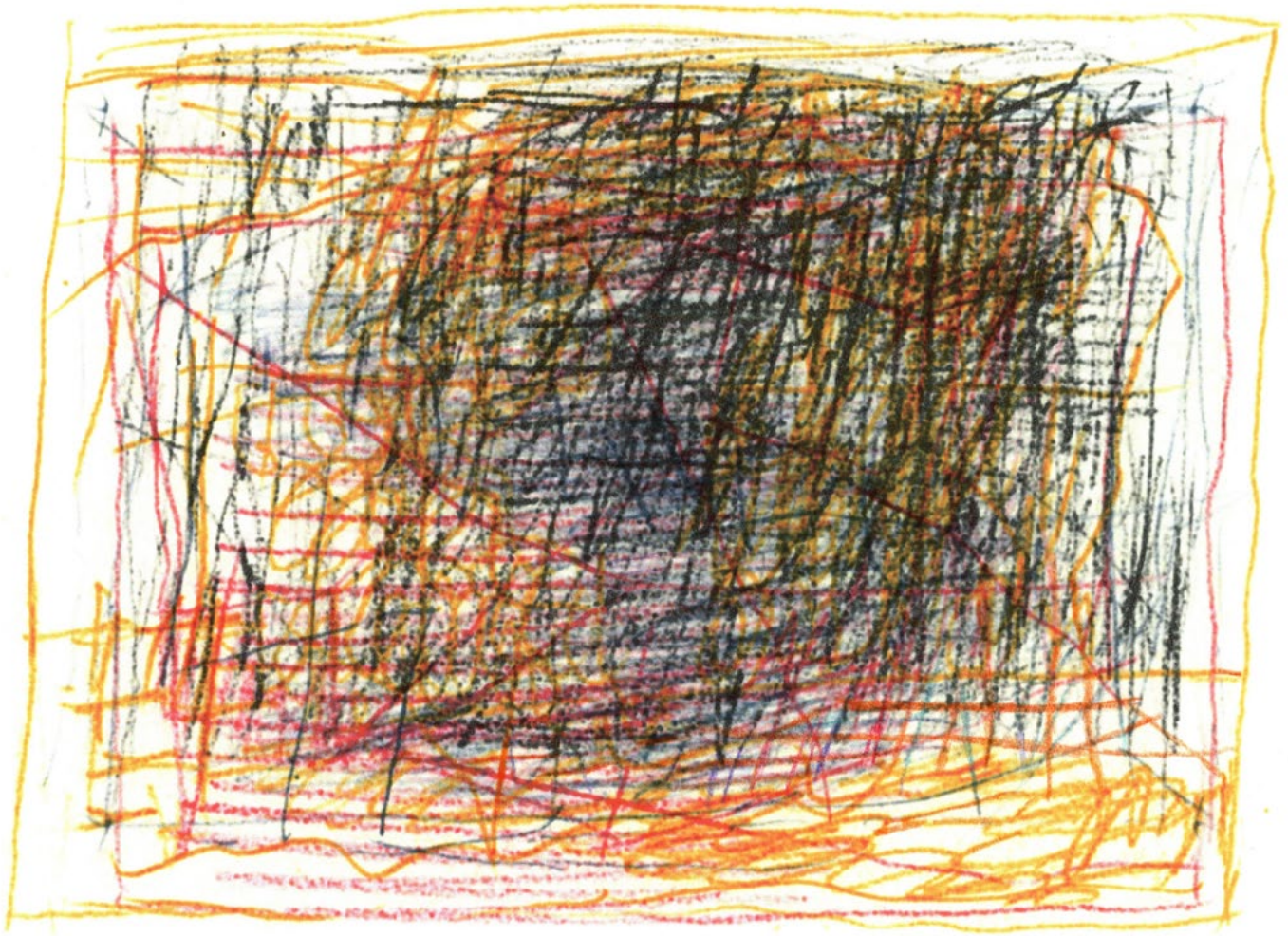
Од своите зборови поетот се сепна
срипа и на далечен пат тргна,
по долгите патишта на светот се одсликуваше ликот на Македонија,
а ликот на светот во Македонија.
Низ Македонија шуркаа струи на здравје и свежина,
а болештините се топеа како снегова грутка — тежина.

Tvoje oči grejejo kot sonce
skozi pesem tvojo še neizpeto.

Ob svojih besedah se pesnik je zdrzil,
poskočil in na daljno se pot je odpravil,
po dolgih poteh sveta se odlikaval je lik Makedonije,
lik sveta pa v Makedoniji.
Skozi Makedonijo se je stekala struja zdravja osvežena,
težke bolezni pa so se talile kot snežna kepa – otežena.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2012

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2012

Клошарска песна на поетот

На мојата сакана С.

Струполен паднав и лежам под сидините на градот
и не можам ни чекор напред ниту пак назад да сторам.
Сидините дишат со здивот на мојот разурнат дом,
а мојата небиднина извалкана од врвиците на рајот и на адот
однадеж ме удира и заслепува како некој штотуку пробуден гром.
Како да станам и да се борам? Треба да станам и да се борам ...

Станав ли, не ли? — Не знам. Но знам како се разденив во градот на проколнатите поети.
Беше тоа час и време на ден долго смируван и скротуван свер,
клошарски што лунса низ пространите чекални и сали
и ги бара и собира последните отпушоци како реликвии стари
за кои може единствено и искрено да се жали
овде или во кој и да е Салпетриер на светот.

Љубов моја, мое од најчиста роса исковано име,
ти секој ден доаѓаш да ја смируваш твојата неодминлива болка
додека сета утроба и целото тесто во пожар на океанот ти гори,
земи ме, мила, изведи ме,
изведи ме под својата широка и смирувачка стреа,
изведи ја оваа птица низ леглата на пожарите,
низ леглата на пожарите од кои зеленило пука
и едно чудесно дрво разлистува и расне и живот од небиднината смука.
Изведи ме низ леглата на пожарите
да ми испопукаат дамарите,
а јас во твојот преграб да се распрснувам како црн балон смеа,
и животот во овој град полека да ми се гаси
за живот на она дрво небиднината што ќе го спаси.

Париз, февруари 1978 год. болница Салпетриер

Pesnikova klošarska pesem

Moji ljubljeni S.

Zgrudil sem se in ležim pod obzidjem mesta
in ne zmorem storiti ne koraka naprej in ne koraka nazaj.
Obzidje diha z dihom mojega porušenega doma,
moje nebivanje, umazano s stezicami raja in podzemlja
me nenadejano udari in zaslepi kot nekakšna pravkar prebujena strela.
Kako naj vstanem in se borim? Moram vstati in se boriti ...

Vstal sem, kajne? – Ne vem. A vem, kako sem se zbudil v mestu prekletih pesnikov.
To je bilo ob uri in v času dneva dolgo pomirjane in krotene zverine,
ki klošarsko blodi skozi prostrane čakalnice in dvorane
ter išče in zbira zadnje cigaretne ogorke kot relikvije stare,
za katere se lahko tudi edino iskreno pritožuje
tu ali v kateremkoli Salpetriereu na svetu.

Ljubezen moja, moje iz najčistejše rose skovano ime,
ti vsak dan prihajaš pomirjat svojo neizbežno bolečino,
medtem ko ti vsa drobovina in celotno testo v požaru oceana gori,
vzemi me, draga, popelji me,
popelji me pod svojo široko in pomirjajočo streho,
popelji to ptico skozi leglo požarov,
skozi leglo požarov, iz katerih zelenje kuka
in eno čarobno drevo brsti in raste ter življenje iz nebivanja srka.
Popelji me skozi leglo požarov,
naj se ožilje mi razpoči,
jaz pa se v tvojem bom močnem objemu razpočil kot črn balon smeha,
in življenje v tem mestu se mi počasi bo ugasnilo
zaradi življenja tistega drevesa, ki ga nebivanje bo rešilo.

Boge Dimovski, brez naslova, suha igla, 24 x 24 cm, 1992

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2012

Од најстара и најчиста сончевина

Од тешка болест телото ми е закоравено
и на врв планина само да чамее оставено.
Ту тешки магли и непросирни го натрупуваат
и видот со сиот свет му го засолнуваат.
Ту дождови го бијат ко ситни острици новородени
и пљуштат по телото ко удари неоплодени.

Но наеднаш маглите се губат и разредуваат
и дождовните ситни капки исчезнуваат.
Сонцето се раѓа во земјата на својот Изгрев
и пристига до земјите на својот Залез.
Лицето му е чисто и измиено
од најситна прашинка во вселената сокриено.

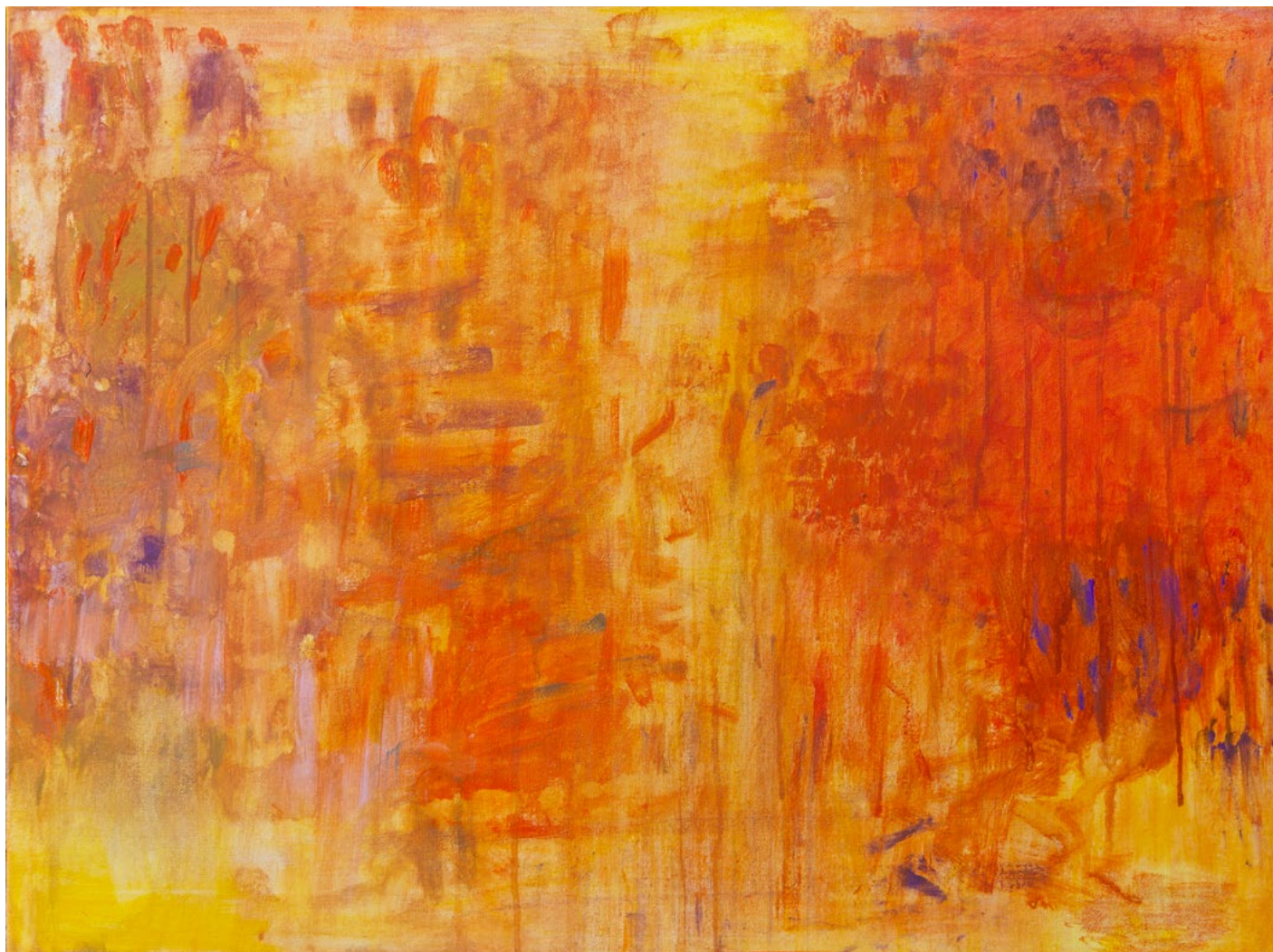
А телото мое закоравено
се раздвижува заздравено
и пие од сонцето вина
од најстара и најчиста сончевина.

Iz najstarejše in najbolj čiste sončave

Zaradi težke bolezni moje je telo v krču
in postavljeno na vrh gore, da sameva.
Včasih nanj težke in neprosojne megle ležejo
in mu pogled na celotni svet zastrejo.
Spet drugič ga deževje bije kot drobne puščice novorojene,
ki razpršijo se po telesu kot udarci neoplojeni.

A nenadoma se megle porazgubijo in razredčijo
in drobne dežne kapljice izginejo.
Sonce se rojeva v deželi svojega Vzhoda
in prispe do dežel svojega Zahoda.
Njegov obraz je čist in umit
od najmanjšega prahu, v vesolju skritega.

Moje telo otrdelo
pa se giblje ozdravelo
in pije sončna vina
iz najstarejše in najčistejše sončave.

Boge Dimovski, *Rdeča polja*, akril na platnu, dimenzije, leto.

Сонцето и телото

Од својот Изгрев до својот Залез
страотен пат сонцето изодува — низ магли, низ сончеви ветришта, низ пепелишта.
И кога ја надвишува планината забележува како чамее осамено
телото мое заборавено.

Сонцето се ведне и запира и на телото му вели:
„Тргај со мене, време немаме, треба на пат да одиме“.
Телото го открива гласот на жена си и со крик ѝ вели:
„Во живот низ смрт, мила моја, води ме!“

Сонцето се извишува нагоре, со лице надолу виснато,
а телото останува на планина од тешка болест притиснато.

Но утредента сето тоа пак се повторува, и задутре пак.
И секој ден сонцето почнува од Земјата на својот Изгрев
до Земјите на својот Залез,
каде одеднаш пропаѓа во океанот на океаните
да си ги разлади раните.

Но еден прекрасен ден кога го повика телото
и се извиши, не забележа како со него лета во вишината
и телото, што пие вина од Сончевината.

Sonce in telo

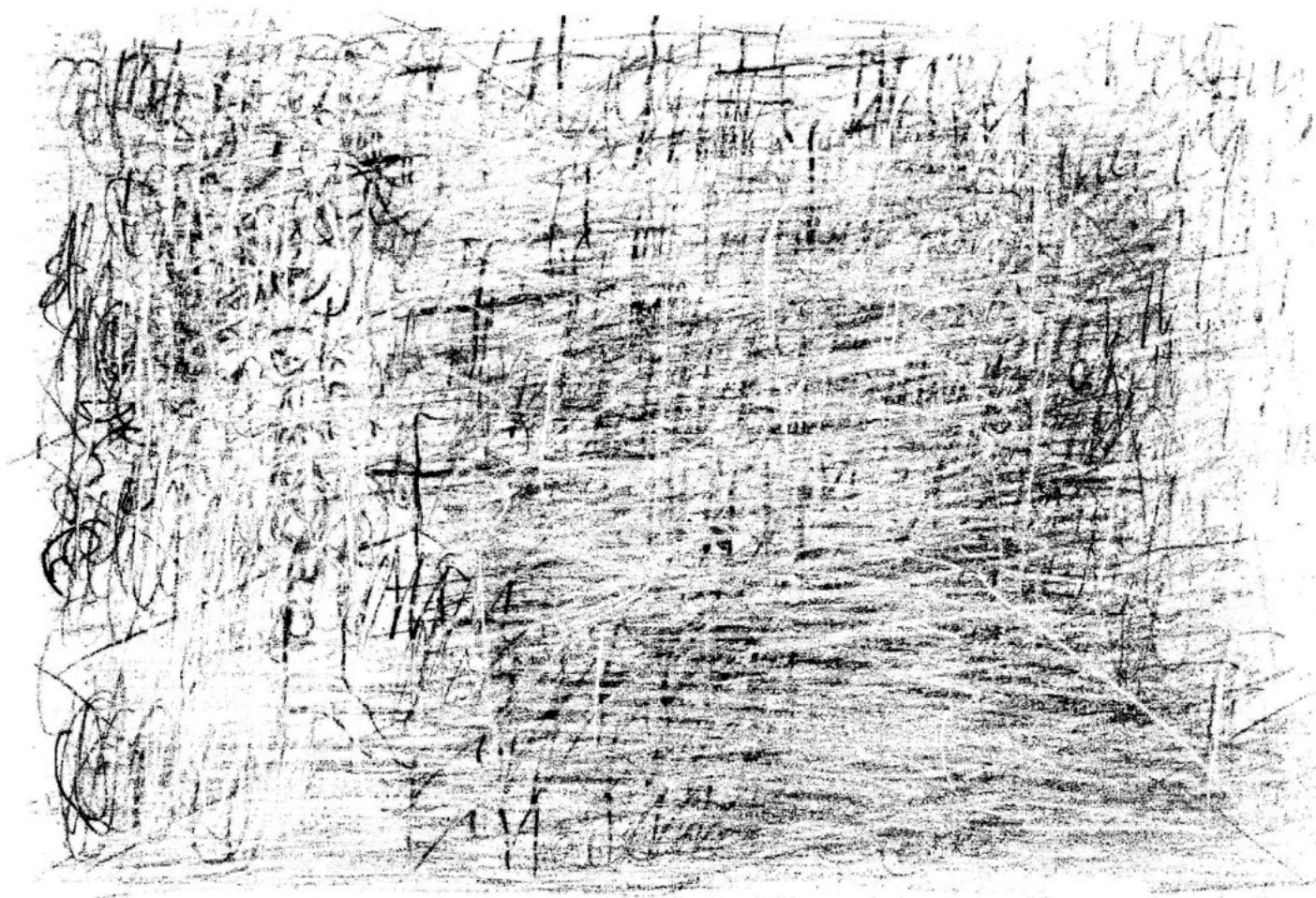
Od Vzhoda svojega do svojega Zahoda
strašansko pot sonce prehodi – skozi megle, skozi sončno vetrovje, skozi pogorišča.
In ko je nad goro, opazi, kako osamljeno ždi
moje pozabljeno telo.

Sonce se nagne in ustavi ter telo moje ogovori:
»Pojdi z menoj, nimava časa, morava na pot.«
Telo odkrije glas svoje žene in ji s krikom zapove:
»V življenje skozi smrt, draga moja, vodi me!«

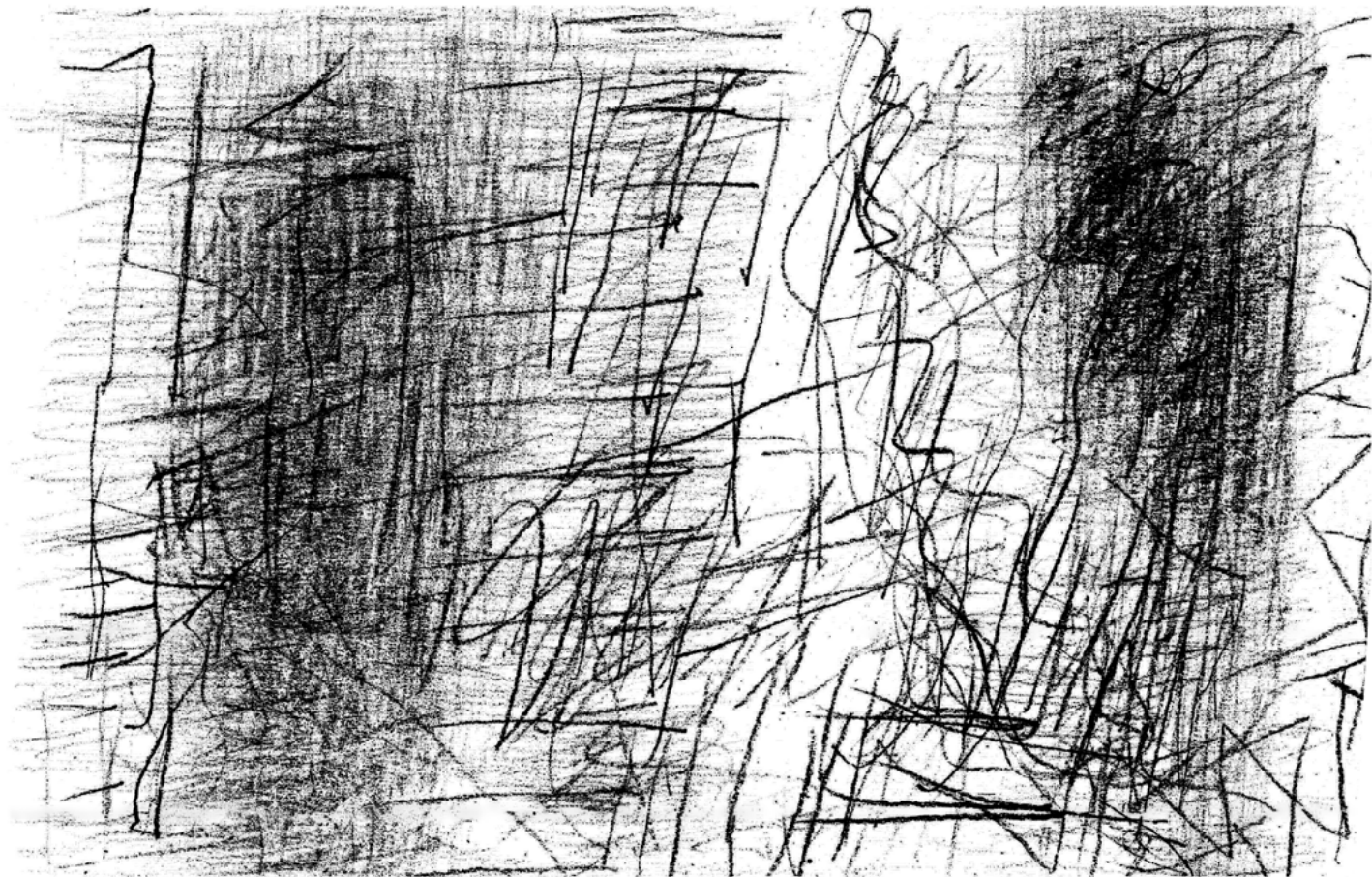
Sonce se povzdigne, z obrazom povešenim navzdol,
telo pa ostaja na gori zaradi težke boleznì prikovano.

Naslednje jutro pa se vse to ponovi in jutro za tem spet.
In vsak dan sonce začne pri Deželi na svojem Vzhodu
in gre do Dežel svojega Zahoda,
kjer se nenadoma pogrezne v ocean oceanov,
da bi si ohladilo rane.

A nekega prekrasnega dne, ko je poklicalo telo
in se je povzdignilo, ni opazilo, kako leti z njim v višave
tudi telo, ki pije vina iz Sončave.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 42 cm, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 42 cm, 2020

Телото е неподвижно а крвта не мирува

Телото е неподвижно, а крвта не мирува,
крвта удира по вените скаменети
и се распрснува во илјади капки.
Капките се дробат во ситна црвена прав
што беснее низ телото ко метежна виулица,
па стојам прикован од притаена надеж или од некоја исконска страв.
Како ќе заврши, господи, оваа невидена битка,
целото тело што го прекршува и што го витка,
оваа битка меѓу крв и камен, меѓу камен и крв?
Но црвената метежна вијулица на крвта избувнува во пламен,
ко пожар се пробива низ вените скаменети
и се искачува на светскиот Исар — на неговиот највисок врв.

Од врвот на светскиот Исар го гледа сиот свет:
Телото на светот е измачено од црносиви сништа — пепелишта
но неговата крв удира по вените од сите страни,
ги длаби старите и отвора нови рани.
Крвта на светот страшен ветар станува
и на старото тело со одмазда му се закануна.
Како ќе заврши, господи, оваа невидена битка
целото тело на светот што го пресвиткува и што го витка
го руши телото на светот неподвижно и измачено од црносиви сништа-пепелишта
и гори ко оган над сите вишини и новородени светилишта.

Телото е неподвижно, а крвта не мирува,
Крвта својот страоген пир го пирува.

Telo je negibno, kri pa ne miruje

Telo je negibno, kri pa ne miruje,
kri udriha po venah okamnjenih
in se razprši v kapljicah tisočerih.
Kapljice se razdrobijo v droben rdeč prah,
ki besni po telesu kot snežni metež,
in stojim prikovan zaradi pritajenega upa ali pa je tu neki prvinski strah.
O, bog, le kako se bo končal ta nezaslišan boj,
lomi celotno telo, ki obvija ga znoj,
ta bitka med krvjo in kamnom, med kamnom in krvjo?
A rdeči snežni metež krvi izbruhne kot plamen,
kot požar se prebija skozi otrdele vene
in se povzpenja na svetovni Isar – na njegov najvišji vrh z vrvjo.

Z vrha svetovnega Isarja vidi celoten svet:
Telo sveta je utrujeno zaradi črnosivih sanj – pogorišč,
a njegova kri buta v venah z vseh strani,
poglablja stare in odpira novo rano ob rani.
Kri sveta postaja strahoten veter
in staremu telesu grozi z maščevanjem.
O, bog, kako se bo končal ta nezaslišan boj,
lomi celotno telo sveta, ki ga obvija znoj,
ruši sveta telo, negibno in izmučeno od črnosivih sanj – pogorišč,
in gori kot ogenj nad vsemi višavami in pojavom novorojenih svetišč.

Telo je negibno, kri pa ne miruje,
kri na svoji strahotni gostiji gostuje.

Boge Dimovski, brez naslova, barvna litografija, 22 x 18 cm, 2002

Boge Dimovski, brez naslova, risba z lakom, 19 x 22 cm, 2012

Сам со својот пламен во градите

Сам сум заробен во зелената одаја на дворот.
Нема никого: ни пријатели, ни блиски, ни непознати.
Сè е смирено. Само тишината ги дебне и ги лови
немирните шумови на лисјето и веднаш ги скаменува.

Ноќта се отвора благородно како цвет што разденува.
Пука некоја невидлива пупка на црвен трендафил
и од пукнатите лисје сирка пожар со црвено лице.
Пупката расте, се шири и сиот двор го ожарува,
но за миг црвениот трендафил исчезнува и пожарот згаснува.
А црвениот пламен го бара местото на моето срце
и таму полека во огромно пламено дрво израснува.

Сам сум заробен во зелената одаја на дворот.
Нема никого: ни пријатели, ни блиски, ни непознати.

Седам сам со својот пламен во градите.
Пламенот ме огрева посилено и од зборот на поетите
исчезнати во свемирот и синевината
барајќи го светот на убавината,
непозната и ненадмината.

Црвениот трендафил како крв се шири, истекува
а овој пламен во градите навек тука ќе векува.

Sam s svojim plamenom v prsih

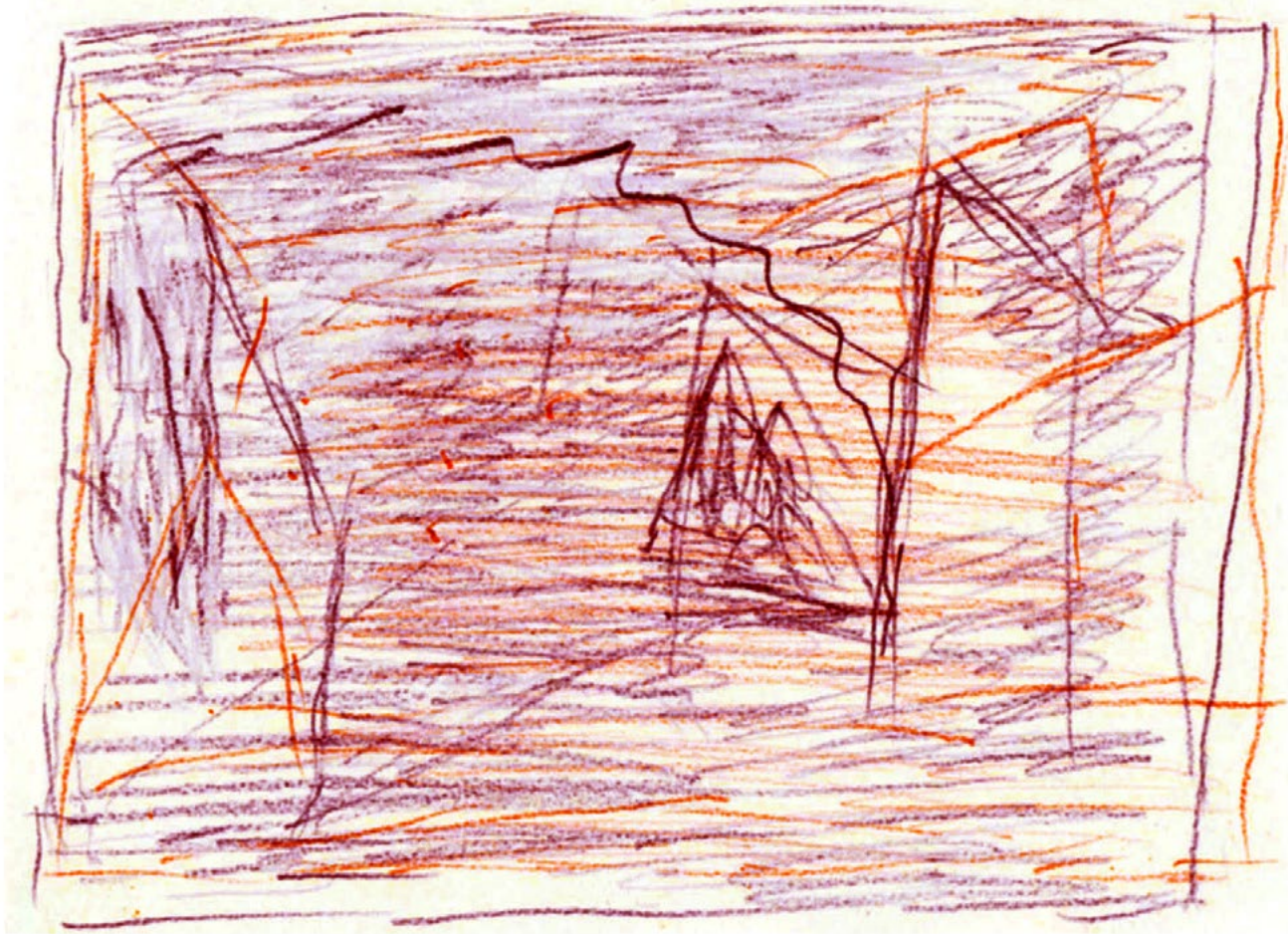
Sam zaslužnjen sem v zeleni sobici na dvorišču.
Nikogar ni: ne prijateljev, ne bližnjih, ne neznancev.
Vse je mirno. Le tišina čaka v zasedi in lovi
nemirne šume listja in jih takoj zaledeni.

Noč se blagodejno odpira kot cvet, ki prikliče dan.
Poka zaradi nekega nevidnega popka rdeče vrtnice
in iz razpokanih lističev kuka požar rdečega obraza.
Popok raste, se širi in ožari celotno dvorišče,
a rdeča vrtnica v trenutku izgine in požar ugasne.
Rdeči plamen pa išče kraj, kjer je moje srce,
in tam počasi zraste v ogromno plameneče drevo.

Sam zaslužnjen sem v zeleni sobici na dvorišču.
Nikogar ni: ne prijateljev, ne bližnjih, ne neznancev.

Sam sedim s svojim plamenom v prsih.
Plamen me greje močnejše od besede pesnikov,
izginulih v vesolju in modrini
v iskanju sveta lepote,
neznane in nepresežene.

Rdeča vrtnica kakor kri se širi, izteka,
ta plamen v prsih pa je tu na veke vekomaj.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2012

Како најубави катрени од народната поезија

Од еднаш блисна летни поројни дождови, секнатата езерска вода нарасна
го потфати и го поткрепи крилестиот коњ.
Коњот влезе во езерото, се напи вода ладна и лековита
ги подисправи крилата
и сети како низ тело му шурка нова и непозната сила.
Коњот веднаш се исправи и се вивна кон непознатото како првпат да го започнува летот
носејќи ја себе својата највисока смисла
откривајќи ја татковината да го открие светот
и леташе, леташе неуморно по сонце, суша и црна мрака
леташе неуморно коњот кон поларните ноќи.
Ненадејно патот му го пресекоа црни дождови
што како крупни сачми го удираа по очи и му пречеа да оди јасно кон својата цел.
А тој леташе и леташе и летањето му беше мисла водилка,
а му се чинеше дека ќе се сруши на таа туѓа и непозната земја.
Тогаш оддалеку почнаа да мижуркаат поларните бели ноќи.
Беше касно навечер, поларните бели ноќи
незапирливо мижуркаа и со едното подотворено око му го покажуваа патот.
Од подотвореното око излетуваа по четири црnobели девојки
чии боски светеа како ѕвезди на небото.
Црnobелите девојки се редеа на небесната шир
како по четири најубави катрени од народната поезија.
Вчудоневиден од нивната убавина коњот летна кон девојките,
се мушна меѓу нивните ѕвездени боски
за да отпочине и за да ги заборава поројните црни дождови.
„Светот е извезен од најубавите катрени на народната поезија”
рече и спокојно заспа.
Саноќ сонуваше како гушнат со катрените разговор води за животот на живите
и со невидливи нишки ги поврзува со умрените.

Kot najlepše štirivrstičnice ljudske pesmi

Nenadoma so se izlili poletni nalivi dežja, presušena jezerska voda je narasla, spodbudila in pognala je krilatega konja.

Konj je vstopil v jezero, se napil hladne in zdravilne vode, si popravil krila

in občutil, kako se mu po telesu pretaka nova in neznana moč.

Konj se je takoj vzravnaval in se pognal v neznano, kot bi prvič poletel, nosil s seboj svoj najvišji smisel,

odkrival domovino, da bi odkril svet,

in je letel, letel neutrudno za soncem, sušo in črnim mrakom,

letel je neutrudno konj proti polarnim nočem.

Nenadoma mu pot je presekalo črno deževje,

ki ga kot številni naboji tolklo je po očeh in mu preprečevalo odločno stopati proti svojemu cilju.

On pa je letel in letel in letenje je bila njegova vodilna misel,

a zdelo se mu je, da se bo zrušil na tej tuji in neznani zemlji.

Tedaj pa so iz daljave pričele mežikati polarne bele noči.

Bilo je pozno zvečer, polarne bele noči

so neprestano mežikale in mu z enim napol odprtih očesom kazale pot.

Iz napol odprtega očesa so poletavala po štiri črno-bela dekleta,

katerih dojke so svetile kot zvezde na nebu.

Črno-bela dekleta so se vrstila po nebeški širjavi

kot po štirih najlepših štirivrstičnicah ljudske poezije.

Zaprepaden zaradi njihove lepote je konj poletel proti dekletom,

smuknil je med njihove zvezdnate dojke,

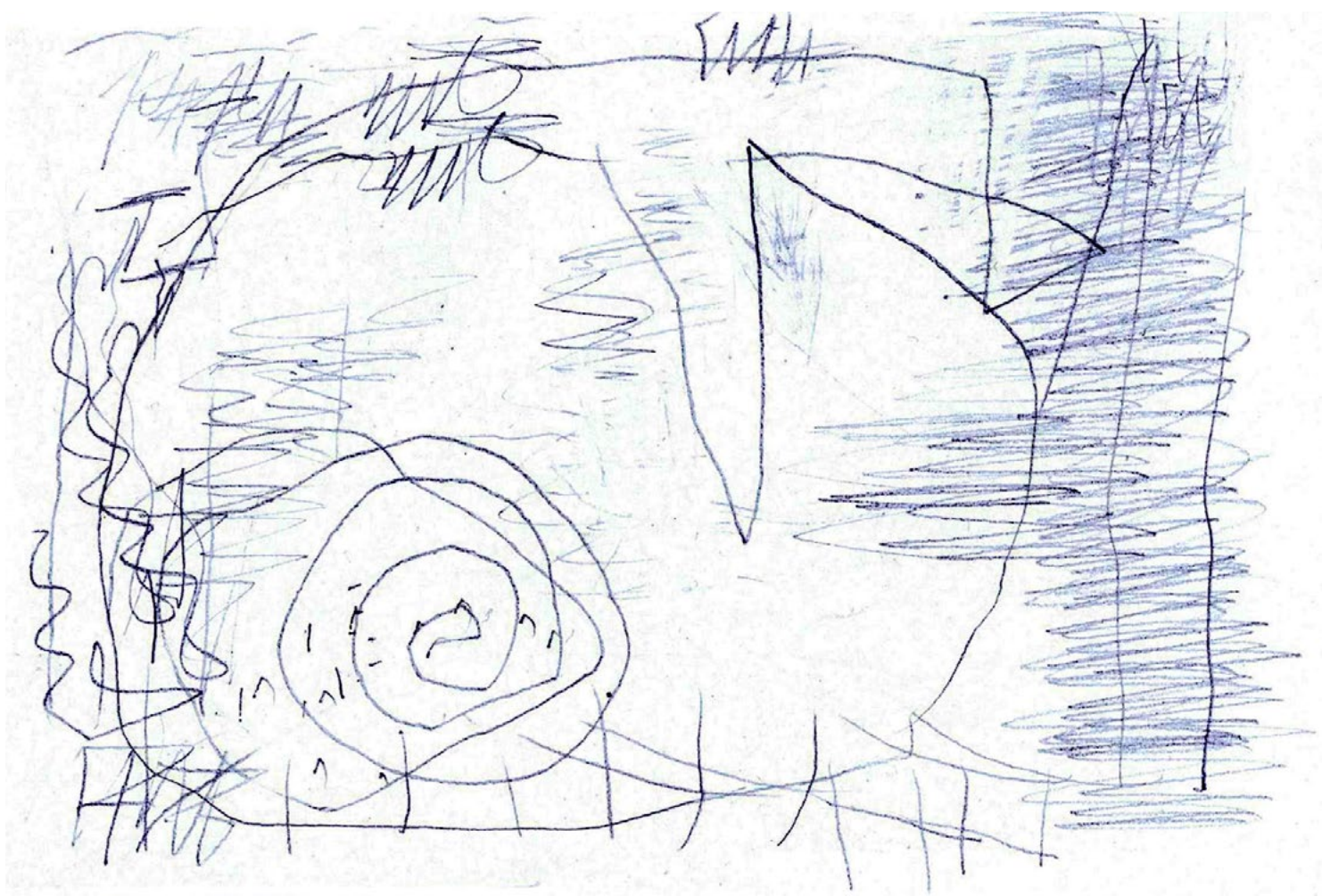
da bi si odpočil in pozabil na nalive črnega deževja.

»Svet je izvezen z najlepšimi štirivrstičnicami ljudske pesmi,«

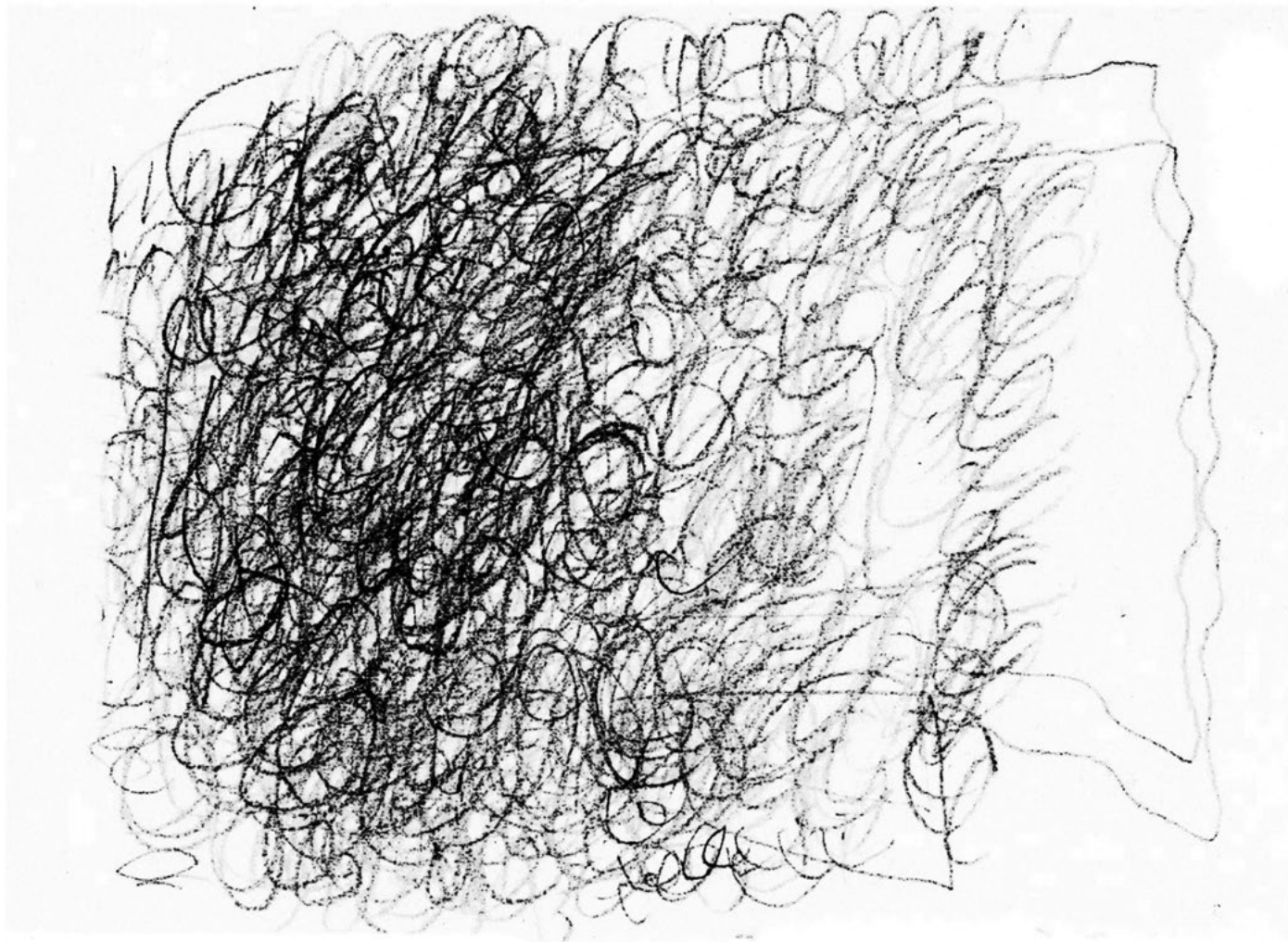
je izjavil in spokojno zaspal.

Vso noč je sanjal, kako se objet s štirivrstičnicami pogovarja o življenju živih

in jih z nevidnimi nitmi povezuje z umrlimi.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 21 cm, 2017

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 21 cm, 2019

Гнездо во брановите

Една птица од топлите јужни краишта,
изморена од долго летање и замелушена од врела сончевина,
споулавено кружи над езерото и во чаталестото дрво разлистено над воденото огледало
го бара своето скриено старо гнездо
каде единствено може да отпочине и да се смири.

Лета птицата, двај кружи и дрвото не го препознава.
Дрвото се подмладило, разгранило и чиниш го прекрило сето езеро.
Илјади други птици ноќевале во неговите крошни и исчезнувале со раните утрински шумови.
А оваа птица секоја година долетувала,
слетувала во своето гнездо и не забележувала како со времето ја издаваат силите
и како веќе не е онаа истата што може неуморно да лета и да се опијанува
од чистиот воздух и од опојниот мирис на дрвото.

Долго кружи оваа споулавена птица над водата,
над огромните разлистени гранки на дрвото
под кои се набира езерото премрежено
од ветрот што носи оддалеку сè посилни бранови.

Грбавите бранови ѝ заличуваат на птицата
на нејзиното старо добро легло свиено во дрвото
и таа со последни сили се стрмоглавува кон своето гнездо,
со страшен свиреж на воздухот мине низ гранките
и без крик удира и исчезнува во брановите.

Дрвото вчудоневидено ги развива гранките над разбеснетото езеро
како да сака да ја гушне птицата
што сиот свој живот го мина во своето гнездо,
а сега исчезна во гнездото на брановите
каде единствено може да отпочине и да се смири.

Охрид, август 1977

Gnezdo v valovih

Ptica iz toplih južnih krajev,
utrujena od dolgega letenja in omotična zaradi vročega sonca,
obnorelo kroži nad jezerom in v rogovilastem ozelenem drevesu nad vodnim ogledalom
išče svoje skrito staro gnezdo,
edino, v katerem se lahko spočije in se umiri.

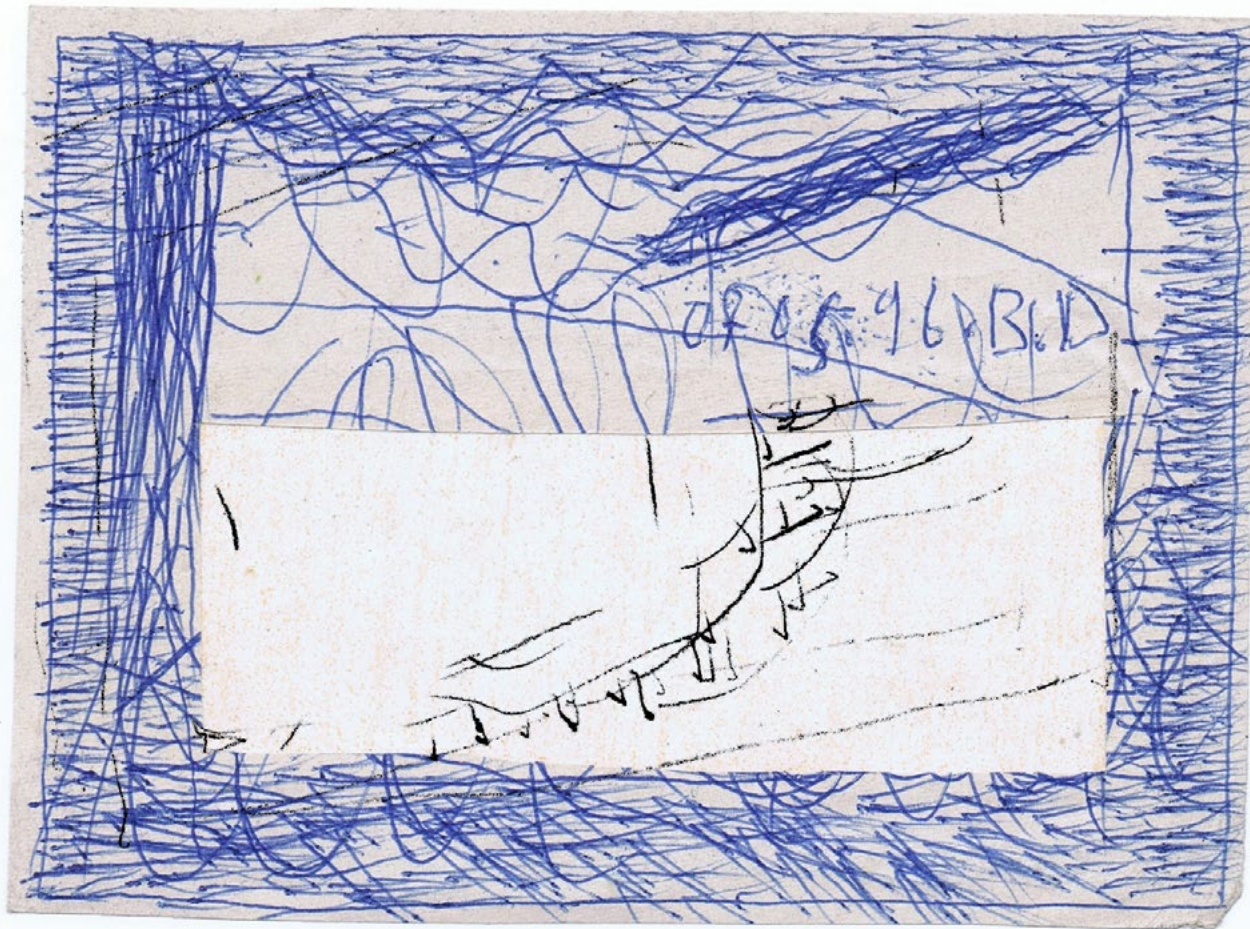
Ptica leti, komaj kroži in ne prepozna drevesa.
Drvo je pomlajeno, razvejano in zdi se, da je prekrilo celotno jezero.
Na tisoče drugih ptic je prenočilo v njegovih krošnjah in izginilo z zgodnjimi jutranjimi šumenji.
Ta ptica pa je priletela vsako leto,
se spustila v svoje gnezdo, a ni opazila, da jo sčasoma izdajajo moči
in da ni več tista, ki je nekoč bila, ki je lahko neutrudno letela in se omamljala
od čistega zraka in opojnega vonja drevesa.

Dolgo kroži ta obnorela ptica nad vodo,
nad ogromnimi ozelenelimi vejami drevesa,
pod katerimi se je nabiralo jezero, izpostavljeno
vetru, ki od daleč prinaša vedno močnejše valove.

Grbasti valovi se ptici zazdijo podobni
njenemu staremu, dobremu gnezdu, spletenemu na drevesu,
in z zadnjimi močmi strmoglavi proti svojemu gnezdu,
s strašnim žvižgom zraka gre skozi veje
in brez krika tresne in izgine v valovih.

Drvo presenečeno razpre vejevje nad razbesnelim jezerom,
kot bi hotelo objeti ptico,
ki je vse svoje življenje prebila v svojem gnezdu,
zdaj pa je izginila v gnezdu valov,
edinem, v katerem se lahko spočije in se umiri.

Ohrid, avgust 1977

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 1996, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 15 x 15 cm, 2012

Езеро на животот

1.

Дувајте диви ветришта на моето детство,
шибај судбо со камшик испреплетена.
Пред тебе бегав камшику неумолив
и пред вас диви ветришта,
бегав како од кошмари и најцрни соништа
преку планини, преку рамнини, езера и океани.
Во тоа бегство низ небиднината
и не забележав кога израснав и како станав маж
и изродив син и ќерка — колку да не ми се затре името.
А бегав и понатаму како сверка прогонета,
бегав од себеси за да ги скршам вилиците на детството недетство
чи и остри заби и диви ветришта и денес ријат и
беснеат низ моите гори и полјани,
додека не се најдов сам со црниот свет
и најсетне не сфатив дека мојата судба не е само моја
туку и судба на сиот мој народ.

Црните убавици по цели ноќи играа
некакви неразбирливи и толку блиски игри
од минатото и сегашнината на нивниот народ,
а гласот на стариот дијали
со благ оган играта им ја распалуваше,
будно бдееше над нив и ги разгалуваше,
додека там-тамите од очите на најличните танчарки
крупни солзи не одронија
и солзите како свезден мост се нанижаа и засвонија
од Жоал
до Штип,
од црниот континент
до Македонија.

2.

Дали и тоа беше некој кошмар од моето детство?
Но еве, граде мој, по свезден пат се враќам при тебе.
Ти доаѓам, граде мој, изморен и остарен колку што ме преобличил светот.
Светот е долговечен а нашиот век краток.

Jezero življenja

1.

Pihajte, divja vetrovja mojega otroštva,
usoda, šibaj z bičem prepletena.
Pred teboj sem bežal, bič neutrudni,
in pred vami, divja vetrovja,
bežal sem kot pred nočno moro in najtemnejšimi sanjami,
čez gore, čez ravnice, jezera ali oceane.
V tem begu skozi nebivanje
sploh nisem opazil, kdaj sem zrasel in kako sem postal mož
in dobil sina in hčerko – ravno toliko da ne zamre moje ime.
Vendar sem bežal še dalje kot zver pregnana,
bežal pred seboj, da bi zlomil čeljust neotročkega otroštva,
katerega ostri zobje in divja vetrovja še danes rovarijo in
besnijo skozi moje gozdove in po poljanah,
dokler se nisem znašel sam s črnim svetom
in nazadnje dojel, da moja usoda ni le moja,
temveč tudi usoda celotnega mojega naroda.

Črne lepotice so cele noči plesale
nekakšne nerazumljive in tako podobne plese
preteklosti in sedanjosti njihovega naroda,
glas starega Dialla* pa
je razplamteval njihov ples z blagim ognjem,
budno bdel nad njimi in jih nežno božal,
dokler tamtami niso iz oči najlepših plesalk
privabili velikih solz
in so se solze kot zvezdni most nanizale in zazvenejele
od Joala**
do Štipa,***
od črnega kontinenta
do Makedonije.

2.

Je bila tudi to neka nočna mora mojega otroštva?
A glej, mesto moje, po zvezdni se poti vračam k tebi.
K tebi, mesto moje, prihajam utrujen in postaran, kakor me je svet preoblikoval.
Svet je večer, naša večnost pa kratka.

Ти доаѓам со сите безгрижни и изгубени детства
што ги среќавав на патот,
со сите надежи и маки на луѓето со кои се запознав,
и го фрлам тој тежок товар во бунарот на твојата историја,
а ти злокобната судба изгони ја,
за да из'рти едно ново детство
признато и прифатено од сето човештво
како добрина и Македонија.

3.
О граде мој!
Езеро мое на животот!
Езеро на сите езера во кои ме нуркаа брановите на животот.
Во твојата нерамна поврвнина првпат ги почувствував
сите нерамини на светот,
и од тие темни детски дамнини
уште ме мамат вртоглави вишини
и газам по неизодливи нерамнини.

На сите твои брегови прозрачни бранови се извишуваат
сите те заплискуваат,
сите приграбуваат,
само еден твој брег се капе во бела виделина
низ која сирка твојата штотуку насмевата историја
сите што ја градеа, доградуваа и доградена ја сонија,
твојата историја како мост што се протега низ светот
и го облетува како птица со крилја
од сонце подгорени и од бури подкршени
но со очи и срце на Македонија.

Дувајте диви ветришта,
езерото разбрането своите брегови ги прелева,
езерото се шири
и додека не ја најде својата утока во светот
не ќе може никој да го смири.
Езерото од бранови под небо се крева,
а горе сред црните бранови, една галија одвај забележива

K tebi prihajam z vsemi brezskrbnimi in izgubljenimi otroštvi, ki sem jih bil srečal po poti,
z vsemi upanji in tegobami ljudi, ki sem jih bil spoznal,
in odvržem ta težak tovor v vodnjak tvoje zgodovine,
ti zlovešča usoda pa jo preženi,
da požene neko novo otroštvo,
priznано in sprejeto s strani celotnega človeštva
kot dobrota in Makedonija.

3.
O, mesto moje!
Moje jezero življenja!

Jezero vseh jezer, v katerih so me potapljali valovi življenja.
Na tvoji neravni površini sem prvič občutil
vse neravnice sveta
in iz teh temnih otroških daljav
me še vedno mamijo vrtoglave višave
in stopam po neprehojenih neravnicah.

Na vseh tvojih bregovih se vzdigujejo zračni valovi,
vsi te škropijo,
vsi po malem grabijo,
le en breg tvoj se kopa v beli svetlobi,
skozi katero kuka tvoja pravkar v nasmeh odeta zgodovina,
ki vsi so jo gradili, dograjevali in o njej kot zgrajeni sanjali,
o tvoji zgodovini kot mostu, ki razprostira se po svetu
in ga kot ptica obletava s krili,
od sonca ožganimi in od neviht polomljenimi,
a z očmi in s srcem Makedonije.

Divjajte strašni viharji,
jezero valovito svoje bregove naplavlja,
jezero se širi,
in dokler ne najde svojega izliva v svet,
nihče ga pomiriti ne bo mogel.
Jezero valov se pod nebo vzdiguje,
zgoraj sredi črnih valov pa galeja komaj opazna

ко ѕвезда им пркоси на брановите и со времето спори.
Разнишана од бури и породилна агонија
галијата плови низ бурите ту изчезнува меѓу брановите ту изронува од нив
со име Македонија.

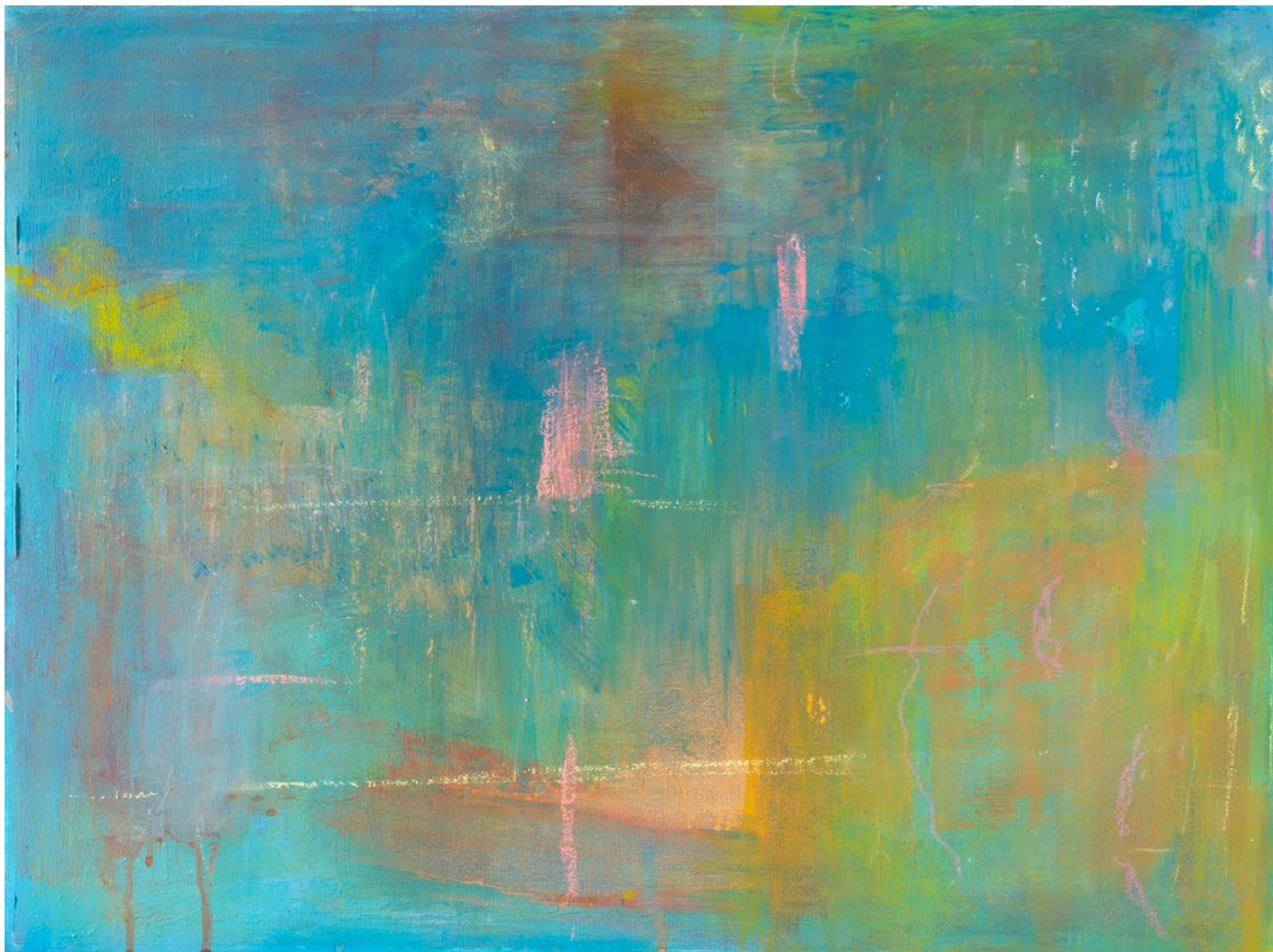
valovom kot zvezda kljubuje in času nasprotuje.
Razmajana od neviht in agonije poroda
galeja skozi nevihte plove, enkrat izginja med valovi spet drugič se iz njih povzdigne
pod imenom Makedonija.

* Diallo, tradicionalni pesnik Zahodne Afrike

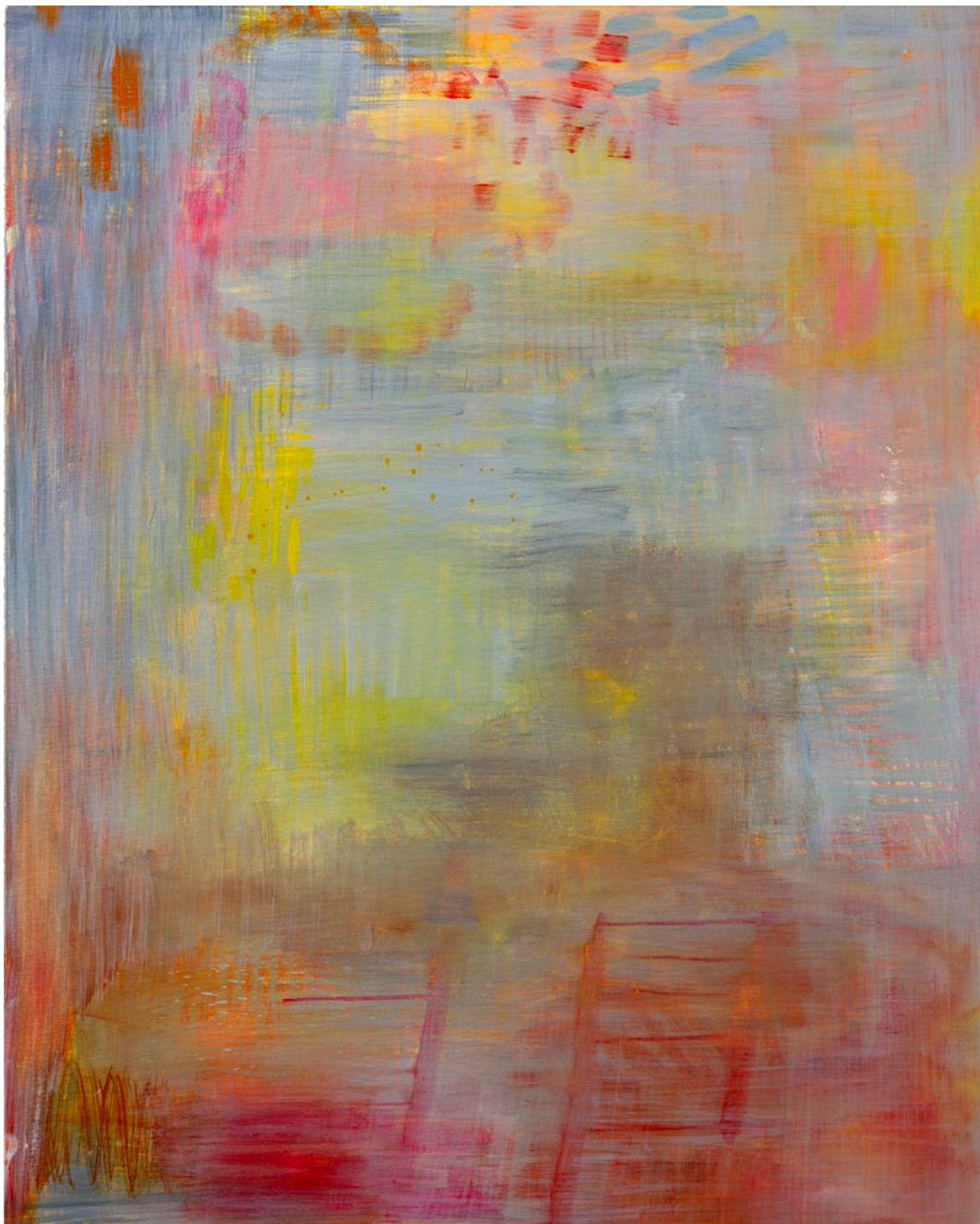
** Joal, vas v Senegalu, rojstni kraj pesnika in državnika Léopolda
Sédarja Senghorja

*** Štip, rojstni kraj Aca Šopova

Prevedla Sonja Cekova Stojanoska

Boge Dimovski, *Jezero*, akril na platnu, 60 x 45 cm, 2015

Boge Dimovski, *Laguna*, akril na platnu, 80 x 100 cm, 2015

Патување во родниот крај – средба со светот

Долго се приготвував да отпатувам во својот роден крај,
тешки мисли ме беа притиснале како непреминливо минато,
како безбројни стапици што ме демнат на секој чекор,
но, најсетне смогнав сили и тргнав. И токму кога бев
пред влезот на градот, наеднаш ми секнаа силите
и струполен паднав пред неговите сидини.

До мене допираа шумовите на градот како црцорење на птици,
како свездени повици на моето неоткриено небо,
и ги замислував и претчувствував неговите светлини
и го доживував како светлини што бликаат во мене,
зашто едно стоголаво чудовиште стоеше меѓу нас двајцата,
ме приковуваше за земја и не ми даваше да влезам
низ градските високи и ширум отворени порти.

Од близина ја слушнав страшната бучава на Брегалница
како се валка зад Исарот и рони карпи и камења.
Бучавата на реката растеше полека но незадржливо,
па порасна повисоко од Исарот, повисоко од историјата на градот
и во еден миг се слеа со огромната бучава на светот.

Матицата на оваа бучава ме подзеде и ме исфрли на површината
каде јасно како на дланка ја здогледав нерадосната
со црни дамки испрскана судбина на мојот народ
што се бори и збратимува со судбината на светот.

Иако прикован за земја од стоголавото чудовиште
на моето чудовишно детство со крвјосани очи
што ме заслепува и не ме пушта да влезам во градот,
понесен и искачен на сеопштата бучава како да гледав од врвот на светот.
Од врвот на светот ја здогледав и препознав мојата земја
распарчена и разграбена од темни братоубиствени војни,
од туѓи желби и посеегања да ја присвојат за себе.
Само здивот на едниот нејзин дел
се извишува високо до непознати небеса
и како пролетен ветар од Шара

Potovanje v rojstni kraj – srečanje s svetom

Dolgo sem se pripravljaj, da bi odpotoval v svoj rojstni kraj,
težke misli so bile pritiskale name kot neminljiva preteklost,
kot neskončno veliko pasti, ki prežijo name na vsakem koraku,
na koncu pa sem le zbral moč in sem odšel. In ko sem bil
tik pred vhodom v mesto, sem nenadoma izgubil moč
in se sesedel pred njegovim obzidjem.

Do mene so prihajala šumenja mesta kot žvrgolenje ptic,
kot zvezdni klici mojega neodkrita neba
in predstavljal sem si in občutil njegove svetlobe
in doživljal to kot svetlobe, usmerjene vame,
ker je bila med nama neka stoglava pošast,
ki me je prikovala ob tla in mi ni dovolila vstopiti
skoz mestna visoka in na široko odprta vrata.

Od blizu sem poslušal strahotno bučanje Bregalnice,
kako se kotali za Isarjem in podira skalovje in kamne.
Bučanje reke je naraščalo počasi, a neustavljivo,
naraslo je višje od Isarja, višje od zgodovine mesta
in v nekem trenutku se je prelilo z ogromnim bučanjem sveta.

Matica tega bučanja me je prevzela in me pognala na površje,
kjer sem jasno kot na dlani zagledal neradostno,
s črnimi madeži poškrabljeno usodo mojega naroda,
ki se bori in se brati z usodo sveta.

Čeprav prikovan ob tla s strani stoglave pošasti
mojega pošastnega otroštva s krvavečimi očmi,
ki me slepi in mi ne dovoli vstopiti v mesto,
sem kot vznesen in povzdignjen nad vsesplošno bučanje gledal z vrha sveta.
Z vrha sveta sem zagledal in prepoznal svojo deželo,
razdeljeno in razgrabljeno zaradi temnih bratomornih vojn,
da bi si jo zaradi tujih želja in poseganj prisvojili zase.
Le dah enega od njenih delov
se je povzdignil visoko do neznanih nebes
in kot pomladni veter s Šare

го заплиснува убавиот Пирин на Јане
и го разбранува синиот Егеј потемнет од мака
зашто ни мртвите револуционери немаат мира во Беаз-куле.

Од тој здив од тој прислетен ветар на Шара
извишен до недопирливи и непознати небеса
како да затрепера повторно сите шуми и сите буки во земјата
со гласот на смртно ранетиот војвода:

„Другари верни другари,
ако низ село минете, со коњи да не тропате,
со коњи да не тропате, со пушки да не фрлате,
да не чуе мајка ми, мајка ми бигор сторена.
Ако ве чуе, кажете: Син ти се, мајко, ожени
за една црна робинка, робинка — Македонија“.

Гласот на војводата ја прекриваше оваа мала земја
и леташе многу далеку над планини и океани
и како да замираше некаде на крај на светот.
И тогаш силно почувствував дека во Македонија
се збиднуваат и се прекршуваат сите дилеми на светот,
а светот е бремен од проблемите на Македонија.
Видов многу земји и многу народи разделени со граници,
граници на времето со молив повлечени
што како нож го засеке живото тело на народите
и нивната единствена судба на парчиња ја искинале,
па место својот живот да го живеат
го калемат на туѓи судби и небиднини.

Бучавата на Брегалница растеше полека но незадржливо,
растеше повисоко од Исарот, повисоко од историјата на градот
повисоко од црната судбина на мојот народ
и се влеваше во огромната бучава на светот.

objel Janetov lepi Pirin
in razburkal sinji Egej, potemnel od hudega,
saj tudi mrtvi revolucionarji nimajo miru v Belem stolpu.*

Od tega daha privršalega vetra Šare,
povzdignjenega do nedotakljivih in neznanih nebes,
se je zazdelo, da so ponovno završali vsi gozdovi in vse bukve dežele
z glasom smrtno ranjenega vojvode:

»Tovariši, zvesti tovariši,
če greste skozi vas, ne topotajte s konji,
s konji ne topotajte, s puškami ne rožljajte,
da vas ne sliši mati moja, mati moja v apnenec spremenjena.
A če vas sliši, ji recite: Tvoj sin, mati, oženil je
črno sužnjo, sužnjo – Makedonijo.«

Glas vojvode je prekril to malo deželo
in poletel daleč nad gore in oceane,
nato pa kot bi zamrl nekje na koncu sveta.
In takrat sem močno občutil, da se v Makedoniji
dogajajo in prelamljajo vse dileme sveta,
svet pa je zanosil s težavami Makedonije.
Videl sem številne dežele in številne narode razdeljene z mejami,
mejami časa, določenimi s svinčnikom,
ki so kot nož zarezale v živo telo narodov
in raztrgale njihovo edino usodo na koščke,
in namesto da živijo svoje življenje,
ga cepijo na tuje usode in nebivanja.

Bučanje Bregalnice je naraščalo počasi, a nezadržno,
naraščalo je višje od Isarja, višje od zgodovine mesta,
višje od črne usode mojega naroda
in se vlivalo v ogromno bučanje sveta.

Иако прикован за земја од стоглавото чудовиште
на моето чудовишно детство со крвјосани очи,
носен од матицата на светската бучава
сфатив дека Македонија ја дели судбината на светот,
а светот се судира со безброј македонски судбини.
Шумат сите буки, сите шуми и прашуми, сите брези и степи
со гласот на војводата кој ги корне и фрла врз сите глуви и слепи
па таа бучава личи на ред во безредијата и закон во исконските беззаконија.
Македонија е судбина на светот, светот е судбина на Македонија.

Таа агонична бучава на светот,
тој ламтеж на откорнати народи и земји
се крева високо, високо под сонцето,
ја пие неговата светлина, ја пие и се врти
под тешкиот удар на старите и сега подготвувани смрти.
Таа агонична бучава, тој продорен крик на светот
измешан од најчиста вселенска светлина,
од мака и радост на породилно раѓање и агонија
се шири и искачува на вишини до недоглед,
и од тие вишини го гледа својот иден свет,
а во него и Македонија.

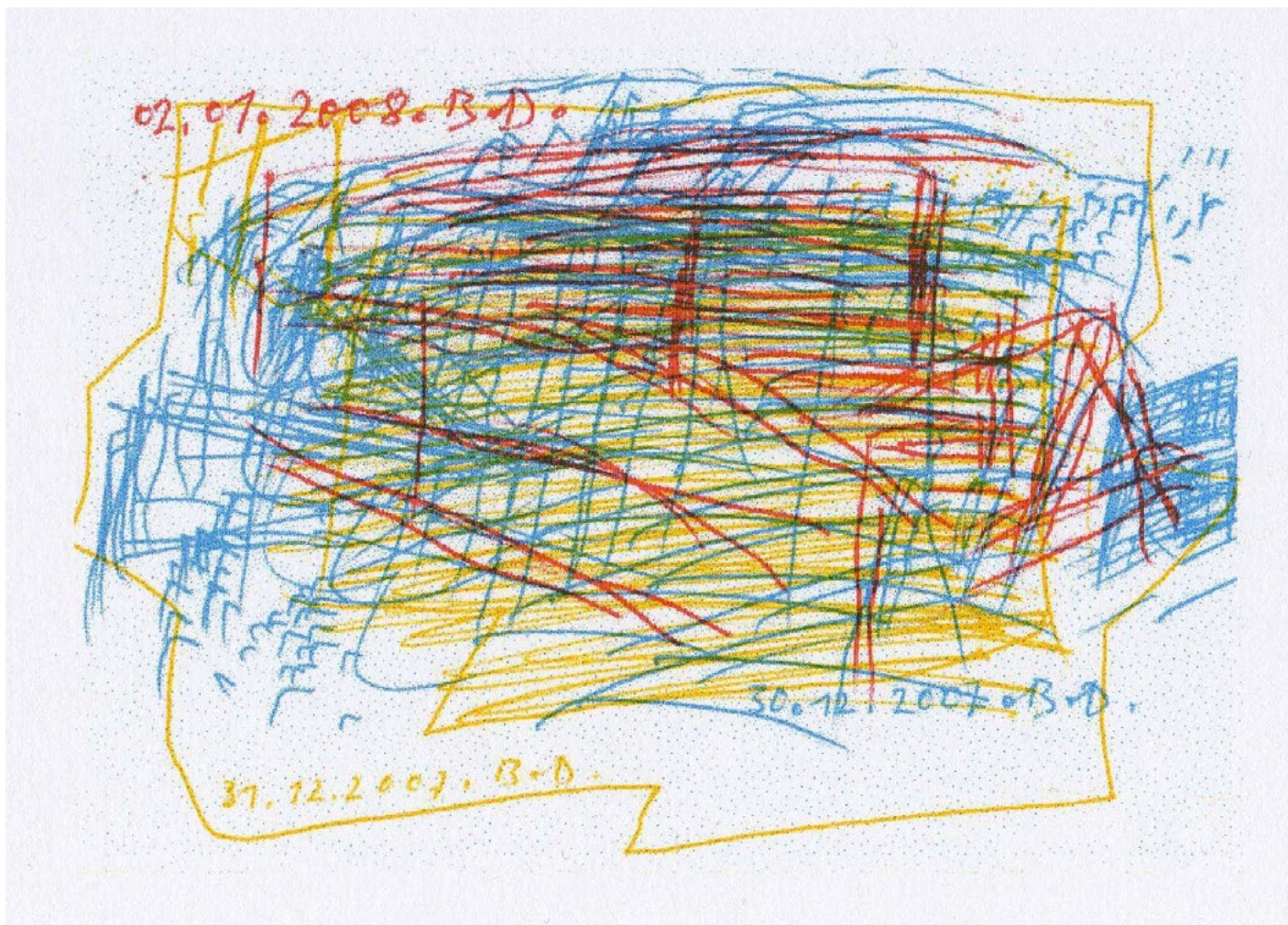
Čeprav prikovan ob tla s strani stoglave pošasti
mojega pošastnega otroštva s okrvavljenimi očmi,
vznesen zaradi matice svetovnega bučanja,
sem dojel, da si Makedonija deli usodo sveta,
svet pa se sooča s številnimi makedonskimi usodami.
Vse bukve šumijo, vsi gozdovi in pragozdovi, vse breze in stepe,
z glasom vojvode, ki jih ruje in meče preko vseh gluhih in slepih,
zato je to bučanje podobno redu v brezredju in zakonu v prvinskih brezzakonjih.
Makedonija je usoda sveta, svet je usoda Makedonije.

To agonijsko bučanje sveta,
to stremljenje izruvanih narodov in dežel
se dviga visoko, visoko nad sonce,
pije njegovo svetlobo, pije in se vrti
pod težkim udarcem starih in zdaj pripravljenih smrti.
To agonijsko bučanje, ta prodoren krik sveta,
prežet z najčistejšo vesoljsko svetlobo,
iz hudega in radosti poroda in agonije
se širi in vpenja v višave do neskončnosti
in s teh višav vidi svoj prihodnji svet,
v njem pa tudi Makedonijo.

* *Beaz-kula (Beli stolp), nekoč turška trdnjava in ječa, danes znamenitost in muzej v Solunu (op. prev.)*

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 30 x 21 cm, 2018

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 21 x 29,7 cm, 2011

Дрво на ридот

Од дамни дамнини расте ова дрво на сува рида без вода
со гранки раскрилени ко птица далдисана во летот.
Високото сонце го заслепува од својот усвитен светлосен одар,
но во него шуркаат сите живи сокови на светот.

И лете му шумолат гранките
и зиме кога заснежува,
а светот го забележува и не го забележува.

Ветришта диви го сардисуваат и сеништа темни,
тврдата почва и испукана бистриот поглед му го засенува,
суши змијарници му ги смукаат корењата земни,
но тоа од пркос зазеленува и расте, расте и зазеленува.

Љубов моја, те сретнав на овој рид како патник во мугри што подранува
ти дадов сè што можам, а сè било јаловина.
Под дрвото се љубевме и израснавме, сушата ни беше ладовина,
сега ние си одиме, а дрвото опстојува и останува.

Дај, господи, исполни ми ја последната желба
при оваа голема делба –
да се најдеме и слееме со срцевината
на ова дрво што расте на сува рида во вишината.

Drevo na hribu

Že od davne preteklosti raste to drevo na golem hribu brez vode
z vejami kot ptica razpetih kril, ki vzneseno leta.

Visoko sonce ga slepi s svojim ožarjenim svetlobnim oltarjem,
v njem pa se pretakajo vsi živi sokovi sveta.

In poleti šumijo njegove veje
in pozimi, ko sneg ga premrazi,
svet pa to opazi in ne opazi.

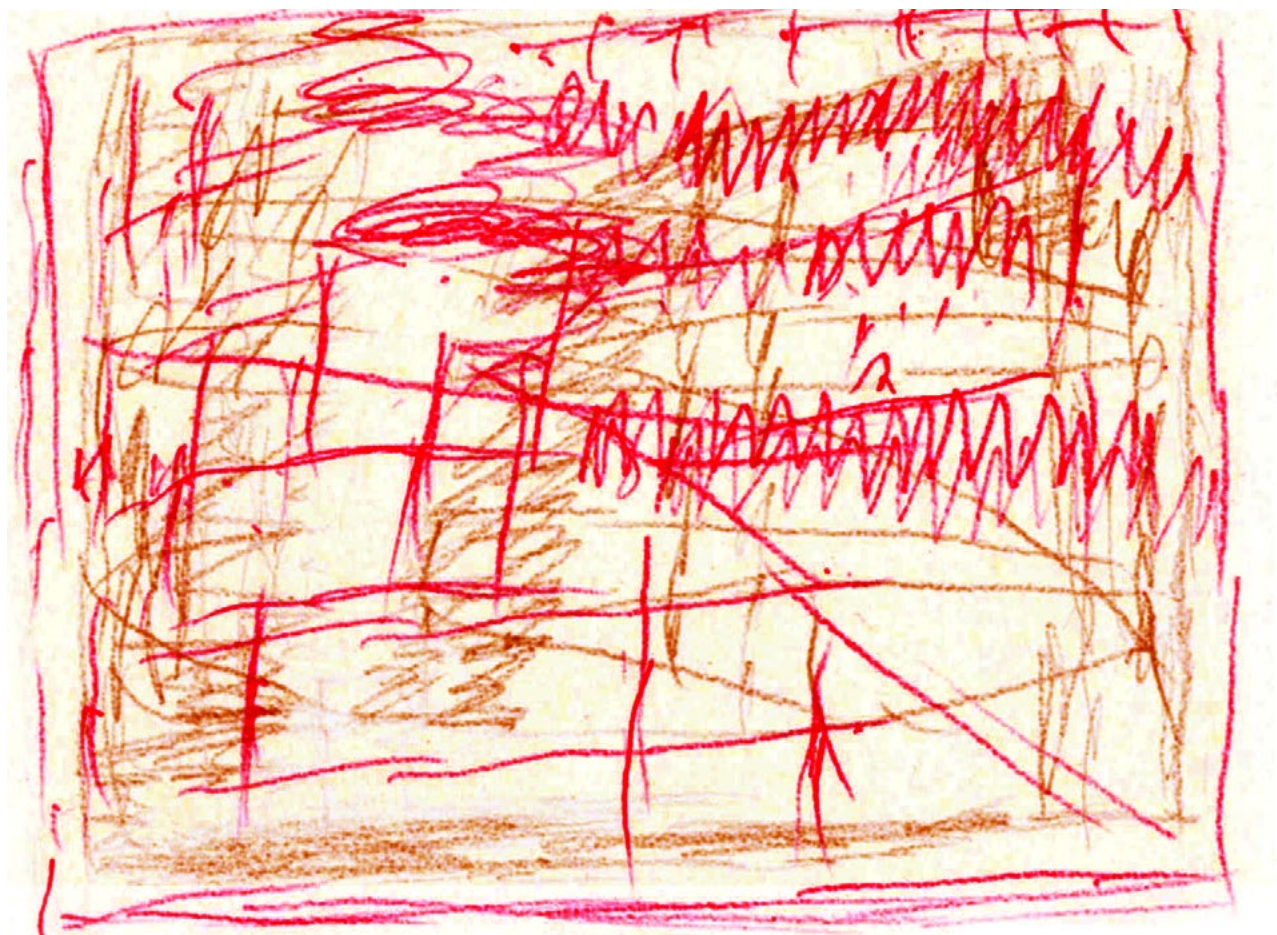
Vetrovi divji ga obkoljujejo in zle slutnje temne,
gruda trda in razpokana mu zasenčila je bistri pogled,
kačje suše srkajo njegove korenine podzemne,
to pa kljubuje ter zeleni in raste, raste in zeleni v nedogled.

Ljubezen moja, srečal sem te na tem hribu kot potnik zgodnjih svitanj,
dal sem ti vse, kar sem lahko, a vse je bilo jalovo.
Pod drevesom sva se ljubila in odrasla, suša je bila najina hladna senca,
zdaj midva odhajava, drevo pa obstaja in ostaja.

Daj, bog, pri zadnje želje izpolnitvi
ob tej veliki ločitvi –
naj se dobiva in zlijeva s srčiko tega drevesa,
ki v višavah raste na golem hribu v nebesa.

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2012

Boge Dimovski, brez naslova, digitalna grafika, 29,7 x 21 cm, 2012

